

This text is not in its final form yet and might undergo some revision. It has been checked thoroughly, but we do appreciate feedback. This text can be used at church, at home, at schools or in non-commercial publications. The translation was done especially for people who speak the Oltenian Ursari dialect

of Romani.

Please let us know if you are interested in having a printed book (roma_info@wycliffe.org). This work is released under the **Creative Commons, attribution, non-commercial no-derivatives 3.0 license**. You may copy and redistribute this work unmodified, in any medium or format, with appropriate attribution, under the same licence.

You may copy the text in its entirety or portions of it, providing the portions selected are not taken out of context.

You may not use this work for commercial purposes.

If you modify the text, you may not distribute it in any form or context.

Această lucrare nu este încă în forma ei finală, și este posibil ca să fie revizuită sau corectată în viitor. A fost verificată cu atenție, dar am fi recunoscători dacă ne-ați aduce la cunoștință orice greșală. Textul poate fi folosit în biserică, acasă, în școli sau în publicații necomerciale. Această traducere a fost pregătită pentru vorbitorii de limba romani (ursarilor din Oltenia).

Vă rugăm să ne contactați la roma_info@wycliffe.org dacă v-ar fi de folos o carte tipărită. Această lucrare vă este pusă la dispoziție sub **Licența Creative Commons Atribuire-Necomercial-FărăModificări 3.0**. Puteți să copiați și redistribuiți această lucrare doar nemodificat, în orice mediu sau format, cu atribuire potrivită, sub aceeași licență. Puteți copia textul în întregime sau în parte, dacă porțiunile selectate nu schimbă sensul originalului.

Nu puteți folosi această operă în scopuri comerciale.

Dacă reajustați, transformați sau construiți pe baza lucrării, nu veți putea distribui lucrarea modificată, în nici un mod sau context.

O Luka

O Del dinăs drom le Isusos te xastravel le manușän

1:1–4:13

Sosŕe ramol o Luka o lil kadava

1 But manuș astardiles te ramon äk lil anŕa-l bukă save kerdinäjles mașkar amenŕe sar o Del phendăsas, ² sar phende len amenŕe kola kaj dă anglal dikhle len pe jakhença haj služisardes le Devlesqe phenindos lesqo kuvinto. ³ Kadă kă păce rodem grižaça saoră bukă kadala, dă anglal, i me hotărisardem kaște ramov len tuqe jekh pala aver, raja Teofile, ⁴ kaște daštis te zanes kă kodoja so sanas sikado si căces.

Äk inzero phenel anŕa o kerimos le Joanosqo Bolitori

⁵ Kana o Irod sas thagar anŕ-e Judea, sas äk rašaj kaj bučholas Zaharia. Ov sas anŕa o grupo le rašaenqo le Abiasqo.^a Lesqi rromni sas i oj anŕa-i famelia le Aro-nosqi haj bučholas Elisabeta. ⁶ Äl duj sas căce angla

o Del haj phirenas bi došaço sar phendăs o Raj anŕa saoră porunc haj krisimata lesqe. ⁷ Nas len čhave, kă e Elisabeta sas stjarpo, haj äl duj sas phure.

⁸ Äk data sas o rindo le gruposqo le Zahariasqo. Haj kana ov kerelas buki rašajesqi angla o Del, ⁹ sas alome k-äl sorci, pala sar sas o obićej le rašaenqo, kaște intril anŕ-o Templo le Rajesqo haj te phabarel tămija. ¹⁰ K-o căso le tămiiimasqo, but manuș anŕa o poporo ruginas pes avri. ¹¹ Atunc äk inzero le Rajesqo sikadilos le Zahariasqe haj bešlos ke căci le altarosqi le tămiiimasqo. ¹² O Zaharia tulburisajlos kana dikhlă les, haj sas lesqe dar. ¹³ Haj o inzero phendă lesqe:

— Na dara Zaxario, kă o Del asundăs ki rugăcună. Ki rromni, e Elisabeta, va kerela tuqe äk čhavo haj va čhusa lesqo anav Joan. ¹⁴ Ov va kerela tuqe bukuria haj feriçiră haj but va bukurina pes kă kerdinäjlos, ¹⁵ kă va avela baro angla o Raj. Ni trăbul te pel nić mol, nić aver pimos,^b haj ov va pherdola Duxo Sfinto dă kana va avela anŕ-äl pintăcă pe daqe. ¹⁶ Va kerela buten anŕa-l israelică te bolden pes k-o Raj, lenqo Del. ¹⁷ Va zala angla o Raj anŕ-o duxo haj o zuralimos le proorokosqo Ilia, kaște kerel pacă mașkar äl dada

^a1:5 1 Kroniç 24:10 ^b1:15 Numeră 6:1-4

haj äl čave^c haj kašte sikavel kolen kaj ni ašunen te aven gogača sar äl čáče. Kadä va pregätıla äk poporo anθa o Raj.

¹⁸ O Zaharia phendäs le inžerosqe:

— Sar va zanava kä äl bukä kadala si čáče? Kä me sem phuro, haj i miri rromni si phuri.

¹⁹ O inžero dinä les anglal:

— Me sem o Gabriel kaj bešav angla o Del. Semas dino drom te dav tuča дума haj te anav tuqe kadaj vestja lači. ²⁰ Ita kä zi anθ-o ges kana va kerdöla kadal bukä, si te aves muto haj ni va daštisa te des дума,^d kä ni pakäjan mirä vorbe save va kerdöna kä lenqo timpo.

²¹ O poporo ašukärelas le Zaharias haj mirinas pes kä bešelas kadiki dä but anθ-o Templo. ²² Kana inklistos, ni daštilas te del lenqe дума. On xakärdes kä anθ-o Templo sas les äk vedenia. Ov kerelas lenqe semnä dar ačhilos muto. ²³ Päče termenisardäs pö timpo le bukäqo, o Zaharia gelos pesqe khere.

²⁴ Pala kodoja e Elisabeta, lesqi rromni, ačhilis khamni. Bešlis khere panz čon. Gündilas pes: ²⁵ „Ita so kerdäs o Raj anθa manθe! Akanak ov gündisajlos manθe haj xastradä man anglal manuš anθa o lazavo.”

Äk inžero phenel anθa o kerimos le Isusosqo

²⁶ Anθä le šovenqo čon dä kana sas khamni e Elisabeta, o Del dinäs drom le inžeros le Gabrielos anθ-äk foro anθa o cinuto le Galileaqo, p-o anav Nazaret, ²⁷ kä äk čej bari logodime äk manušäča kaj bučholas Josif, anθa o kher le Davidosqo. O anav le čhaqo bari sas Maria. ²⁸ O inžero intrisajlos laθe anθ-o kher haj phendäs:

— Pače, tu, savjaqe dinä pes mištimos, o Raj si tuča!

²⁹ Dar e Maria tulburisajlis but kaθar äl vorbe kadala, haj pučhelas pes sosθe andinä laqe kadav mištimos. ³⁰ Haj o inžero phendä laqe:

— Na dara, Mario, kä arakhlän mištimos k-o Del.

³¹ Ita kä va ačhosa khamni haj va keresa äk čhavo,^e savesqe va čhosa lesqo anav Isus. ³² Ov va avela baro haj va avela dino muj o Čhavo le Maj Baresqo, haj o Raj o Del va dela les o skauno le thagarimasqo lesqe dadesqo le Davidosqo.^f ³³ Va stäpänila p-o kher le Jakovosqo pentru totdjauna haj lesqo thagarimos ni va termenila pes.^g

³⁴ E Maria phendäs le inžerosqe:

— Sar va kerdöla e buki kadaja, kana me ni zanav muršäsθar?

³⁵ O inžero dinä lan anglal:

— O Duxo Sfinto va mukela pes pä tuθe haj o zuralimos le Maj Baresqo va učharelata tut.^h Kodolasqe o čhavo sfinto, savo va kerdöla pes, va avela dino muj o Čhavo le Devlesqo. ³⁶ Dikh, e Elisabeta, ki ruda, si i oj khamni haj k-äl phurimata va avela lan äk čhavo. E zuvli anθa savi äl manuš phenen kä ni daštil te avel lan čhave, akanak si anθä le šovenqo čon.

³⁷ Káč anθa o Del naj nič äk buki phari.ⁱ

³⁸ E Maria phendäs:

— Sem e roaba le Rajesqi. Te kerdöl pes manqe pala sar phendän!

Haj o inžero telärdäs laθar.

E Maria žal ke Elisabeta

³⁹ Anθ-äl gesa kodola e Maria uštis haj sigo telärdäs p-äl plaja, anθ-äk foro le Judeaqo. ⁴⁰ Intrisajlis anθ-o kher le Zahariasqo haj phendä le Elisabetaqe dä mišto. ⁴¹ Kana e Elisabeta ašundäs o mištimos kaj phendä les e Maria, o čhavo mardilos anθä laqo pär, haj e Elisabeta pherdilis Duxo Sfinto. ⁴² Dinäs muj zuralas:

— Maškar äl zuvlä tu san maj binekuvintime haj binekuvintime si o čhavo anθä kö pär! ⁴³ Sosθe kerdöl pes manqe e buki kadaja te avel manθe e dej mirä Rajesqi? ⁴⁴ Kä ita, kana ašundem o mištimos kaj phendän les manqe, o čhavo mardilos dä bukure anθä muro pär. ⁴⁵ Baxtali san tu kä pakäjan, kä äl bukä save phendä len tuqe o Raj va kerdöna.

E gili le Maräqi

⁴⁶ E Maria phendäs:

— Muro ilo läudil le Rajes

⁴⁷ haj bukuril pes muro duxo anθ-o Del, savo xastravel man,

⁴⁸ anθa kodoja kä sas les griza

kaθar e maj telal roaba lesqi.^j

Káč dikh, dakanara angle, saorä manuš save va traina va phenena manqe baxtali,^k

⁴⁹ kä o Del o Zuralo kerdäs bukä bare anθa manθe. Lesqo anav si sfinto,

⁵⁰ haj lesqi mila si p-äl manuš kaj daran lesθar,

^c1:17 Maläxi 4:5-6 ^d1:20 Ezekiel 3:26; 24:27 ^e1:31 Isaja 7:14 ^f1:32 2 Samuel 7:11-13; 16; Salmi 89:4; 132:11; Isaja 9:67; 16:5 ^g1:33 Daniel 2:44; 7:14, 18, 27; Evrea 1:8; Apokalipsa 11:5

^h1:35 Eksodo 40:34 ⁱ1:37 Ženeza 18:14 ^j1:48 Salmi 138:6; 1 Samuel 1:11 ^k1:48 Salmi 72:17

i pä kola save traisardes zi akanak, haj i pä kola save va trajna.¹

⁵¹ Bukä bare kerdäs pe vasteça, pharadä kolen kaj si len gënduri mindriaqe anθä lenqo ilo.

⁵² Le zuralen dinä len tele pa lenqe skaunä thagarimasqe, haj vazdäs le peraden.

⁵³ Le bokhalen ćajlärđä len laćhimatença haj le bravalen dinä len avri bi khańesqo anθ-äl vast.

⁵⁴ Avilos anθ-o azutori pe robosqo o Israel, kăc ni bistardäs lesqi mila kaj ni termenil pes

⁵⁵ karing o Avraam haj lesqe ćhave pentru totdjauna, sar phendäs amare dadenqe.

⁵⁶ Haj e Maria beślis le Elisabetaça kam trin ćhon haj risajlis khere.

O kerimos le Joanosqo o Bolitori

⁵⁷ Kana avilos o timpo ka e Elisabeta te kerel, kerdäs äk ćhavo. ⁵⁸ Aśundes laqe većini haj laqe rude kă o Raj sikadä laqe lesqi mila, haj bukurinas pes anθ-äk than laça. ⁵⁹ Anθä le oxtonqo ges aviles te keren le ćhavesqe o ćhinimos tele, haj kamenas te ćhun lesqo anav Zaharia, pala o anav lesqe dadesqo. ⁶⁰ Dar lesqi dej dinäs anglal:

— Na! Si te bućhol Joan.

⁶¹ On phendes laqe:

— Konik anθa ki famelia ni bućhol kadä.

⁶² Kerenas semnä lesqe dadesqe, so anav kamel te ćhul le ćhavesqe. ⁶³ O Zaharia manglăs äk tăblica haj ramosardäs:

— Lesqo anav si Joan.

Haj să aćhiles ujmime. ⁶⁴ Anθ-e klipa kodoja putardiles lesqo muj haj lesqi ćhib, haj inćeposajlos te läudil le Devles. ⁶⁵ Haj saorä većinenqe sas lenqe dar haj anθä saorä plaja le Judeaqe delas pes дума anθa kadal bukă. ⁶⁶ Să kaj aśunenas len gëndinas pes anθä pe ile haj pućhenas pes:

— So va kerdöla kadav ćhavo?

Kăc o vast le Rajesqo sas ćăces leça.

O Zaharia läudil le Rajes

⁶⁷ O Zaharia, lesqo dad, pherdilos duxo Sfinto haj dinäs дума anθa-l bukă kaj sikadä lesqe o Del:

— ⁶⁸ Läudime te avel o Raj, o Del le Israelosqo,

kă avilos anθä lesqo azutori haj kindäs palpale pe poporos.

⁶⁹ Haj dinä amen äk manus zuralo anθa-i famelia pe robosqi o David te xastravel amen,

⁷⁰ sar phendäs dămuilt prin pe prooroća äł sfinci.

⁷¹ Dinäs les drom te xastravel amen kaθar amare duśmaja haj anθa o vast saoränqo kaj uron amen!

⁷² Kadä sikavel ov e mila karing amare dada haj kă ni bistrel pŏ phanglimos o sfinto,

⁷³ e sovel kaj xalä lan amare dadesqe le Avraamosqe:

⁷⁴ kă päće va xastravela amen anθa o vast amare duśmaenqo, va mukela amen te slużis lesqe bi daraqo

⁷⁵ sfincimaça haj ćăćimaça angla lesqe so va traisa.

⁷⁶ Haj tu, cignorea, va avesa dino muj o prooroko le Maj Bare Devlesqo, kă va zasa angla o Raj, kašte pregätis lesqe droma

⁷⁷ haj te sikaves lesqe poporos kă ov jertil lenqe bezexa kašte xastravel len.

⁷⁸ Kă o ilo amare Devlesqo si pherdo mila kaj ni termenil pes, haj lesqi mila va kerela anθa amenqe te răsăril o kham opral^m

⁷⁹ kašte luminil kolen kaj beśen anθ-o tunjariko haj anθ-e ućal le mulimasqi, haj te ingărel amare pirne p-o drom le päćăqo!

⁸⁰ O ćhavo barölas haj zuraolas anθä pŏ duxo. Beślos anθ-äl thana äł mulane zi kana avilos o timpo te sikadöl le Israelosqe.

O kerimos le Isusosqo

2 Anθ-äl gesa kodola, o baro thagar o August poruncisardäs kašte kerdöl jekh recensăminto anθä saoro thagarimos lesqo. ² Kadava sas o anglu-no ginimos haj kerdinäjlos kana sas guvernatori o Qujrinus anθ-e Siria. ³ Să zanas anθ-äl foruri kaθar sas lenqi familia te ramon pes. ⁴ O Josif gelos i ov anθa o foro Nazaret anθa o cinuto le Galileaço, anθ-e Judea anθ-o foro le Davidosqo, kaj bućholas Betleem, anθa kodoja kă sas anθa-i famelia le Davidosqi, sas davidistă. ⁵ Gelos te ramol pes le Marăça, savjaça sas logodime haj savi sas khamni. ⁶ Kana sas anθ-o Betleemo, avilos o timpo te kerel e Maria. ⁷ Haj ker-

¹1:50 Salmi 103:17; Eksodo 20:6 ^m1:78 Malăxi 4:2

däs pe čhaves, laço angluno kerdo, pakärdäs les haj čhutä les anθ-äk jesla, kä nas than anθa lenθe anθ-e hodaja lači kä lesqe njamuri.

Äl ćobaja aviles k-o cinoro Isus

⁸ Paša o Betleemo sas nište ćobaja kaj bešenäs avri p-o kımpo haj päzinas pi turma e rät. ⁹ Haj äk ĩnzero le Rajesqo sikadilos lenqe, haj e slava le Rajesqi ućhardä len luminaća. On darajles but zurales. ¹⁰ Dar o ĩnzero phendä lenqe:

— Na daran! Kä dikh, anav tumenqe äk vestja lači, äk bari bukuria anθa saoro poporo: ¹¹ Ages kerdilos tumenqe äk Mıntuitori anθ-o foro le Davidosqo, savo si o Kristos*, si o Raj. ¹² Ita sar va prinzanena les: va arakhena äk cijnoro pakärdo haj čhutino anθ-äk jesla.

¹³ Haj anθa-k data le ĩnzeroća sas äk armata bari ĩnzerenqi anθa o ćeri, haj läudinas le Devles:

— ¹⁴ Slava le Devlesqe anθ-äl maj opre thana, haj pać pe phuv maškar äl manuś savenqe kamel lenqo mištimos!

¹⁵ Päće telärdes älä ĩnzerä lenθar anθ-o ćeri, älä ćobaja phendes jekh avresqe:

— Atunc hajda te zas anθ-o Betleemo haj te dikhas e buki kadaja kaj kerdinäjlis, anθa savi dinä amenqe дума o Raj!

¹⁶ Sigo telärdes haj arakhles le Maria, le Josifos haj le cijnoräs ćuto anθ-e jesla. ¹⁷ Pala so dikhle les, phendes so phendinäjlosas lenqe anθa kadav ćhavo. ¹⁸ Haj sä kaj asunde kadal bukä mirisajles kaθar so phenenas lenqe älä ćobaja. ¹⁹ E Maria saorä vorbe kadala kidelas len haj gındilas pes lenθe anθä pö ilo. ²⁰ Älä ćobaja risajles haj phenenas kabor dä baro si o Del haj slävisarde les anθa sä so asundesas haj dikhlesas sar phendinäjlosas lenqe.

O cinoro Isus k-o Templo

O Josif haj e Maria keren sar phenel e Kris le Mojsäsqi

²¹ Kana avilos le oxtonqo ges, anθä savo träbulas ćhindo tele o ćhavorro, ćhute lesqo anav Isus, sar phendäsas o ĩnzero anglal zi kaj e Maria te aćhol khamni.

²² Kana pherdiles älä gesa anθa lenqo uzimos, pala-i Kris le Mojsäsqi, o Josif haj e Maria andine le Čhaves

k-o Jerusalimo, kašte den les le Rajesqe. ²³ (Sar si ramome anθ-e Kris le Mojsäsqi: „Fiosavo ćhavo kerdo anglal si le Rajesqo”). ²⁴ Geles k-o Templo i te anen źertfa sar phenel e Kris le Rajesqi: duj turturelä sau duj puä porumbejenqe.¹¹

O Simeon dikhel le Isusos

²⁵ Anθ-o Jerusalimo trailas äk manuś kaj bućholas Simeon. O manuś kadava sas ćaćo haj jubisardäs le Devles. Ov azukärelas o timpo kana o Del va anela azutori le Israelosqe, haj o Duxo Sfinto sas leća. ²⁶ O Duxo Sfinto phendäsas lesqe kä ni va merela anglal te dikhel le Kristosos. ²⁷ Avilos andino kaθar o Duxo k-o Templo. Kana lesqo dad haj lesqi dej andines le ćhaves le Isusos kašte keren so träbul kerdo leća pala o obićej le Krisaqo, ²⁸ o Simeon lilä les anθ-e angali haj läudisardäs le Devles:

— ²⁹ Muro Thagar, akanak daštis te mukes ke robos

te zal paćaća, sar phendän.

³⁰ Anθa kodoja kä mırä jakha dikhles koles saves dinän les drom te xastravel amen,

³¹ saves dinän les drom te avel prinzando kaθar saorä poporä,

³² te avel e lumina savi te sikavel bukä le njamurenqe

haj savi te avel e slava ke poporosqi, o Israel.

³³ Lesqo dad haj lesqi dej mirinas pes anθa-l bukä kaj phendonas anθa lesθe. ³⁴ O Simeono binekuvintisardä len haj phendäs lesqe daqe le Maräqe:

— Ita, o Del ćhutäs kadal ćhaves ka but anθa o Israelo te peren anθa lesqi kauza, haj but orta te phiren. Haj kerdä les äk semno saveća älä manuś va xana pes, ³⁵ kašte dikhöl pes älä gınduri garade bute manuśänqe. Kjar kö ilo va avela pusado sar äk sabiaća.

E Ana dikhel le Isusos

³⁶ Maj sas othe i äk prooroćica, e Ana le Fanuelosqi, anθa e famelia le Ašerosqi. Sas but phuri. Traisajlisas pe rromeća jefta bärś pala pö mārätimos. ³⁷ Sas phivli dä oxtodeśa haj štar bärś.† Nić äk data ni durilis kaθar o Templo, haj služilas le Devlesqe anθä fiosavo ges haj rät postoća haj rugäćunenća. ³⁸ Kjar atunc avilis i oj karing o Isus haj karing lesqi dej haj lesqo dad, haj ĩnceposajlis te nail le Devlesqe haj te

***2:11** Kristos xakärdöl „o thagar dino drom kaθar o Del”, sau „o makhlo le Devlesθar”

†**2:37** O originalo daštıl pes te maj xakärdöl kä sas phivli, haj akanak sas lan oxtodeśa haj štar bärś.

ⁿ**2:24** Levitiko 12:1-8

del duma anθa o Isus saoränqe kaj azükärenas ka o Jerusalamo te avel xastrame.

³⁹ Páce kerdes sä so porunčilas e Kris le Rajesqi, o Josif haj e Maria risajles anθ-e Galilea, anθä lenqo foro, o Nazaret. ⁴⁰ Haj o čhavo barölas haj zuraolas. Sas pherdo gogi haj o Del jubilas les haj sas p-o plako le Devlesqo.

O Isus k-äl deşuduj bärś k-o Templo

⁴¹ Anθä fiosavo bärś o dad haj e dej le Isusosqe zanas k-o Jerusalamo kašte sərbätorin o ges o baro le Nakhimasqo le evreenqo. ⁴² Kana ov sas deşuduje bärśenqo, geles othe pala o obićej le bare gesenqo.

⁴³ Páce nakhles äl gesa äl bare, telärdes te zan khe-re. Dar o čhavo o Isus ačhilos anθ-o Jerusalamo, haj lesqi dej haj lesqo dad ni zanenas. ⁴⁴ Pakäjes kä si lença anθ-o grupo, haj geles äk drom gesesqo. Rode les maşkar äl njamuri haj maşkar lenqe prinzande. ⁴⁵ Dar kä ni arakhle les, risajles k-o Jerusalamo te roden les. ⁴⁶ Pala trin ges arakhle les k-o Templo, beşindos anθ-o maşkar le sikaitorenqo, aşunindos len haj pučhindos len. ⁴⁷ Sä kaj aşunenas les ačhonas ujmime kaθar lesqi gogi haj kaθar lesqo dimos anglal. ⁴⁸ Kana dikhle les lesqi dej haj lesqo dad, sas but ujmime, haj lesqi dej phendä lesqe:

— Sosθe, muro čhavo, phiradilän kadä amença? Aşun, kō dad haj me rodäm tut bare grižaça.

⁴⁹ Ov phendä lenqe:

— Sosθe rodenas man? Ni zanenas kä träbul te avav anθ-o kher mīrā Dadesqo?

⁵⁰ Dar on ni xakärdes so phendäs ov.

⁵¹ Haj gelos lença, avilos k-o Nazareto haj aşunelas lenθar. Lesqi dej kidelas anθ-o ilo saorä bukä kadala.

⁵² Haj o Isus barölas haj pherdölas gogi, haj sas sa maj pläkuto angla o Del haj angla äl manuś.

E buki le Joanosqi Bolitori

3 Sas o bärś le deşupanzenqo dä kana sas o baro thagar o Tiberiu,

haj o Ponciu Pilat sas guvernatori anθ-e Judea, o Irod sas o thagar anθ-e Galilea,

o Filip, lesqo phral, sas thagar anθ-e Ituria haj anθ-o cinuto le Traxonitiosqo

haj o Lisania sas thagar anθ-e Abilenä.

² Äl bare raşaja sas o Ana haj o Kajafa.

Anθ-o bärś kodova o kuvinto le Devlesqo dinäs duma le Joanosqe le Zaxariosqo anθ-e mulani. ³ Haj o Joan gelos anθä saoro cinuto le Jordanosqo haj phe-

nelas le manuśänqe te bolden pes kašte sikaven kä mukles o bezex haj boldinäjles karing o Del, ka lenqe bezexa te aven jertime. ⁴ Anθa-l bukä kadala si ramome anθ-o lil le vorbenqo le proorokosqo Isaja:

„Dakoniva del muj anθ-e mulani:

«Lačharen o drom pä savo avel o Raj, orton lesqe poteć!

⁵ Saorä xarä va avena astupome,

haj saorä munci haj saorä plaja va avena perade.

Äl droma bange va avena ortome,

haj äl droma phage va avena lačharde.

⁶ Haj saorä manuś va dikhena o xastramos le Devlesqo.» ”o

⁷ Kadä kä o Joan phenelas le bute manuśänqe kaj avenas lesθe te bolel len:

— Puä sapenqe, kon phendä tumenqe te naşän kaθar e pedjapsa kaj avel? ⁸ Kadä kä train kašte sikaven kä muklen o bezex haj boldinäjlen k-o Del! Haj na inćepon te phenen anθä tumenθe: „Amaro dad si o Avraam!” Kä phenav tumenqe kä o Del daştil te kerel čhave le Avraamosqe anθa-l bar kadala. ⁹ O to-ver si deža čhutino ke rädäćina le pomenqi. Kadä kä orso pomo kaj ni kerel rodo lačho va avela čhindo haj čhudino anθ-e jag.

¹⁰ Äl but manuś pučhenas les:

— Atunc so träbul te keras?

¹¹ Ov dinä len anglal:

— Koles kaj si les duj gada, te xulael koleça kaj naj les, haj koles kaj si les xamos, sa kadä te kerel!

¹² Aviles i nişte vameşä te aven bolde haj phende lesqe:

— Sikaitorina, ame so te keras?

¹³ Ov phendä lenqe:

— Na mangel maj but dä kabor porunćisajlos tumenqe!

¹⁴ Nişte soldacä pučhenas les i on:

— Dar ame so träbul te keras?

Ov phendä lenqe:

— Na len kanikasθar love silaça, nič na keren kanikas doşalo bićaćimasqo! Haj te aresel tumen tumaro pokinimos!

¹⁵ O poporo azükärelas haj ku sä pučhenas pes anθä pe ile kana o Joan naj kumva o Kristos. ¹⁶ O Joan dinäs anglal saorän:

— Kabor anθa manθe, me bolav tumen pajeça. Dar avel kodova kaj si maj zuralo dä sar manθe, savesqe ni meritiv te putrav e xaravli lesqe pogimasqi. Ov va bolela tumen Duxoça Sfinto haj jagaça. ¹⁷ Ov va avela

le lopataça anθ-o vast kašte del rigaθe e pleava anθa o giv. Va kidela o giv anθă pŏ xambari, haj e pleava va phabarela lan anθ-e jag kaj ni daštil te avel mudardi.

¹⁸ Kadă haj bute avre vorbença o Joan rugisardă len te parubdŏn haj phendăs le poporosqe e vestja e lači.

¹⁹ Dar o Irod o thagar sas mustrome kaθar o Joan anθa lesqi relacia le Irodiadaça, e rromni lesqe phralesqi, haj anθa saoră bukă nasul kaj kerdăsas len. ²⁰ Ov kă să kadala maj čhutăs jekh: phandadăs le Joanos anθ-e temnica.

O Del phenel kă o Isus si lesqo Čhavo

²¹ Maj anglal, kana sas boldo saoro poporo, sas boldo i o Isus. Haj kana rugilas pes, putardilos o čeri ²² haj o Duxo Sfinto muklă pes pă lesθe sar äk porumbelo. Haj anθa o čeri ašundilos äk glaso kaj phenelas:

— Tu san muro Čhavo jubime. Anθă tuθe arakhav bari plăceră!

Kon si o dad le Isusosqo?

²³ Le Isusos sas les kam trănda bărs kana inčeposardăs pi buki. Äl manuś pakăjes kă sas o čhavo le Josifosqo, savo sas o čhavo le Eliosqo, ²⁴ savo sas o čhavo le Matatosqo, savo sas o čhavo le Levesqo, savo sas o čhavo le Melxiosqo, savo sas o čhavo le Janajnosqo, savo sas o čhavo le Josifosqo, ²⁵ savo sas o čhavo le Matatiasqo, savo sas o čhavo le Amososqo, savo sas o čhavo le Naumosqo, savo sas o čhavo le Eslisqo, savo sas o čhavo le Nagaisqo, ²⁶ savo sas o čhavo le Maatosqo, savo sas o čhavo le Matatiasqo, savo sas o čhavo le Semeisqo, savo sas o čhavo le Josexosqo, savo sas o čhavo le Jodasqo, ²⁷ savo sas o čhavo le Joananosqo, savo sas o čhavo le Resasqo, savo sas o čhavo le Zorobabelosqo, savo sas o čhavo le Salatielosqo, savo sas o čhavo le Nerisqo, ²⁸ savo sas o čhavo le Melxisqo, savo sas o čhavo le Adisqo, savo sas o čhavo le Kosamosqo, savo sas o čhavo le Elmadamosqo, savo sas o čhavo le Erosqo, ²⁹ savo sas o čhavo le Isusosqo, savo sas o čhavo le Eliezerosqo, savo sas o čhavo le Jorimosqo, savo sas o čhavo le Matatosqo, savo sas o čhavo le Levisqo, ³⁰ savo sas o čhavo le Simeonosqo, savo sas o čhavo le Judasqo, savo sas o čhavo le Josifosqo, savo sas o čhavo le Jonamosqo, savo sas o čhavo le Eliakimosqo, ³¹ savo sas o čhavo le Melăsqo, savo sas o čhavo le Menasqo, savo sas o čhavo le Matatasqo, savo sas o čhavo le Natanosqo, savo sas o čhavo le Davidosqo, ³² savo sas

o čhavo le Jesesqo, savo sas o čhavo le Jobedosqo, savo sas o čhavo le Boazosqo, savo sas o čhavo le Salmonosqo, savo sas o čhavo le Naasonosqo, ³³ savo sas o čhavo le Aminadabosqo, savo sas o čhavo le Adminosqo, savo sas o čhavo le Arnisqo, savo sas o čhavo le Esromosqo, savo sas o čhavo le Faresosqo, savo sas o čhavo le Judasqo, ³⁴ savo sas o čhavo le Jakovosqo, savo sas o čhavo le Isakosqo, savo sas o čhavo le Avraamosqo, savo sas o čhavo le Tarasqo, savo sas o čhavo le Nahorosqo, ³⁵ savo sas o čhavo le Seruxosqo, savo sas o čhavo le Ragausqo, savo sas o čhavo le Falekosqo, savo sas o čhavo le Eberosqo, savo sas o čhavo le Salasqo, ³⁶ savo sas o čhavo le Kajnamosqo, savo sas o čhavo le Arfaksadosqo, savo sas o čhavo le Semosqo, savo sas o čhavo le Noesqo, savo sas o čhavo le Lamehosqo, ³⁷ savo sas o čhavo le Matusalasalqo, savo sas o čhavo le Enohosqo, savo sas o čhavo le Jaredosqo, savo sas o čhavo le Maleleelosqo, savo sas o čhavo le Kajnanosqo, ³⁸ savo sas o čhavo le Enososqo, savo sas o čhavo le Setosqo, savo sas o čhavo le Adamosqo, savo sas o čhavo le Devlesqo.

O beng ispitil le Isusos

4 Haj o Isus, pherdo Duxo Sfinto, risajlos kaθar o Jordano haj sas ingărdo kaθar o Duxo anθ-e mulani, ² kaj sas ispitime saranda ges kaθar o beng. Anθă saoră timpo kadava ni xalăs khanć. Pala so nakhles kadal gesa, bokhajlos.

³ Haj o beng phendă lesqe:

— Kana san o Čhavo le Devlesqo, phen kadal bāräsqe te kerdŏl marno!

⁴ O Isus dină les anglal:

— Si ramome: «O manuś ni trail numa marneça».^p

⁵ Pala kodoja o beng ingărdă les p-äk than ućo, si-go sikadă lesqe saoră thema paj phuv ⁶ haj phendă lesqe:

— Tuqe va dava te stăpinis äl thema kadala haj va dava tut i lenqi slava, kăc manqe sas dino haj daštiv te dav les kasqe kamav.^q ⁷ Kadă kă kana va inkinosa tut manqe, să va avena kire.

⁸ O Isus dină les anglal:

— Si ramome: «Te inkinos tut le Rajesqe, ke Devlesqe, haj numa lesqe te služis!»^r

⁹ Pala kodoja o beng ingărdă les anθ-o Jerusalimo, čhută les p-o than o maj ućo le Templosqo haj phendă lesqe:

^p4:4 Deuteronomo 8:3 ^q4:6 Salmi 2:8 ^r4:8 Deuteronomo 6:13

— Kana san o Čhavo le Devlesqo, čhude tut kaθar tele, ¹⁰ kā si ramome: «Va porunčila pe inzerenqe te pāzin tut»^s ¹¹ haj «Va phiravena tut pā lenqe vast, ka kō pīrno ta na del pes dab dak barāsθar».^t

¹² O Isus dinā les anglal:

— Phendinājlos: «Ta na inčerkos le Rajes, ke Devles!»^u

¹³ Pala so ispitisardā les anθā saorā feluri, o beng telārdās lesθar, zi kā āk timpo maj lačo.

O Isus sikavel anθ-e Galilea

4:14–9:50

Āl manuś anθa o Nazareto ni pakān anθ-o Isus

¹⁴ O Isus boldinājlos anθ-e Galilea haj o zuralimos le Duxosqo sas leça. Haj gelis e vestja anθa lesθe anθā saoro cinuto pašal. ¹⁵ Ov sikavelas le manuśān anθā lenqe sinagoz haj saorā manuś läudinas les.

¹⁶ Avilos anθ-o Nazareto kaj barilosas, haj pala lesqo obićej, anθ-o ges le Sabatosqo intrisajlos anθ-e sinagoga. Ustilos te ćetil, ¹⁷ haj dinā pes lesqe o lil le proorokosqo Isaja. Kana putardā les, arakhlās o than kaj sas ramome:

— ¹⁸ «O Duxo le Rajesqo si pā manθe,

kā alosardā man

te phenav e vestja e lači le ćorānqe.

Dinā man drom te phenav le phandadenqe kā xastrajles

haj le korānqe kā dastin te dikhen,

te dav o drom le inkhjardenqo

¹⁹ haj te vestiv o bārś anθā savo o Raj sikavel pō lačimos.»^v

²⁰ Haj phandadās o lil, dinā les palpale k-o manuś saves sas les griža kaθar āl lila haj beślos tele. Āl jakha saorānqe anθa-i sinagoga sas pā lesθe. ²¹ Atunć inćeposajlos te phenel lenqe:

— Ages pherdinājlis e Skriptura kadaja anθ-o timpo so aśunen lan.

²² Haj sā denas les дума dā mišto, mirinas pes kaθar āl śukar vorbe kaj ov phenelas len, haj phenenas:

— Naj kadava o čhavo le Josifosqo?

²³ O Isus phendā lenqe:

— Žanav kā va anena manqe gogi ke vorba kadaja: «Doktore, sastār tut tut! Ker i kathe, anθā kō foro, so aśundām kā kerdān anθ-o Kapernaum!»

²⁴ Haj maj phendās:

— Ćaćeś, ćaćeś phenav tumenqe, kā nić āk prooroko naj dikhlo mišto anθā pō foro. ²⁵ Aśun man, si ćaćeś kā sas but phivlā anθ-o Israelo pe vremā le Iliasqi, kana ni dinās brīśind trin bārś haj epaś haj kana sas āk bokh anθā saoro them. ²⁶ Haj o Ilia nas dino drom kā nić jekh anθa lenθe, haj numa kā āk phivli anθa-i Sarepta anθ-o them le Sidonosqo. ²⁷ Haj pe vremā le proorokosqi Elisej sas but leprośi anθ-o Israelo, dar nić jekh anθa lenθe nas sastārdo, numa o Naaman anθa-i Siria.

²⁸ Sā kola anθa-i sinagoga, kana aśundes kadal bukā, xolājles nasul. ²⁹ Ustiles, inkalades les avri anθa o foro haj inġārde les p-o vīrfo le plajesqo pā savo sas vazdino lenqo foro, kašte ćhuden les tele. ³⁰ Dar o Isus nakhlos anθā lenqo maśkar haj telārdās oθar.

O Isus sastārel āk manuśās bengalo

³¹ O Isus gelos anθ-o Kapernaum, āk foro anθa-i Galilea, haj sikavelas le manuśān anθ-o ges le Sabatosqo.

³² On sas ujmime kaθar lesqo sikaimos, kā delas duma autoritatjaça. ³³ Anθ-e sinagoga sas āk manuś kaj sas les beng, jekh duxo nasul. Ov delas muj zurales:

— ³⁴ Ax! So kames amenθar, Isus! e anθa o Nazareto? Avilān te distruzis amen? Žanav kon san: o Sfīnto le Devlesqo.

³⁵ O Isus mustrosardā les:

— Ačh haj inkli anθa lesθe!

Haj o beng dinās le manuśās ke phuv anθ-o maśkar saorānqo haj inklistos anθa lesθe, haj ni kerdā lesqe khañć. ³⁶ Sā sas ujmime haj phenenas jekh avresqe:

— So vorbe si kadala? Ov porunčil zuralimaça haj autoritatjaça le duxurenqe nasul, haj on inklen avri!

³⁷ Haj lesqi vestja gelis anθā saorā thana anθa o cinuto pašal.

O Isus sastārel le soakra le Simonosqi haj i avren nasfalen

³⁸ Pāće inklistos anθa-i sinagoga, gelos k-o Simon khere. Haj le soakra le Simonoskerā sas lan bari febra, haj rugisarde les anθa laθe. ³⁹ Ov bangilos karing laθe, mustrosardās e febra, haj kadaja mu-klā lan. Oj p-o than ustilis haj inćeposajlis te služil lenqe.

⁴⁰ K-o perimos le khamesqo, sā kaj sas len nasfa-le diferime nasfalimatença anenas len k-o Isus. Ov ćhulas pe vast pā fiosavo anθa lenθe haj sastārelas len. ⁴¹ Anθa but inklenas i bengala, save denas muj:

^s4:10 Salmi 91:11 ^t4:11 Salmi 91:12 ^u4:12 Deuteronomo 6:16 ^v4:19 Isaja 61:1,2

— Tu san o Čhavo le Devlesqo!

Dar o Isus mustrolas len haj ni mukelas len te den duma, kā zanenas kā ov si o Kristos.

⁴² Detexara anθa-i răt o Isus telărdăs anθ-äk than mulano. Dar äl manus rodernas les, aviles lesθe haj ni kamnes te muken les te telărel. ⁴³ Dar ov phendă lenqe:

— I anθă aver foruri trăbul te phenav e vestja e lači anθa o thagarimos le Devlesqo, kā anθa kadaja semas dino drom.

⁴⁴ Haj sa maj delas duma anθ-äl sinagoz le Judeaqe.

O Isus alol le učeničeni anglune

5 O Isus sas paša o laqo o Genezaret. Haj kana but manus denas les brinc kidindos pes paša lesθe kăc ašunenas o kuvinto le Devlesqo, ² dikhlăs duj bărc pe marzină le lakosqi. Äl peskară dinesas pes tele haj thovenas pe plase. ³ O Isus uštilos anθă jekh anθa-l bărc, savi sas le Simonosqi, haj rugisardă les te durön äk cira kaθar o malo. Bešlos tele haj sikavelas le manusän anθa-i barka. ⁴ Kana termenisardăs, phendăs le Simonosqe:

— İngăr e barka maj dur kaθar o malo haj čhuden tumare plase te astaren mačo!

⁵ O Simon dinăs anglal:

— Raila barea, saori răt kerdăm buki phari haj ni astardăm khanć. Dar kā kő kuvinto va čhudava äl plase!

⁶ Kana čhude len, kadiki dă but mače astardes, kā inčeposajles te čhondon lenqe plase. ⁷ Kerdes semno pe manusänqe save sas anθă kojaver barka, te aven te ažutin len. Kodola aviles, haj pherdes äl duj bărc kadiki dă but kā inčeposajles te skufundin pes. ⁸ Kana o Simon Petru dikhlăs e buki kadaja, pelos anθă kočanθe k-äl pırne le Isusosqe haj phendăs:

— Raila, telăr manθar, kā sem äk manus bezexalo!

⁹ Phendăs kadaja kā ov haj kola kaj sas leça ujmisajles kabor dă but mače astardăsas. ¹⁰ Sa kadă o Jakov haj o Joan, äl čhave le Zebedosqe, äl manus le Simonosqe, ačhiles i on ujmime. Atunc o Isus phendăs le Simonosqe:

— Na dara! Dakanara angle va avesa peskari manusänqo.

¹¹ Haj păce cirdes äl korăbi k-o malo, mukles să haj geles pala lesθe.

O Isus użol äk manus lepratar

¹² O Isus sas anθ-äk foro. Ita, äk manus sas pherdo lepra, haj kana dikhlă les, čhudă pes le moça ke phuv, haj rugisardă les:

— Raila, kana kames, daštis te użos man.

¹³ O Isus intinzosardăs o vast, maklă pes lesθar haj phendă lesqe:

— Kamav. Av użo!

Imedime, muklă les e lepra. ¹⁴ Haj poruncisardă lesqe ta na phenel khanikasqe.

— Haj za da sikadö le rašajesqe haj an žertfa kā sanas użome, sar poruncisardăs o Mojsă, sar mărturia anθa lenθe.^w

¹⁵ Dar e vestja anθa lesθe ašundes i maj but manus, haj sa maj but manus kidenas pes kašte ašunen les haj te aven sastărde anθa lenqe nasfalimata. ¹⁶ Dar butioar o Isus zalas korkoro anθ-äl thana mulane haj rugilas pes.

O sastjarimos äk manusäsqo paralizime

¹⁷ Anθ-äk ges, o Isus sikavelas le manusän, haj nište fariseă haj sikaitoră le Krisaqe, save avilesas anθa saoră gava le Galileaqe, le Judeaqe haj anθa o Jerusalimo, bešenas tele othe. Haj o zuralimos le Rajesqo sas leça, kašte sastărel. ¹⁸ Haj ita kā nište manus andines äk manusäs paralizime p-o pato. Rodenas te inğären les andră haj te čhun les angla lesθe. ¹⁹ Dar kā nas len kaθar te inğären les andră anθa-i kauza le lumăqi, uštiles p-o akoperiś le kheresqo haj mukle les maşkar äl cigle le patoça, anθ-o maşkar le manusänqo, angla o Isus. ²⁰ Kana o Isus dikhlăs lenqo pakămos, phendăs:

— Phrala, ke bezexa si jertime!

²¹ Äl sikaitoră le Krisaqe haj äl fariseă inčeposajles te gındin:

— Kon si kadava, da xujduil le Devles? Kon daštıl te jertil äl bezexa dekıt numa o Del?

²² Dar o Isus zanelas so gındin haj phendă lenqe:

— Sosθe gındin kadă anθă tumare ile? ²³ So si maj uşuro? Te phenes: «Ke bezexa si jertime» sau te phenes: «Uşti haj phir»? ²⁴ Dar, kašte zanen kā o Čhavo le Manusäsqo si les zuralimos pe phuv te jertil äl bezexa, — phendăs le manusäsqe paralizime: — phenav tuqe, uşti, vazde kő pato haj za khere!

²⁵ Haj o manus o paralizime uštilos imedime angla lenθe, vazdăs pő pato haj gelos khere, haj vestilas kabor de baro si o Del. ²⁶ Să ačhiles ujmime haj phe-

^w5:14 Levitiko 4:1-32

nenas kabor de baro si o Del. Sas pherde dar haj phenenas:

— Ages dikhlām bukă minunimel!

O Levi 3al pala o Isus

²⁷ Pala kadaja o Isus telărdăs haj dikhlăs äk vamešo savo bučholas Levi, bešindos ke sinia kaj kidelas pes äl takse. Phendă lesqe:

— Av pala manthe!

²⁸ Ov muklăs să, uštilos haj gelos pala leshe.

²⁹ O Levi dinăs äk sinia bari anθa o Isus peshe khe-re. But vameša haj aver manuś xanas lença. ³⁰ Äl fariseă haj äl sikaitoră le Krisaqe kaj sas fariseă geles xolăme k-äl učeničă le Isusosqe haj phendes:

— Soshe xan haj pen le vamešença haj le bezexalença?

³¹ O Isus dină len anglal:

— Na le sastevesten si len nevoja doktorosθar, haj le nasfalen. ³² Ni avilem te dav muj le čačen, haj te dav muj le bezexalen te muken o bezex haj te bolden pes k-o Del.

O pučhimos anθa o posto

³³ Dar on phende lesqe:

— Äl učeničă le Joanosqe postin haj rugin pes deso, haj sa kadă keren i äl učeničă le fariseėnqe. Dar kire xan haj pen!

³⁴ O Isus phendă lenqe:

— Daštın te mangel le amalenqe le zinerosqe te postin anθ-o timpo so o zinero si lença? ³⁵ Va avela o timpo kana o zinero va avela lilo lenθar: anθ-äl gesa kodola va postina.

³⁶ Phendă lenqe i äk pilda:

— Konik ni čhinel äk kotor anθa-k hajna nevi, kašte suvel les kă äk hajna purani. Te kerelas kade, čhinelas i e hajna e nevi, haj o kotor anθa-i hajna nevi ni zalas ke hajna purani. ³⁷ Haj konik ni čhul e mol e nevi anθ-äl burdufuri purane. Kana čhulas, e mol paravelas äl burdufuri. E mol čhordolas, haj äl burdufuri rimonas pes. ³⁸ Na, e mol e nevi trăbul čhutini anθă burdufuri neve. ³⁹ Haj konik ni kamel te pel mol nevi păče pilăs mol purani, kă phenel: «E mol e purani si lačhi».

O Isus, Raj le Sabatosqo

Äl učeničă pagen spičă anθ-o ges le Sabatosqo

6 Anθ-äk ges Sabatosqo, o Isus nakhelas anθa-l kimpuri le givesqe. Lesqe učeničă pagenas spi-

čă givesqe, marenas len anθ-äl vast haj xanas. ² Nište fariseă phendes:

— Soshe keren so ni trăbul anθ-o ges le Sabatosqo?

³ O Isus dină len anglal:

— Ni četisarden so kerdăs o David kana bokhajlos, ov haj kola kaj sas leça? ⁴ Sar ĩntrisajlos anθ-o kher le Devlesqo, lilăs äl marne kaj čhunas pes angla o Raj, xalăs anθa lenθe haj dinăs i kolen kaj sas leça, äl marne kaj nas len voja te xan len numa äl rašaja.

⁵ Haj phenelas lenqe:

— O Čhavo le Manuśăsqo si o Raj le Sabatosqo.

O Isus sastărel äk manuś vasteça paralizime

⁶ Anθă aver ges Sabatosqo, o Isus ĩntrisajlos anθ-e sinagoga haj sikavelas. Othe sas äk manuś savesqe o vast o čačo sas paralizime. ⁷ Äl sikaitoră le Krisaqe haj äl fariseă vardinas k-o Isus te dikhen kana va sastărela anθ-o ges le Sabatosqo, kašte daštın te phenen kă kerdăs daiči kontra le Krisaqi. ⁸ Ov pri-nzanelas lenqe gınduri, dar phendăs le manuśăsqe kaj sas les o vast paralizime:

— Ušti haj beś anθ-o maškar!

Ov uštilos haj beślos anθă pĩrnenθe. ⁹ Haj o Isus phendă lenqe:

— Pučhav tumen: anθ-o ges dă Sabat so mukel e Kris te keres? Te keres mišto sau nasul? Te xastraves äk viaca sau te distrużis lan?

¹⁰ Atunc vardisardăs pä să anθă pe riga haj phendăs le manuśăsqe:

— ĩntinzosar kő vast!

Ov ĩntinzosardă les haj lesqo vast sastilos. ¹¹ Dar on xolăjle nasul haj denas дума maškar peshe so te keren le Isusosqe.

O Isus alol le deşudujen apostolă

¹² Anθ-äl gesa kodola, o Isus gelos p-o plaj te rugil pes, haj nakhadă saorĭ răt rugindos pes le Devlesqe.

¹³ Kana parnilos, dină muj pe učeničen haj alosardăs deşuduj anθa lenθe, savenqe phendă lenqe i apostolă: ¹⁴ le Simonos, savesqe phendăs i Petru, le Andres, o phral le Petresqo, le Jakovos, le Joanos, le Filipos, le Bartolomeos, ¹⁵ le Mateos, le Tomas, le Jakovos le

Alfeosqo, le Simonos, savesqe maj phendöl Zeloto,*
¹⁶ le Judas le Jakovosqo haj le Judas Iskariotjano, sa-
 vo maj tırzio bikinel le Isusos.

O Isus sikavel le manuśänqe sar te aven lesqe učeničă

O Isus sastărel but manuś

¹⁷ O Isus muklă pes lenča haj oprisajlos anθ-ăk than
 orta. Othe sas but učeničă anθa lesqe haj but ma-
 nuś kaj avilesas anθa saorî Judea, anθa o Jerusalimo
 haj paśă kaθar o Tir haj o Sidon, paśaj marja. Avi-
 les kašte aśunen les haj te aven sastărde kaθar lenqe
 nasfalimata. ¹⁸ Kola kinuime kaθar ăl duxuri nasul
 sas sastărde. ¹⁹ Haj saoră lumă rodenas te maken pes
 lesθar, kă anθa lesθe ĩnklelas ăk zuralimos savo sas-
 tărelas saorăn.

Kon si baxtale

²⁰ O Isus dikhlăş orta pă pe učeničă haj phendăş:

— Baxtale sen tume ăl čoră, kă o thagarimos le
 Devlesqo si tumaro! ²¹ Baxtale sen tume, save sen
 bokhale akanak, kă si te aven čajlărde! Baxtale sen
 tume save roven akanak, kă va asana! ²² Baxtale sen
 tume, kana ăl manuś uron tumen, gonin tumen, ba-
 tźokorin tumen haj va čhudena tumare anava sar
 nasulimos anθa-i kauza le Čhavesqi le Manuśăsqi!
²³ Anθ-o ges kodova bukurin tumen haj xuten dă ve-
 selie, kă dikh, tumari pokin si bari anθ-o čeri! Maj
 anglal, sa kadă phiradiles ăl dada kadal manuśänqe
 le prooročenča.

²⁴ Dar, vaj tumenθar, bravale, kă primisarden deža
 saoră lačimos! ²⁵ Vaj tumenθar, save akanak sen
 čajle, kă va bokhaona! Vaj tumenθar save akanak
 asan, kă va avena trişti haj va rovena! ²⁶ Vaj tu-
 menθar, kana saoră manuś läudin tumen, kă sa kadă
 kernas ăl dada kadal manuśänqe le prooročenča
 oxamne!

Jubisar ke duśmanos!

²⁷ Dar tumenqe, save aśunen man, phenav tumenqe:
 Jubin tumare duśmaen! Keren mišto kolenqe kaj
 uron tumen! ²⁸ Binekuvintin kolen kaj den tumen
 armaja! Rugin tumen anθa kola kaj phiradön na-
 sul tumenča! ²⁹ Kana dakoniva del tut dab p-ăk rig
 le mosqi, bolde i kojaver rig! Haj kana dakoniva lel
 ki hajna, muk les te lel i kő gad! ³⁰ Koles kaj man-
 gel tuqe, de les, haj kana dakoniva lel ke bukă, na

mang le palpale! ³¹ So kamen ka ăl manuś te keren
 tumenqe, sa kadă keren lenqe i tume!

³² Kana jubin kolen kaj jubin tumen, so lauda te
 primin? I ăl bezexale jubin kolen kaj jubin len. ³³ Haj
 kana keren mišto kolenqe kaj keren tumenqe mišto,
 so lauda te primin? I ăl bezexale keren sa kadă. ³⁴ Haj
 kana den uzile kolen kaθar pakăn kă len palpale, so
 lauda te primin? I ăl bezexale den uzile le bezexalen,
 kašte primin palpale sa pe love. ³⁵ Dar tume te jubin
 tumare duśmaen, keren mišto haj den uzile haj na
 aźukăren te len palpale! Haj tumari pokin va avela
 bari haj va avena ăl čhave le maj Bare Devlesqe, kă
 ov si lačo kolenča kaj ni nain lesqe haj le nasulenča.
³⁶ Aven pherde mila sar i tumaro Dad si pherdo mila!

Na krison avren!

³⁷ Na krison, haj naj te aven krisome, na keren dośa-
 le, haj naj te kerdön dośale, jertin, haj va jertila pes
 tumenqe! ³⁸ Den, haj va dela pes tumenqe! Va čhu-
 la pes anθă tumaro gono ăk măsură lači, mardi,
 miškime, kadiki dă but, kă va dela opral. Kă so mă-
 surača măsurin, va măsurila pes i tumenqe.

³⁹ Phendă lenqe i ăk pilda:

— Daştıl ăk koro te sikavel o drom avre korăsqe?
 Ni va perena ăl duj anθ-e groapa? ⁴⁰ O učeniko naj
 maj baro dă sar pő sikaitori, dar orso učeniko sikado
 mišto va avela sar pő sikaitori.

⁴¹ Sosθe dikhes e aškia anθa-i jakh ke phralesqi,
 dar ni dikhes e grinda anθa ki jakh? ⁴² Sar daştis te
 phenes ke phralesqe: «Phrala, muk man te ĩnkala-
 vav e aškia anθa ki jakh», kana tu ni dikhes e grinda
 anθa ki jakh? Făcarnikona, maj anglal ĩnkal e grinda
 anθa ki jakh, haj atunc va dikhesa mišto te ĩnkalaves
 e aškia anθa-i jakh ke phralesqi!

O pomo haj e roada

⁴³ Nić ăk pomo lačo ni kerel roade nasul, haj nić ăk
 pomo nasul ni kerel roade lače. ⁴⁴ Kă fiosavo po-
 mo prinzandöl pala pő rodo. Kă ni kidel pes smokină
 anθa-l karne, nić ni kidel pes drakh anθa-l stu-
 fişe karnale. ⁴⁵ O manuś o lačo ĩnkalavel bukă lače
 anθa-i visteria lači pe ilesqi, haj o manuś o nasul
 ĩnkalavel bukă nasul anθa-i visteria nasul pe ilesqi,
 kă o muj del дума anθa so pherel kő ilo.

Khera vazdine pe stinka haj p-o kişaj

⁴⁶ Sosθe phenen manqe: «Rai!a, raja!», haj ni keren
 so me phenav? ⁴⁷ Va sikavava tumenqe soča amă!

*6:15 Ăl zelocă mardonas kašte xastraven le evreen kaθar o Imperio Romano.

orso manus kaj avel manθe, ašunel mirä vorbe haj kerel len. ⁴⁸ Amäl äk manusäça savo kana vazdäs äk kher, xanadäs adınko haj çhutäs e fundacia pe stinka. Kana aviles äl paja zurales p-o kher kordova, ni daštisajles te miškin les, kä sas mišto kerdo. ⁴⁹ Dar kon ašunel haj ni kerel so phenav, amäl äk manusäça savo vazdäs äk kher pe phuv bi fundaciaço. Haj aviles zuralimaça äl paja p-o kher kodova, haj ov sigo pelos, haj anθa lesθe ni ačhol numa äk grämada phuäqi.

O Isus sjastärel le robos äk komandantosqo romano

7 Kana o Isus termenisardäs te del duma angla äl manus kaj ašunenas les, gelos anθ-o Kaper-naum. ² Äk komandanto p-äk šäl manus sas les äk robo nasfalo pä merimasθe. Ov sas but dikhlo kaθar o komandanto. ³ Kana o komandanto ašundäs anθa o Isus, dinä drom lesθe äk grupo phurenço anθa-l evrea kašte rugin les te avel haj te sjastärel lesqe robos. ⁴ Kadala aviles k-o Isus haj rugisarde les anθa o ilo:

— Ov meritil te keres lesqe kadaja, ⁵ kä jubil amaro njamo haj ov si kaj vazdäs amari sinagoga.

⁶ Kadä kä o Isus gelos lença. Dar nas dur kaθar o kher, kana o komandanto dinä drom nište amal lesθe te phenen lesqe:

— Raila, na khino, kä ni meritiv te inθris anθä muro kher. ⁷ Kodolasqe nič ni avilem tuθe, kä ni sem vredniko. Doar porunćisar, haj muro robo va avela sastärdo. ⁸ Žanav kä daštis, kä i me sem äk manus kaj ašunav porunć, haj si man soldacä kaj ašunen manθar. Kana phenav jekhesqe: «Ža!», žal. Avresqe: «Av!», haj ov avel. Kana phenav mirä robosqe: «Ker e buki kadaja!», ov kerel lan.

⁹ Kana o Isus ašundäs kadal vorbe, minunisajlos lesθar. Boldinäjlos karing äl but manus save zanas pala lesθe, haj phendäs:

— Phenav tumenqe kä anθä nič äk manus anθa o Israelo ni arakhlem kadiki dä but pakamos.

¹⁰ Kana kola kaj sas dine drom risajles khere, arakhles le robos sastevesto.

O Isus inviol äk tärnes anθa o foro Nain

¹¹ Pala kodoja, o Isus žalas anθ-äk foro kaj bučhol Nain. Lesqe učeničä haj but manus zanas leça. ¹² Kana pašilos pašaj poarta le forosqi, ita kä äk manus mulo sas inğardo te avel praxome. Lesqi dej sas

phivli, haj nas lan numa kadav çhavo. But manus anθa o foro sas laça. ¹³ Kana o Raj dikhlä lan, kerdinäjlos lesqe mila laθar haj phendä laqe:

— Na rov!

¹⁴ Pašilos haj maklä pes kaθar o trono. Kola kaj inğarenas les oprisajles. O Isus phendäs:

— Tärnea, phenav tuqe, ušti!

¹⁵ O mulo vazdinäjlos haj inćeposajlos te del duma. O Isus dinä les lesqe daqe. ¹⁶ Šä darajles haj slävinas le Devles phenindos:

— Äk baro prooroko avilos maškar amenθe.

Haj maj phendes:

— O Del avilos te ažutil pe poporos.

¹⁷ E vestja kadaja anθa o Isus gelis anθä saori Judea haj anθä saoro cinuto pašal.

O Isus haj o Joan Bolitori

¹⁸ Äl učeničä le Joanosqe phende lesqe anθa saorä bukä kadala. O Joan dinäs muj duj anθa pe učeničä ¹⁹ haj dinä len drom k-o Isus te pučhen les:

— Tu san kodova savo si te avel sau te ažukäras avres?

²⁰ Kana äl manus aresles k-o Isus, phendes:

— O Joano Bolitori dinä amen drom tuθe te pučas tut: Tu san kodova savo si te avel sau te ažukäras avres?

²¹ Kjar atunć, o Isus sastardäsas buten nasfalimatenθar, dukhenθar haj duxurenθar nasul, haj bute korän dinä len jakha. ²² O Isus dinä len anglal:

— Žan haj phenen le Joanosqe so dikhlen haj ašunden: äl korä dikhen, äl bange phiren, äl leproš si uže, äl kašuve ašunen, äl mule ušten, haj le čoränqe phendol pes e vestja lači. ²³ Baxtale si kola save ni xasaren pō pakamos anθä manθe.

²⁴ Päče telärdes kola saven dinä len drom o Joan, o Isus inćeposajlos te phenel le bute manusänqe anθa o Joan:

— Kana gelen anθ-e mulani, so kamnen te dikhen? Äk manus sano sar äk trestia mardi kaθar e braval? ²⁵ So kamnen te dikhen? Äk manus hurädo šukar?

Ni, kä kola save phiraven hajne šukar haj kola kaj train anθ-o lukso si anθ-äl khera le thagarenqe. ²⁶ Atunć sosθe inκlisten? Te dikhen äk prooroko? Da, phenav tumenqe, kä ov si i maj baro dä sar äk prooroko. ²⁷ Ov si kodova anθa savo si ramome: «Ita, dav drom mirä solos angla tuθe, savo va lačharelä kō drom angla tuθe.»^x ²⁸ Phenav tumenqe kä ni kerdilos konik savo si maj baro dä sar o Joan. Ku šä kadala,

o maj cijno anθ-o thagarimos le Devlesqo si maj baro dā sar lesθe. ²⁹ Saoro poporo kaj ašundā les, kjar i āl vameša, prinzandes kā le Devles si les ćacimos, haj sikades kadaja kana mukles le Joanos te bolel len. ³⁰ Dar āl fariseā haj āl sikaitorā le Krisaqe ni kamnes o plano le Devlesqo anθa lenθe, kā ni mukle pes bolde lesθar.

³¹ Kadā kā soça va amāna āl manuś save train akana? Sar si on? ³² Amān nište ćhaorrānça save khelen pesqe anθ-e pjaca haj den muj jekh avresθe:

«Gilabadām tumenqe anθa o flujero,
haj ni khelden,
gilabadām tumenqe āk gili źalāqi,
haj ni rujen.»

³³ Kā avilos o Joan Bolitori savo ni xalās marno haj ni pilās mol, haj phenen: «Si les beng.» ³⁴ Avilos o Ćhavo le Manuśāsqo, savo xal haj pel, haj phenen: «Ita, xal haj pel prea but, si āk amal le vamešenqo haj le bezexalenqo.» ³⁵ Saorā ćhave le Gogāqe prinzanen kā lan si lan ćacimos.

Āk zuvli bezexali thovel āl pīrne le Isusosqe

³⁶ Āk fariseo rugisardās le Isusos te xal lesθe. O Isus ĩntrisajlos anθā lesqo kher haj beśelas p-āk rig ke sinia. ³⁷ Haj anθ-o foro sas āk zuvli bezexali. Kana ašundās kā o Isus xal anθ-o kher le fariseosqo, andinas āk vaso but kuć dikolonoça, ³⁸ beśelas anθ-āl zea le Isusosqe, paša lesqe pīrne, haj rovelas. ĩnceposajlis te khingārel lesqe pīrne apsjança haj khoslā len pe balença. Ćumidelas lesqe pīrne haj makelas len dikolonoça. ³⁹ Kana o fariseo kaj dinā les muj dikhlās āl bukā kadala, gĩndisajlos: „Kana o manuś kadava afi sas āk prooroko, zanelas kon si haj so felo zuvlāqo si koja kaj makel pes lesθar, kā si āk bezexali.”

⁴⁰ O Isus dinā les anglal:

— Simon!e, kamav te phenav tuqe daići.

Ov phendās:

— Phen, sikaitorina!

— ⁴¹ Duj manuś sas uzile love āk kāmātarosqe. Jekh sas lesqe uzile panz śāla franc, haj koaver peinda franc. ⁴² Kā nas len love te pokinen lesqe, jertisardā len i le dujen. Savo anθa lenθe va jubila les maj but?

⁴³ O Simon dinās anglal:

— Pakāv kā kova savesqe jertisardās maj but.

O Isus phendā lesqe:

— Si tut ćacimos.

⁴⁴ Haj boldinājlos karing e zuvli haj phendās le Simonosqe:

— Dikhes le zuvlā kadala? ĩntrisajlem anθā kō kher, haj ni dinān man paj te thovav mīrā pīrne. Dar oj thodās mīrā pīrne pe apsjança haj khoslā len pe balença. ⁴⁵ Tu ni primisadān man āk ćumidimaça, dar oj, dā kana ĩntrisajlem ni oprisajlis te ćumidel mīrā pīrne. ⁴⁶ Tu ni maklān muro śāro untdelemnoça, dar oj maklās mīrā pīrne dikolonoça. ⁴⁷ Kodolasqe phenav tuqe: laqe bezexa, kaj si but, sas jertime, anθa kodoja jubisardās but. Dar kasqe jertisardās pes ćira, jubil ćira.

⁴⁸ Pala kodoja phendās le zuvlāqe:

— Ke bezexa si jertime!

⁴⁹ Kola save beśenas ke sinia leça phendes jekh avresqe:

— Kon si kadava da jertil kjar āl bezexa?

⁵⁰ Dar o Isus phendās le zuvlāqe:

— Kō pakāmos xastradā tut, za paćāça!

Āl zuvlā kaj aźutinas le Isusos

8 Pala kodoja, o Isus phirelas anθa-k foro anθā aver foro haj anθa-k gav anθā aver gav, haj phenelas e vestja e laćhi anθa o thagarimos le Devlesqo. Āl deśuduj sas leça, ² haj maj sas nište zuvlā kaj sas sastārde kaθar duxuri nasul haj nasfalimatenθar: e Maria, phendi anθa e Magdala, anθa savi ĩnklistesas jefta bengā, ³ e Joana, e rromni le Kuzasqi, o administratori le Irodosqo, e Susana haj but aver. Kadal zuvlā aźutinas len soça sas len.

E pilda le semānātoresqi

⁴ Kana kidenas pes but manuś haj avenas lesθe manuś anθa but foruri, o Isus phendās e pilda kadaja:

— ⁵ Āk manuś gelos te sāmānil. Kana sāmānilas, nište sāmĩnce peles paša o drom, haj sas uštāde haj xalā len āl ćiriklā. ⁶ Aver sāmĩnce peles p-āl bar, bariles haj śukiles, kā nas len paj. ⁷ Aver sāmĩnce peles maśkar āl karne, āl karne bariles anθ-āk than lença haj mudardā len. ⁸ Aver sāmĩnce peles anθ-āk phuv laćhi, bariles haj kerdes śāla rodosqe.

Pāće phendās o Isus kadal bukā, dinās muj:

— Kas si les kan ašunimasqe te ašunel!

⁹ Lesqe ućenićā puśle les sar xakārdol kadaj pilda. ¹⁰ Ov phendā lenqe:

— Tumenqe sas dino te prinzanen āl bukā gārade le thagarimasqe le Devlesqo, dar kolavrenqe dav lenqe дума anθā pilde anθa kodoja kašte

«kjar kā dikhen, ta na dikhen,

haj kjar kā ašunen, ta na xakāren.»

¹¹ Ita sar xakārdol e pilda: E sāmĩnca si o kuvĩnto le Devlesqo. ¹² Āl sāmĩnce paša o drom si kola save

ašunen o kuvinto, haj pala kodoja avel o beng haj lel o kuvinto anθa lenqo ilo, ka on ta na pakān haj ta na aven mīntuime. ¹³ Āl sāmince kaj peles p-āl bar si kola save kana ašunen o kuvinto, primin les buku-
rāča. Dar naj len rādācina, haj pakān zi kā āk vremā, dar kana aven āl inčerkāri, ni maj pakān. ¹⁴ Āl sāmince perade maškar āl karne si kola save ašundes o kuvinto, dar le timpoča si astarde kaθar āl griži, āl bravalimata haj āl plāčeri kadal viacaqe, haj ni are-
sen te anen rodo. ¹⁵ Āl sāmince anθ-e phuv e lači si kola save pāče ašundes o kuvinto, inčkāren les anθ-āk ilo lačo haj užo haj anen rodo rabdača.

E lumina

— ¹⁶ Konik, kana astardās āk lampa, ni učharel lan āk vasoča, nič ni čhul lan tala o pato, haj čhul lan dakhatinenθe opre, ka kola kaj intrin, te dikhen e lumina. ¹⁷ Sa kadā naj khanč učardo, savo ni va avela dikhlo, haj naj khanč garado, savo ni va avela prin-
zando haj ni va inklela ke lumina. ¹⁸ Kadā kā len sāma sar ašunen! Kāc koles kaj si les, va dela pes lesqe, dar koles saves naj les, va lela pes lesθar kjar i so pakāl kā si les.

E dej haj āl phral le Isusosqe

¹⁹ E dej haj āl phral le Isusosqe aviles lesθe, dar ni daštinas te arenen lesθe anθa-i kauza le bute manu-
sānqi kaj sas othe. ²⁰ Dakoniva phendā lesqe:

— Ki dej haj ke phral bešen avri haj kamen te dikhen tut.

²¹ Dar ov phendās:

— Mīrī dej haj mīrā phral si kola save ašunen o kuvinto le Devlesqo haj keren les.

O Isus liništīl e furtuna

²² Anθā jekh anθa-l gesa o Isus uštīlos anθ-āk barka pe učeničenča haj phendās lenqe:

— Haj te nakhas pe rig kojaver le lakosqi!

Haj telārdes. ²³ Anθ-o timpo so zanas, le Isusos lā les e lindri. Āk furtuna bari bravalāqi uštīlis p-o laqo. E barka pherdolas paj, haj on sas anθ-o perikolo.

²⁴ On geles lesθe, vazde les haj phendes:

— Raila barea, raja barea, meras!

O Isus uštīlos, mustrosardās e braval haj āl valuri azitome, haj on oprisajles haj āl paja liništisajles.

²⁵ Haj phendās pe učeničenqe:

— Kaj si tumaro pakāmos?

On sas darade haj ujmime haj phendes jekh avresqe:

— Kon si kadava, kā porunčil kjar le bravalenqe haj le pajesqe, haj on ašunen lesθar?

O Isus sastārel āk manuś astardo bengenoθar

²⁶ Aresles le barkača anθ-o cinuto le manuśānqo anθa o foro Gerača, savo si pe kojaver rig le lakosqi Galilea. ²⁷ Kana o Isus uštādās p-o šukimos, inklīstos lesqe anglal āk manuś anθa o foro kaj sas astardo bengenoθar. Dā but timpo ni maj phiravelas xuraimos haj ni bešelas anθ-āk kher haj bešelas anθ-āl thana le praxomasqe. ²⁸ Kana dikhlās le Isusos, dinā muj, pelos anθā kočanθe angla lesθe haj phendās zurales:

— So kames manθar, Isusle, o Čhavo le Maj Bare Devlesqo? Rugiv tut, na kinuisar man!

²⁹ Kā o Isus porunčisardāsas le duxosqe nasul te inklel anθa o manuś kodova. Kā butioar astardā les haj sas phanglo lancurenča k-āl vast haj k-āl pīrne, haj sas pāzime, dar totdjauna xastralas anθa-l lancu-
ri haj sas ingārdo kaθar o beng anθ-āl thana mulane.

³⁰ O Isus pušlā les:

— Sar bučhos?

— Lezunā, — dinās ov anglal, kā intrisajlesas but benga anθā lesθe. ³¹ Haj āl benga ruginas merō le Isusos ta na porunčil te zan anθ-o Adīnko.

³² Othe sas āk turma bari balenqi kaj xanas p-o plaj. Haj āl benga rugisarde les te mukel len te intrin anθā lenθe. Ov muklā len. ³³ Āl benga inklīstes anθa o manuś, intrisajles anθ-āl bale, haj e turma našlis anθ-e xar bari, xukles anθ-o laqo haj tasiles.

³⁴ Kana āl manuś kaj sas len griža kaθar āl bale dikhles so kerdinājlos, našles daraθar haj phendes anθ-o foro haj paša lesθe. ³⁵ Āl manuś geles te dikhen so kerdilos. Aviles k-o Isus haj arakhles le manuśās anθa savo inklīstosas āl benga bešīndos k-āl pīrne le Isusosqe, hurādo haj le gogāča užī. Kadā kā sas lesqe dar. ³⁶ Kola kaj dikhles, phendā lenqe sar sas xastrame kova astardo kaθar āl benga. ³⁷ Saorā manuś anθa o cinuto le gerasenienqo rugisardes le Isusos te telāren lenθar, kā sas lenqe bari dar. Kadā kā o Isus uštīlos anθ-e barka haj risajlos. ³⁸ O manuś anθa savo inklīstesas āl benga rugisardā les haj in-
kārdōlas lesθar te mukel les te ačhol leča. Dar o Isus dinā les drom parpale:

— ³⁹ Za khere haj phen le manuśānqe so kerdā tuqe o Del!

Ov telārdās haj vestisardās anθā saoro foro so kerdāsas lesqe o Isus.

O Isus sastärel äk zuvli haj ïnviol äk čejori

⁴⁰ Kana o Isus risajlos anθ-e Galilea, sas primime bukuräça kaθar but manuś, kä sä azükärenas les. ⁴¹ Haj ita kä avilos äk manuś kaj bučholas Jair, savo sas o kondukätori le sinagogaqo. Ov pelos k-äl pïrne le Isusosqe haj rugilas les te zal lesθe khere, ⁴² kä sas les numa äk čej, deśuduje bärśenqi, savi cïrdelas te merel.

3andos p-o drom, but manuś ïngesuinas pes p-o Isus. ⁴³ Haj sas äk zuvli kaj sas pogäça dä deśuduj bärś, haj xaläsas saorä love pire le doktorença, dar konik ni daštisajles te sastären lan. ⁴⁴ Oj paśilis paša äl zea le Isusosqe haj maklä pes kaθar e pogi lesqe hajnaqi. Haj p-o than laqi pogi oprisajlis. ⁴⁵ Haj o Isus phendäs:

— Kon maklä pes manθar?

Kana sä phenenas:

— Ni semas me, — o Petre phendäs:

— Raila barea, but manuś ïngesuin pes anθä tuθe haj den tut brïnc!

⁴⁶ Dar o Isus phendäs:

— Maklä pes dakoniva manθar, kä xakärdem kä ïnklistos äk zuralimos anθa manθe.

⁴⁷ Kana e zuvli dikhläs kä ni ačhilis garadi, avilis izdrandos, čhudä pes tele angla lesθe haj phendäs angla saoro poporo sosθe maklä pes lesθar haj sar sas sastärđi p-o than. ⁴⁸ O Isus phendä laqe:

— Pheje, kō pakāmos sastärđä tut, za pačäça!

⁴⁹ Anθ-o timpo so ov sa delas дума, avilos dakoniva anθa o kher le kondukätoresqo le sinagogaqo haj phendäs:

— Ki čej mulis, na maj xolär le sikaitores!

⁵⁰ Dar o Isus, kana aśundäs, phendäs lesqe:

— Na dara! Numa pakä, haj va avela sastärđi!

⁵¹ Kana areslos lesθe khere, ni muklās khanikas te ïntril leça, numa le Petres, le Jakovos, le Joanos, le dades haj le da le čhaqi. ⁵² Sä rovenas haj žälinas lan. Dar o Isus phendäs:

— Na roven! Kä naj muli haj sovel.

⁵³ On asanas lesθar kä zanenas kä mulisas. ⁵⁴ Dar ov lilä lan vastesθar haj dinäs muj:

— Čejorië, ušti!

⁵⁵ Haj laqo duxo boldinäjlos anθä laθe, haj p-o than uštis. O Isus phendä lenqe te den lan te xal.

⁵⁶ Laqo dad haj laqi dej sas ujmime. Haj o Isus phendä lenqe ta na phenen khanikasqe so kerdinäjlos.

O Isus del drom le deśudujen

9 O Isus kidäs anθ-äk than le deśudujen haj dinä len zuralimos haj autoritatä pä saorä bengä haj te sastären äl nasfalimata. ² Haj dinäs len drom te den дума saoränqe anθa o thagarimos le Devlesqo haj te sjastären le nasfalen. ³ Phendä lenqe:

— Ta na len khanć p-o drom, nić rovli, nić traista, nić xamos, nić love, nić na len tumença aver coale.

⁴ Kana ïntrin anθ-äk kher, te ačhon othe zi kana va telärenä anθa o gav kodova. ⁵ Dar kana konik ni va primila tumen, te ïnklen anθa o gav kodova haj te skuturin o prafo pa tumare pïrne sar märturia kontra lenqi!

⁶ On telärdes haj phirdes anθa äk gav anθä aver gav, phenindos e vestja e lači haj sastärindos manuśän anθä fiosavo than.

O Irod ni zanel so te pakäl anθa o Isus

⁷ O thagar o Irod aśundäs anθa saorä bukä kadala kaj kerdōnas. Ni zanglās so te pakäl, kä aver phenenas kä uštis o Joan anθa-l mule, ⁸ aver kä sikadilos o Iliä, haj aver phenenas kä ïnviosardäs äk prooroko anθa-l purane. ⁹ Haj o Irod phenelas:

— Me čhendem o śäro le Joanosqo. Kon si kadava anθa savo aśunav kadala bukä?

Haj rodelas te dikhel les.

O Isus del xamos maj buten dä panz mi manuś

¹⁰ Kana äl apostolä risajles, phendes le Isusosqe sä so kerdesas. Ov lilä len peça haj gelos te aven korkoro paša äk foro kaj bučholas Betsaida. ¹¹ Äl but manuś xakärdes e buki kadaja haj geles pala lesθe. O Isus primisardä len, delas lenqe дума anθa o thagarimos le Devlesqo haj sastärelas kolen kaj sas len nevoja sastärimasqi. ¹² Dar kä paśolas e rät, äl deśuduj geles lesθe haj phende lesqe:

— Muk le manuśän te telären kašte zan anθ-äl gava haj k-äl khera te roden kaj te xan haj te soven, kä kathe säm anθ-äk than mulano!

¹³ Dar o Isus phendä lenqe:

— Den len tume te xan!

Dar on phendes:

— Naj amen, numa panz marne haj duj mače. Kames te zas ame te kinas xamos anθa saoro poporo kadava?

¹⁴ Anθa kodoja puśle les kä sas kam panz mi murś. O Isus phendäs pe učenićenqe:

— Čhun len te beśen tele, p-o peinda anθ-äk than!

¹⁵ Kadă i kerdes: čhutes saorän te bešen tele. ¹⁶ O Isus liläs äl panz marne haj äl duj mače, dikhläs kar-ring o čeri haj naisardäs le Devlesqe anθa o xamos. Haj phaglä len haj dină len le učeničenqe kašte den le manuśän. ¹⁷ Xales sä haj čajliles, haj kides deśuduj kośuri marneča phago kaj ačhilos.

O Petre phenel kä o Isus si o Kristos

¹⁸ Anθ-äk ges, kana o Isus rugilas pes korkoro haj lesqe učeničä sas leča, puślä len:

— So phenen äl manuś, kon sem me?

¹⁹ On dine les anglal:

— Aver phenen kä san o Joan o Bolitori, aver kä san o Ilia, aver kä ĩnviosardäs äk prooroko anθa-l purane.

²⁰ Haj ov phendă lenqe:

— Dar tume kon phenen kä sem?

O Petre dinăs anglal:

— O Kristos le Devlesqo!

²¹ O Isus phendă lenqe, poruncisardă lenqe zuralles ta na phenen khanikasqe e buki kadaja ²² haj maj phendăs:

— O Čhavo le Manuśäsqo trăbul te suferil but, te avel dino rigaθe kaθar äl phure, kaθar äl maj bare le raśaənqe haj kaθar äl sikaitoră le Krisaqe, te avel mudardo haj te avel ĩnviome anθă le trinenqo ges.

So trăbul te keres kana kames te zas pala o Isus

²³ Pala kodoja phendăs saoränqe:

— Kana dakoniva kamel te avel pala manθe, te čhudel pes pesθar, te lel pō truśul anθă fiosavo ges haj te avel pala manθe! ²⁴ Kä orkon kamel te xastravel pi viaca, va xasarela lan, dar orkon va xasarela pi viaca anθa manθe, va xastravela lan. ²⁵ Kä so folosila äk manuśäsqe te avel lesqi saori lumă, kana distruzil pes sau xasaol? ²⁶ Anθa kodoja kä orkasqe va avela lesqe lazavo manča haj miră vorbenθar, i manqe, o Čhavo le Manuśäsqo, va avela manqe lazavo leča, kana va avava anθă miri slava, e slava le Dadesqi haj le ĩnzerenqi sfinci. ²⁷ Čačes, čačes phenav tumenqe, kä si manuś kaj bešen kathe, save ni va merena, zi kana ni va dikhena o thagarimos le Devlesqo.

Trin učeničä dikhen e slava le Isusosqi

²⁸ Kam k-äl oxto ges päče phendăs kadala, o Isus liläs peča le Petres, le Joanos haj le Jakovos haj gelos p-o plaj te rugil pes. ²⁹ Anθ-o timpo so rugilas pes, lesqo muj dikhölas aver felo, haj lesqe coale strălućinas dă parne. ³⁰ Haj ita duj manuś denas дума leča, o

Mojsă haj o Ilia. ³¹ Sikadilesas anθ-e slava haj denas дума anθa lesqo telărimos, savo trăbulas te kerdöl pes anθ-o Jerusalimo. ³² O Petre haj kola kaj sas leča sovenas. Kana uśtiles miśto, dikhles e slava le Isusosqi haj le duje manuśän save bešenas anθ-äk than leča. ³³ Anθ-o timpo so o Mojsă haj o Ilia telărenas kaθar o Isus, o Petre phendă lesqe:

— Stăpine, si miśto te avas kathe. Te keras trin koverć, jekh anθa tuθe, jekh anθa o Mojse haj jekh anθa o Ilě!

Dar ni zanelas so phenel. ³⁴ Anθ-o timpo so ov phenelas kadal bukă, avilos äk noro haj kerdă lenqe učhar. Äl učeničä darajles kana o noro muklä pes pe lenθe. ³⁵ Haj anθa o noro aśundilos äk glaso kaj phenelas:

— Kadava si muro Čhavo, saves alosardem les, lesθar te aśunen!

³⁶ Päče aśundinăjlös o glaso kadava, o Isus ačhilos korkoro. Äl učeničä anθ-äl gesa kodola ačhiles haj ni phendes khanć kanikasqe anθa so dikhlesas.

O Isus sastărel äk čhaves bengalo

³⁷ Anθă le dujenqo ges, kana dine pes tele pa o plaj, but manuś ĩnklistes angla o Isus. ³⁸ Haj ita kä äk manuś anθa lenθe dină muj:

— Sikaitorina, rugiv tut, dikh kä muro čhavo, kä naj man aver čhave, numa kodova! ³⁹ Ita kä äk duxo avel haj astarel les, haj p-o than ĩncepol te zbăril. O duxo izdravel les zuralles, zi kana kerel spuma k-o muj, haj phares telărel lesθar, päče mukel les ĩnkjardo. ⁴⁰ Rugisardem ke učeničen te ĩnkalaven les, haj ni daštisajles.

⁴¹ O Isus dinăs anglal:

— O, bipakjamasqo haj rimome sen, äl manuś save train akana! Kabor timpo trăbul te maj beśav tumenča haj te avel man răbdară tumenča? An kathe ke čhaves!

⁴² Kana o čhavo avelas, o beng dină les tele haj izdraelas les zuralles. Dar o Isus čertosardăs o duxo nasul, sastardăs le čhaves haj dină les parpale kä lesqo dad. ⁴³ Haj sä ačhiles ujmime kaθar o barimos le Devlesqo.

O Isus pale del дума anθa pō merimos

Kana sä ujminas pes anθa sä so kerelas o Isus, ov phendăs pe učeničenqe:

— ⁴⁴ Tume te aśunen miśto so phenav tumenqe: o Čhavo le Manuśäsqo va avela dino anθ-äl vast le manuśänqe!

⁴⁵ Dar äl učeničã ni xakãrenas äl vorbe kadala. Sas garade anθa lenθe, ka on ta na xakãren len. Haj daranas te pučhen les, so kamnos te phenel.

Kon si o maj baro?

⁴⁶ Äl učeničã inćeposajles te xan pes maškar pesθe, kon anθa lenθe si o maj baro. ⁴⁷ O Isus prinžandãs lenqo ġindo, lilãs äk cijnorãs, čhutã les te bešel paša lesθe ⁴⁸ haj phendã lenqe:

— Kon primil äk cijnorãs sar kadava anθã muro anav, man primil man. Haj kodova kaj primil man man, primil kodoles kaj dinã man drom. Kadã kã kon si maj cijno maškar tumenθe, sa kodova si baro.

⁴⁹ O Joan dinãs anglal:

— Rai!a barea, dikhlãm äk manuś savo inkalelas bengã anθã kã anav haj phendãm lesqe ta na maj inkalavel, kã naj jekh amaresθar.

⁵⁰ O Isus phendã lesqe:

— Na oprin les, kã kova savo naj tumari kontra si tumença.

O Isus sikavel le manuśãn p-o drom karing o Jerusalamo

(9:51–19:27)

Äk gav samaritjanenqo ni primil le Isusos

⁵¹ Kana pašilos o timpo anθã savo sas te avel lilo k-o ćeri, o Isus hotãrisardãs te zal k-o Jerusalamo. ⁵² Dinãs drom angle nište soli, save geles haj intrisajles anθ-äk gav le samaritjanenqo, kašte keren pregãtir anθa lesθe. ⁵³ Dar on ni primisarde les, kã o Isus zalas k-o Jerusalamo. ⁵⁴ Lesqe učeničã, o Jakov haj o Joan, kana dikhles kã naj primime, phendes:

— Rai!a, kames ame te porunćis te mukel pes jag anθa o ćeri haj te phabarel len?*

^y ⁵⁵ O Isus boldinãjlos haj ćertosardã len. [†] ⁵⁶ Haj telãrdes anθã aver gav.

Naj ušuro te zas pala o Isus

⁵⁷ Kana sas p-o drom, äk manuś phendã lesqe:

— Va zava pala tuθe orkaj va zasa.

⁵⁸ O Isus phendã lesqe:

— Le vulpen si len vizujni, haj le ćiriklãn si len kujburi, dar le Čhaves le Manuśãsqo naj les kaj te čhul pã šãro.

⁵⁹ Avresqe phendãs:

— Av pala manθe!

Dar ov phendãs:

— Rai!a, muk man te zav anglal te praxov miřã dades!

⁶⁰ Dar o Isus phendã lesqe:

— Muk le mulen te praxon pe mulen, dar tu, za haj phen le lumãqe anθa o thagarimos le Devlesqo!

⁶¹ Īnkã jekh phendãs:

— Va zava pala tuθe, raja, dar muk man maj anglal te lav manqe ges laćho kaθar miřã!

⁶² O Isus phendã lesqe:

— Konik kaj čhul o vast p-o plugo haj dikhel pala pesθe naj gata anθa o thagarimos le Devlesqo.

O Isus del drom le jeftadeśãn učeničã

Sar te zan äl učeničã

10 Pala kodoja o Raj alosardãs aver jeftadeśã manuś haj dinã len drom p-o duj angla lesθe, anθã saorã foruri haj anθã saorã thana kaθar avelas te nakhel ov. ² Phendã lenqe:

— Baro si o sećerimos, dar ćira si äl manuś kaj keren buki! Kadã kã rugin le Rajes le sećerimasqo te del drom manuś kaj keren buki kã lesqo sećerimos! ³ Žan! Ita, dav tumen drom sar nište meñ anθ-o maškar le rujenqo. ⁴ Na len tumença nić love, nić traista, nić aver pogimos, haj p-o drom ta na bešen te den ges laćho. ⁵ Kana ĩntrin anθ-äk kher, anglal te phenen: «E paćã te avel p-o kher kadava!»

⁶ Haj kana othe avela dakoniva kaj jubil e paćã, tumari paćã va bešela leça. Kana ni, tumari paćã va rila pes tumenθe. ⁷ Aćhon anθ-o kher kodova haj xan haj pen so va dela pes tumenqe, kãć o manuś kaj kerel buki meritil pã pokinimos. Ta na mukin tumen anθa-k kher anθã aver kher! ⁸ Kana ĩntrina anθ-äk foro haj äl manuś primin tumen, xan so čhul pes tumenqe. ⁹ Sastãren le nasfalen othar haj phenen le manuśãnqe: «O thagarimos le Devlesqo si pašã tumenθar.» ¹⁰ Dar kana ĩntrin anθ-äk foro, haj ni primin tumen, zan pã lesqe droma haj phenen: ¹¹ «Kontra tumari skuturis kjar o prafo savo astardi-

***9:54** Anθ-o orizinalo daštilas te maj avel: „te phabarel len sar kerdãs o Ilia”.

[†]**9:55** O orizinalo maj daštilas te phenel äl vorbe le Isusosqe: „Ni zanen so duxo si anθã tumenθe! Kã o Čhavo le Manuśãsqo avilos na kašte distruzil äl sufletã le manuśãnqe, haj kašte xastravel len.”

y9:54 2 Thagara 1:10,12

los pä amare pírne anþa tumaro foro! Dar te zanen kä o thagarimos le Devlesqo si pašá!»¹² Phenav tumenqe kä anþ-o ges le krisaqo si te avel maj úsuro anþa-l manus le Sodomaqe dá sar anþa-l manus kadal forosqe!

Vaj kaþar ál foruri kaj ni pakán!

¹³ Vaj tuþar Xorazine! Vaj tuþar Betsajdo! Kä te afi sas kerde anþ-o Tir sau o Sidono ál minuni save sas kerde anþä tumenþe, dá multara afi muklesas pes bezexásþar haj afi boldinájlesas k-o Del, beśindos tele haj želindos, anþä pínzaþe gonosqi haj čhutindos prafo p-o šáro.¹⁴ Dar anþ-o ges le krisaqo va avela maj úsuro anþa o Tir haj o Sidon dá sar anþa tumenþe.¹⁵ Haj tu, Kapernaum, va avesa läudime zi k-o ćeri? Ni, haj zi k-o jado va avesa čhudino tele.

¹⁶ Kon aśunel tumenþar, manþar aśunel, haj kon ni primil tumen, man ni primil man. Haj kon ni primil man man, ni primil koles kaj diná man drom.

Ál jeftadeśa rin pes

¹⁷ Ál jeftadeśa risajles pherde bukuria haj phendes:

— Raila, kjar i ál benga aśunen amenþar kana porunćis lenqe anþä kő anav!

¹⁸ Ov phendá lenqe:

— Dikhlem le Satanas perindos sar äk fulzeri anþa o ćeri.¹⁹ Dikhen kä dinem tumen autoritatá te ústjaen p-ál sapa haj p-ál skorpioja haj dinem tumen zuralimos savo si maj baro dá sar le duśmanosqo, haj khanć naj te avel tumenqe.²⁰ Dar na bukurin tumen kä ál duxuri aśunen tumenþar, haj bukurin tumen kä tumare anava si ramome anþ-o ćeri!

²¹ Atunć o Isus bukurisajlos anþ-o Duxo Sfinto haj phendás:

— Nais tuqe, Dad!e, Raj le ćerosqo haj le phuáqo, kä garadán kadal buká kaþar ál manus gogáça haj manus kaj sikiles, haj sikadán len le čhavorránqe. Da, Dad!e, anþa kodoja kä kadá plaćuja tut tut.²² Ša sas manqe dine kaþar muro Dad, haj konik ni zanel kon si o Čhavo, afer dá o Dad, nić kon si o Dad, afer dá o Čhavo haj kola savenqe kamel o Čhavo te sikavel les.

²³ Boldinájlos karing ál učenićá haj phendá numa lenqe:

— Baxtale si ál jakha save dikhen ál buká kaj dikhen len tume!²⁴ Kä phenav tumenqe kä but prooća haj thagara kamnes te dikhen so dikhen tume,

haj ni dikhles, haj kamnes te aśunen so tume aśunen, haj ni aśundes.

Kas trābul te jubiv?

²⁵ Haj ita kä äk sikaitori le Krisaqo ústilos te čhul ke proba le Isusos haj phendá lesqe:

— Sikaitorina, so trābul te kerav kašte primiv e vica veśniko?

²⁶ O Isus phendá lesqe:

— So ramol anþ-e Kris? Sar ćetis othe?

²⁷ Ov dinás anglal:

— «Jubisar le Rajes, ke Devles, saorä ileça kiro, saorä sufletoça kiro, saorä zuralimaça kiro haj saorä gogáça kiri»^z haj «jubisar ke pašardes sar tut.»^a

²⁸ O Isus phendá lesqe:

— Dinán anglal mišto. Kadá ker haj va trajsa.

²⁹ Dar ov kamelas te sikavel kä si les ćaćimos haj phendás le Isusosqe:

— Haj kon si muro pašardo?

³⁰ O Isus dinás anglal:

— Äk manus mukelas pes tele anþa o Jerusalimo k-o Jerihono. Pelos anþ-ál vast le tilxarenqe, save nangärde les, marde les, telärdes haj mukle les maj but mulo.³¹ İntimplosajlos te mukel pes sa pä kodov drom äk raśaj, haj dikhindos les, nakhlos pä kojaver rig le dromesqi.³² Äk levito, savo sluźinas k-o Templo, nakhelas i ov oþar. Kana dikhlá les, nakhlos pä kojaver rig le dromesqi.³³ Dar äk samaritjano,* kaj zalas dakhatinenþe, areslos i ov lesþe, haj kana dikhlá les, kerdinájlos lesqe mila lesþar.³⁴ Gelos lesþe, phanglás lesqe rāni päće čhordás pä lenþe untdelemno haj mol. Haj čhutá les pä pő xār, ĩngārdá les kä äk xano haj dikhlás lesþar.³⁵ Anþä le dujenqo ges ĩnkaldás duj franć ruposqe, diná len le xanzosqe haj phendá lesqe:

— Dikh lesþar, haj orso maj xasa leça, va dava tut kana va riva man.

³⁶ Savo anþa-l trin kadala pakás kä sas o pašardo kolesqo kaj pelos anþ-ál vast le tilxarenqe?

³⁷ Ov phendás:

— Kova savesqe sas lesqe mila lesþar.

O Isus phendá lesqe:

— Ša haj ker i tu sa kadá!

Khere ke Marta haj ke Maria

³⁸ Kana sas ĩnkā p-o drom, o Isus ĩntrisajlos anþ-äk gav. Haj äk zuvli kaj bućholas Marta primisardá les

***10:33** Ál evrea ni dikhenas misco le samaritjaen.

^z**10:27** Deuteronomo 6:5 ^a**10:27** Levitiko 19:18

anθä pǝ kher.³⁹ Lan sas lan äk phej kaj bučholas Maria, savi bešlis tele k-äl pırne le Rajesqe haj ašunelas lesqe vorbe.⁴⁰ E Marta sas okupime kadiki dä but služimaça. Oj gelis k-o Isus haj phendä lesqe:

— Raila, ni xal tut e griža kä mırı phej muklä man te služiv korkoro? Kadä kä phen laqe te ažitil man!

⁴¹ O Isus dinä lan anglal:

— Marto, Marto, anθa but bukä xoläos haj ingrižoris tut,⁴² dar numa äk buki träbul. E Maria alosardäs e rig e lači savi ni va lela pes laθar.

O Isus sikavel len te rugin pes

11 Äk data o Isus rugilas pes anθ-äk than. Kana termenisardäs, jekh anθa-l lesqe učeničä phendä lesqe:

— Raila, sikav amen te rugis amen, sar i o Joan sikadäs pe učeničen!

² Ov phendä lenqe:

— Kana rugin tumen, te phenen:

Dad!e!

Te sfincol pes kǝ anav,
te avel kǝ thagarimos!

³ Amaro marno savesθar si amen nevoja, de les amenqe anθä fiosavo ges,

⁴ Haj jertisar amare bezexa,

kä i ame jertis kolen kaj si amenqe uzile!

Haj na ingär amen anθ-e ispita!

⁵ Haj maj phendä lenqe:

— Te phenas kä jekhes anθa tumenθe si les äk amal haj ke epas le reakjaqi zal lesθe haj phenel lesqe: «Amala, de man uzile trin bokolä,⁶ kä, doar so are-slos manθe, äk amal mıräsθar poa drom, haj naj man kxanc te dav les te xal.»⁷ Haj te phenas kä andral anθa o kher, o amal kadava del tumen anglal: «Muk man anθ-e pačä! O udar si deža phandado, me haj mırä čhave säm anθ-o pato, ni daštiv te uštäv haj te dav tut.»⁸ Phenav tumenqe: kjar kä ni uštelas te del tumen kä si tumaro amal, dar kašte na kerdöl lažavesqo, va uštela haj va dela tumen sä so träbul tumen.

⁹ Kodolasqe i me phenav tumenqe: mangel, haj va dela pes tumenqe, roden, haj va arakhena, maren, haj o udar va putardöla tumenqe.¹⁰ Anθa kodoja kä kova savo mangel, va primila, kova savo rodel, va arakhela, haj kova savo marel, va putardöla lesqe o udar.

¹¹ Savo dad anθa tumenθe, kana lesqo čhavo mangel lesqe äk mačo, va dela les äk sap anθ-o than le mačhesqo?¹² Sau, kana mangela äk arno, va dela les äk skorpiono?¹³ Kadä kä kana tume, save sen nasul,

zanen te den bukä lače tumare čhaven, kabor maj but tumaro Dad anθa o čeri va dela o Duxo Sfinto kolenqe kaj mangel les!

O Isus ni inkalavel le bengen le Satanaça

¹⁴ Äk data o Isus inkalavelas äk beng savo sas mutto. Päče inklistos o beng, o mutto inceposajlos te del дума, haj äl manus kidine mirisajles.¹⁵ Dar aver phenenas:

— Inkalavel le bengen le Beelzebuloça, o baro le bengenqo.

¹⁶ Aver, te čhun les ke proba, mangelas lesqe te sikavel lenqe äk semno kaθar o Del.

¹⁷ O Isus prinžandäs lenqe gınduri haj phendä lenqe:

— Kana anθ-äk them äl manus mardön kontra jekh avresqi, o them distruzil pes. Haj kana anθ-äk familia äl manus mardön jekh kontra avresqi, e familia va distruzila pes.¹⁸ Deč, kana o Satana mardöl pi kontra, sar va maj ačhola lesqo thagarimos? Phenav kadaja kä phenen kä me inkalavav le bengen le Beelzebuloça.¹⁹ Haj kana me inkalavav le bengen le Beelzebuloça, tumare manus kaça inkalaven len? Kodolasqe on si te aven tumare krisitorä!²⁰ Dar kana me inkalavav le bengen le vasteça le Devlesqo, o thagarimos le Devlesqo avilos tumenθe.²¹ Dar kana äk manus zuralo haj mišto armime päzil pǝ kher, lesqe bukän si len pačä.²² Dar kana jekh maj zuralo avel kontra lesqi haj marel les, lel lesqe arme anθä save bazolas pes haj xulavel e prada lili lesθar.²³ Kova savo naj mança, si mırı kontra, haj kon ni kidel mança, risipil.

O manus anθa savo sas inkalado äk beng

²⁴ Kana äk duxo nasul inklel avri anθa äk manus, phirel anθ-äl thana bi pajesqo haj rodel odihna. Kä ni arakhel lan, phenel pesqe: «Va riva man anθä muro kher kaθar inklistem!»²⁵ Haj kana avel, arakhel les šilado haj kerdi ordinä.²⁶ Atunc zal haj maj lel peça aver jefta duxuri, maj nasul dä sar lesθe. Zan te bešen othe, haj e starä maj palal le manusäsqi kodolesqi va avela maj nasul dä sar anglal.

Kas binekuvintil o Del

²⁷ Anθ-o timpo so phenelas o Isus kadal vorbe, äk zuvli anθa o maškar le manusänqo dinäs muj:

— Baxtalo si o pinteko kaj phiradä tut haj äl čuca kaj pilän len!

²⁸ Ov phendäs:

— Maj sigo si baxtale kola save ašunen o kuvinto le Devlesqo haj keren les!

O semno le proorokosqo Jona

²⁹ Anθ-o timpo so kidenas pes i maj but manuś, ov inćeposajlos te phenel:

— Āl manuś save train akana si manuś pherde nasulimos. Mangen āk semno, dar ni va dela pes lenqe aver semno numa o semno le proorokosqo Jona. ³⁰ Kā sar o Jona sas āk semno anθa-l Ninivā, sa kadā i o Čhavo le Manuśāsqo va avela āk semno anθa-l manuś save train akana. ³¹ Anθ-o ges le krisaqo, e thagarni kaθar o sudo si te avel e martora kontra le manuśānqi save train akana haj va osindila len. Kā oj avilis kaθar o šāro le phuāqo te ašunel e gogi le Solomonosqi. Haj ita kā kathe si jekh maj baro dā sar o Solomon.^b ³² Anθ-o ges le krisaqo, āl murś anθa-i Ninive va avena martorā kontra le manuśānqi save train akana haj va osindina len. Kā on mukles o bezex haj boldinājles k-o Del kana o Jona phenelas o mesaž kaθar o Del. Haj ita kā kathe si jekh maj baro dā sar o Jona.^c

E lumina

³³ Koniva pāce astardās āk lampa, ni čhul lan anθ-āk than garado sau tala āk banica, haj čhul lan dakhatinenθe opre, ka kola kaj intrin te dikhen e lumina.^d ³⁴ Ki jakh si e lumina ke truposqi. Kana ki jakh si lači, saoro trupo kiro si pherdo lumina. Dar kana ki jakh si nasul, kō trupo si pherdo ĩntunjariko. ³⁵ Kadā kā le sama, ka e lumina kaj si anθā tuθe ta na avel kali! ³⁶ Kadā kā, kana saoro trupo kiro si pherdo lumina, haj naj les nić āk rig kali, va avela anθā sā pherdo lumina, sar atunć kana luminilas tut āk lampa pe luminača.

Vaj kaθar āl farisea haj kaθar āl sikaitorā le Krisaqe

³⁷ Anθ-o timpo so o Isus maj delas duma, āk fariseo rugisardā les te xal lesθe. Ov ĩntrisajlos haj beślos ke sinia. ³⁸ O fariseo sas mirime kana dikhlās kā o Isus ni thovel pes p-āl vast ži kaj te xal. ³⁹ Dar o Raj phendā lesqe:

— Ej, tume āl fariseā, tume użon avrāl e rig le paxarenqi haj le farfurienqi, dar andral sen pherde čorimos haj nasulimos! ⁴⁰ Manuś dile, oare kova kaj

kerdās e rig avrāl ni kerdās i koja andral? ⁴¹ Den le čorān so si anθā lenθe, haj atunć sā va avela uže anθa tumenθe!

⁴² Dar vaj tumenθar, fariseilor! Kā den le Devles le dešenqi rig anθa-i menta, anθa-i ruta haj anθa saorā zarzavaturi, dar bistren o čaćimos haj e dragostja le Devlesqi! Kadaja si so trābul te keren, haj kolaver ta na muken len bi kerde!

⁴³ Vaj tumenθar, fariseilor! Kā jubin o than anglal anθ-e sinagoga haj anθ-āl pjace te aven dine ges lačo!

⁴⁴ Vaj tumenθar! Kā sen sar āl thana le praxomasqe kaj naj čhutino nić āk semno, haj āl manuś phiren pā lenθe, ni zanen haj maxrin pes!*

⁴⁵ Jekh anθa-l sikaitorā le Krisaqe dine les anglal: — Sikaitorina, kana phenes kadal bukā, žignos amen i amen.

⁴⁶ Ov phendās:

— Vaj i tumenθar, sikaitorā le Krisaqe! Kā čhun p-āl manuś pharimata phare ĩngārimasqe, haj tume ni maken tumen nić jekheča anθa tumare naja kaθar āl pharimata!

⁴⁷ Vaj tumenθar! Kā keren āl thana le praxomasqe le prooroćenqe saven mudardā len āl dada tumare. ⁴⁸ Kadā kā sikaven kā plačol tumen so kerdes tumare dada, kā on mudardes le prooroćen, haj tume keren lenqe thana le praxomasqe. ⁴⁹ Kodolasqe i o Del phendās gogača: «Va dava lenqe drom prooročā haj soli. Avren anθa lenθe va mudarena len, haj avren va kerena len te suferin,»^e ⁵⁰ kašte manglol pes kaθar āl manuś save train akana o rat saorā prooroćenqo, savo sas čhordino dā kana sas e lumā kerdi: ⁵¹ kaθar o rat le Abelosqo ži k-o rat le Zahariasqo, mudardo maškar o altari haj o Templo.^f Da, phenav tumenqe, va mangela pes kaθar āl manuś save train akana!

⁵² Vaj tumenθar, sikaitorā le Krisaqe! Kā čhuten o vast pe keja kaθar o kher le sikaimasqo anθa o Del. Tume ni ĩntrisajlen, haj kolen kaj kamenas te ĩntrin ni muklen len!

⁵³ Kana o Isus ĩnklistos othar, āl sikaitorā le Krisaqe haj āl fariseā inćeposajles te atākin les duśmā-

***11:44** Pala-i Kris le Mojsāsqi, kana uštjajesas āl thana le praxomasqe, maxrisas tut. Dikh āl Numerā 19:16!

^b**11:31** 1 Thagara 10:1-13 ^c**11:32** Jona 3 ^d**11:33** Luka 8:16 ^e**11:49** Jeremia 7:25

^f**11:51** Ženeza 4:8; 2 Kronić 24:20

niaça haj te pučhen les anθa but bukă, ⁵⁴ kă kerde planuri te astaren le Isusos te phenel daići grešime.

Kaθar te daras?

Ta na aven sar äl fariseă!

12 Anθ-o timpo kadava, kidinäjles mi manuśänqe, kadiki dă but manuś, kă uštjado-nas jekh pă aver. O Isus dinăs дума maj anglal pe ućenićença:

— Ferin tumen kaθar o aluato le fariseenqo, savo si e făcărnićea. ² Naj kxanc ućhardo, kaj ni va dikhōla, nić garado, savo ni va avela kerdo prinzando. ³ Kodolasqe, so phenden k-o ĩntunjariko va aśundōla ke lumina, haj so phenden dakanikasqe k-o kan anθ-äk odaja, va dela pes muj poa akoperiś le kherenqo.

Daran kaθar o Del, na kaθar o manuś!

— ⁴ Phenav tumenqe, miră amal: Ta na daran kaθar kola kaj mudaren o trupo, haj pala kodoja ni maj daštın te keren kxanc! ⁵ Si te phenav tumenqe kaθar trăbul te daran. Daran kaθar kodova, savo păće mudardăs, si les zuralimos te ćhudel anθ-o jado! Da, phenav tumenqe, lesθar te daran! ⁶ Oare ni bikindōn panz ćiriklă duje parećença? Dar o Del ni bistrel nić jekh anθa lenθe. ⁷ Haj kjar tumare bal anθa o śăro si śă ginde. Na daran, tume sen maj kuć dă sar but ćiriklă.

Na lazan kaθar o Isus!

— ⁸ Phenav tumenqe kă orkon va phenela angla äl manuś kă si mańça, i o ćhavo le Manuśăsqo va phenela angla äl ĩnzeră le Devlesqe kă si leća. ⁹ Dar orsavovo va phenela angla äl manuś kă ni prinzanel man, i me va phenava angla äl ĩnzeră le Devlesqe kă ni prinznav les. ¹⁰ Haj orkon va phenela dajći kontra le ćhavesqi le Manuśăsqo, va jertila pes lesqe. Dar orkon va dela дума kontra le Duxosqi Sfinto, ni va jertila pes lesqe. ¹¹ Kana va ĩngărena tumen angla äl sinagoz, angla äl bare haj angla äl krisitoră, ta na ĩngriźorin tumen sar va apărina tumen, sau so va phenena, ¹² kăć o Duxo Sfinto va sikavela tumen kjar atunc so trăbul te phenen!

O Isus del дума anθa-l love

O bravalo dilivano

¹³ Jekh anθa-l manuś kidine phendăs le Isusosqe:

— Sikaitorina, phen miră phralesqe te xulavel mańça so sas muklo!

¹⁴ Dar ov phendă lesqe:

— Manuśana, kon ćhută man te krisov sau te xulavav maśkar tumenθe?

¹⁵ Pala kodoja phendă lenqe:

— Te avel tumen griźa haj te păzin tumen kaθar orso felo lăkomiaqo, kă e viaca dakanikasqi ni bešel anθă lesqo bravalimos.

¹⁶ Haj phendă lenqe äk pilda:

— E phuv äk bravalesqi rodissardăsas but. ¹⁷ Haj ov gĳndilas pes: «So te kerav? Kă ma naj man than kaj te kidav miră roade.» ¹⁸ Gĳndisajlos: «ǰanav so si te kerav: va peravava miră hambară haj va kerava aver, maj bare. Othe va kidava saoră laćhimata miră. ¹⁹ Haj va phenava miră sufletosqe: Sufletona, si tut śă so trăbul tut kidino anθa but bărs. Xodinisavo, xa, pi haj bukurisavo!» ²⁰ Dar o Del phendă lesqe: «Dileja! Kjar anθă kadaj răt va manglola pes kō sufleto parpale. Kasqe va aćhona äl bukă kaj kerdăn len?»

²¹ Sa kadă si i koleća kaj kidel komori anθa pesθe, haj ni bravardōl angla o Del.

Ta na keren tumenqe griźi, dar roden o thagarimos le Devlesqo!

²² O Isus phendăs pe ućenićenqe:

— Kodolasqe phenav tumenqe: ta na ĩngriźorin tumen anθa tumari viaca, te gĳndin tumen so va xana! Nić anθa tumaro trupo, soća va hurădōna! ²³ Kăć e viaca si maj but dă sar xamos, haj o trupo maj but dă sar hurjaimos. ²⁴ Dikhen k-äl korbi: on ni semănin, nić ni sećerin, naj len nić kămara, nić xambari. Haj ku śă kadala o Del sa del len te xan. Tume sen maj kuć dă sar äl ćiriklă! ²⁵ Savo anθa tumenθe daštıl te ćhul äk ćaso kă pi viaca kana ĩngriźoril pes? ²⁶ Kadă kă, kana ni daštın te keren nić e maj ćĳjni buki, sosθe ĩngriźorin tumen kolavrenθar? ²⁷ Dikhen sar barōn äl krini! Nić ni keren buki phari, nić ni khuven. Dar phenav tumenqe kă nić o Solomon, anθă saoră slava piri, ni hurădilos kadă dă śukar sar jekh anθa lenθe. ²⁸ Kana kadă hurjael o Del e ćar, savi ages si p-o kĳmpo, haj texara va avela ćhudini anθ-o kup-tori le marnesqo, kabor maj but va hurjaela tumen ov, manuś ćiraća pakămos! ²⁹ Haj na roden so va xana haj so va pena, na ĩngriźorin tumen! ³⁰ Kă saoră bukă kadala äl manuś save ni prinzanen le Devles naśän pala lenθe. Dar kabor anθa tumenθe, tumaro Dad zanel kă si tumen nevoja kaθar kadal bukă. ³¹ Roden maj anglal lesqo thagarimos, haj kadal bukă va dena pes tumenqe!

³² Na dara, turma ćĳjni, kă tumare Dades plaćuja les te del tumen o thagarimos. ³³ Bikinen so si tumen

haj den äl love le ćorän! Keren tumenqe punz kaj ni phurjaon, te aven tumen te ćhun äl love, haj äk komoara kaj ni maj termenil pes, anθ-o ćeri, kaj ni paśol o ćor, haj kaj äl moli ni distruzin lan!³⁴ Kăc kaj si tumari komoara, othe si i tumaro ilo.

Te aven gata ĩntotdjauna!

Äl robi zungade

—³⁵ Te aven gata kašte slużin: hurăde haj lumi-naća astardi!³⁶ Te aven sar äl manuś kaj ażukăren pe stăpĩnos te ril pes kaθar äk abăv, kašte putren lesqe sigo o udar, kana va avela haj marela k-o udar.³⁷ Miśto si anθa-l robi kodola, saven lenqo stăpĩno arakhel len zungade kana ril pes khere! Ćăces phenav tumenqe, kă ov va paruela pe coale, haj va ćhula len te beśen ke sinia te slużil lenqe.³⁸ Haj kana rila pes k-o maśkar le reakjaqo, sau karing e detexerin, miśto si anθa kodola, kana va arakhela len zungade!

Ni zanes kana avel o ćor

—³⁹ Dar zanen miśto e buki kadaja kă, te zanelas o stăpĩno le kheresqo kă so ćaso avel o ćor, ni mukelas pŃ kher te avel pharado.⁴⁰ I tume te aven gata, kă va avela o Ćhavo le Manuśăsqo kana ni ażukărdona!

O robo laćho pakămasqo kerel lesqi buki

⁴¹ O Petre phendăś:

— Rai!a, amenqe phenes e pilda kadaja sau i avrenqe?

⁴² Haj o Raj phendăś:

— Kadă si o administratori pakămasqo haj gogaća, saves ćhul les o stăpĩno opral pă pe robi, kašte del len lenqi rig le xamasqi k-o timpo.⁴³ Miśto si anθa o robo kodova, saves o stăpĩno va arakhela les kerindos kadă kana avel khere!⁴⁴ Phenav tumenqe ćăces, kă va ćhula les baro pă să so si les les.⁴⁵ Dar kana o robo kodova phenel anθă pŃ ilo: „Muro stăpĩno ni va rila pes sigo”, haj ĩncepol te marel le roben haj le roaben, te xal, te pel haj te matŃl,⁴⁶ o stăpĩno kodol robosqo va avela anθ-ăk ges kana ov ni ażukărdol, anθ-ăk ćaso kaj ni zanel les, va ćhina les kotora haj va ćhula les anθ-ăk than kolenća kaj ni pakăn.

⁴⁷ O robo savo zanel so kamel lesqo stăpĩno haj ni pregătil pes sau ni kerel so kamel ov, va avela mardo nasul.⁴⁸ Dar kana o robo ni zanel so kamel lesqo stăpĩno haj kerel bukă save trăbul pedepsime, va avela mardo dabença ćira. Kasqe dină pes but, va mangŃla pes lesqe but; kasqe muklă pes but, va ażukărdola pes i maj but.

Jag pe phuv

—⁴⁹ Avilem te anav jag pe phuv. Haj kabor kamavas ka e jag te afi sas deţa astardi!⁵⁰ Trăbul te avav bol-do äk bolimaća suferincaqo, haj ni va arakhava miři liniśtă zi kana ni va kerdŃla pes.⁵¹ Pakăn kă avilem te anav paćă pe phuv? Ni! Phenav tumenqe kă avilem te anav pharaimos.⁵² Kă, dakanara angle, anθa panz save va beśena anθ-ăk kher, trin va pharadona kaθar duj, haj duj kaθar trin.⁵³ O dad va pharadola kaθar pŃ ćhavo, haj o ćhavo kaθar pŃ dad; e dej kaθar pi ćhej, haj e ćhej kaθar pi dej; e soakra kaθar pi bori haj e bori kaθar pi soakra.

Ćetin e vremă haj keren paćă le Devleća!

⁵⁴ Phendăś i le manuśănqe kidine:

— Kana dikhen kă äl nori kiden pes karing perel o kham, sigo phenen: «Si te avel o brĩśĩnd.» Haj kadă i si.⁵⁵ Haj kana marel e braval kaθar o sudo, phenen: «Si te avel tatimos.» Haj kadă i si.⁵⁶ Făcarnĩcilor, zanen te ćetin sar si te avel e phuv haj o ćeri, dar e vremă kaja sar ni zanen te ćetin lan?

⁵⁷ Sosθe ni krison tume korkoro so si ćăces?⁵⁸ Dikh, kana dakoniva del tut anθ-e kris, p-o drom ĩncerkosar te ĩmpăkis tut leća! Aver felo va tĩrĩla tut angla o krisitori, haj o krisitori va dela tut p-o vast le temnićeresqo, haj ov va ćhudela tut anθ-o phandaimos.⁵⁹ Phenav tuqe kă ni va ĩnklesa othar zi kana ni va pokinesa i o paluno pareco.

Kana ni mukena o bezex, va merena

13 Sa anθ-o timpo kodova sas othe niśte manuś, save phendes le Isusosqe so kerdilos niśte manuśănqe anθa-i Galilea: anθ-o timpo so anenas pe źertfe, o Pilat mudardă len, haj lenqo rat xamisajlos le rateća le animalenqo.² O Isus dină len anglal:

— Pakăn kă kadal manuś anθa-i Galilea sas maj bezexale dă sar saoră manuś anθa-i Galilea, kodolasqe kă mules anθ-o felo kadava?³ Phenav tumenqe: ni. Dar kana ni mukena tumen kaθar o bezex haj ni bolden tumen k-o Del, sa kadă va merena i tume să.⁴ Sau kola äl deśoxto manuś, pă save pelos o turno anθa o Siloam haj mudardă len, pakăn kă sas maj dośale dă sar saoră manuś anθa o Jerusalimo?⁵ Phenav tumenqe: ni! Dar kana ni mukena tumen kaθar o bezex haj ni bolden tumen k-o Del, sa kadă va merena i tume să.

O pomo kaj ni kerel rodo

⁶ Phendăś e pilda kaja:

— Äk manuśäs sas les äk smokino maśkar lesqi rez. Gelos te rodel rodo anθä lesθe haj ni arakhläs. ⁷ Atunc phendäs le grädinarosqe: «Dä trin bärs sa avav haj rodav rodo anθ-o smokino kadava, haj ni arakhav. Čhin les! Sosθar te maj šukärel e phuv anθa khanćesθe?» ⁸ Ov dinä les anglal: «Raila, maj muk les i kadav bärs! Si te säpiv les pesθe tot haj si te čhav lesqe bälegari. ⁹ Daštıla pes dakanara angle te kerel rodo. Kana ni kerel, daštis te čhines les.»

O Isus sastärel äk zuvli anθ-äk ges Sabatosqo

¹⁰ Anθ-äk ges Sabatosqo o Isus sikavelas anθ-äk sinagoga. ¹¹ Haj othe sas äk zuvli savi dä deśoxto bärs sas astarti kaθar äk duxo nasfalimasqo: sas bangi anθa-l zea haj ni daštilas te ortol pes. ¹² Kana o Isus dikhlä lan, dinä lan muj haj phendä laqe:

— Zuvlie, san putardi kaθar kō nasfalimos.

¹³ Čhutäs pe vast pä laθe, haj p-o than ortosajlis haj delas muj kabor dä baro si o Del.

¹⁴ Dar o baro le sinagogjaqo xoläjlos kä o Isus sastärelas anθ-o ges le Sabatosqo, haj phendäs le manušänqe kaj sas kidine:

— Si šov ges anθä save träbul te keren buki. Kadä kä aven anθä kadal gesa te sastön haj na anθ-o ges le Sabatosqo!

¹⁵ O Raj dinä les anglal:

— Fäcarničilor, ćaćes anθ-o ges le Sabatosqo ni putrel fiosavo anθa tumenθe pe guruves sau pe xäres kaθar e jesla haj ni ingärel les te del les paj? ¹⁶ Deśi e zuvli kadaja si äk čhej le Avraamosqi, ita kä dä deśoxto bärs o Satana inkärdä lan phangli. Naj mišto ka oj te avel putardi anθ-o ges le Sabatosqo?

¹⁷ Kana phendäs kadala, saorä duśmaja lesqe kerdiles lazavesqe, haj saorä manuś kidine bukurisajles kaθar saorä bukä minunime save kerelas len ov.

Soća amäl o thagarimos le Devlesqo?

¹⁸ Kadä kä phendäs:

— Soća amäl o thagarimos le Devlesqo, soća te amäv les? ¹⁹ Amäl äk kukjaća muštasesqi savä lilä lan äk manuś haj čhutä lan anθä pi bar. Oj barilis, kerdinäjlis dafino haj äl ćiriklă kerdes kujburi anθä lesqe kreć.

²⁰ Pale phendäs:

— Soća te amäv o thagarimos le Devlesqo? ²¹ Amäl äk aluatoća savo lilä les äk zuvli haj xamisardä les trine gärniceńća aräsqe, zi kana dospisajlos sä.

Kon intril anθ-o thagarimos le Devlesqo?

²² O Isus phirelas anθ-äl foruri haj anθ-äl gava haj sikavelas kana zalas karing o Jerusalem. ²³ Dakoniva phendä lesqe:

— Raila, ćira si kola save va avena mīntuime?

Ov phendäs lenqe:

— ²⁴ Mardön te intrin p-o udar o tang! Kä phenav tumenqe, but va rodona te intrin, dar ni va daština. ²⁵ Kana o stäpino le kheresqo va uštela haj va phandavela o udar, haj tume va avena avri haj va inćepona te maren k-o udar haj te phenen: «Raila, putar amenqe!», ov va dela anglal: «Ni zanav kaθar sen.» ²⁶ Atunc va inćepona te phenen: «Xaläm haj piläm tuća, haj pä amare ulice sikadän.» ²⁷ Haj ov si te phenel tumenqe: «Ni zanav kaθar sen. Telären manθar, tume sä kaj keren nasul!» ²⁸ Va rovena haj va kidena anθa-l dand, kana va dikhena le Avraamos, le Isakos, le Jakovos haj saorä prooroćä anθ-o thagarimos le Devlesqo, haj tume čhudine avri. ²⁹ Va avena manuś kaθar o räsärito, kaθar o apuso, kaθar o nordo haj kaθar o sudo, haj va bešena ke sinia anθ-o thagarimos le Devlesqo. ³⁰ Haj ita kä si aver kaj si palal, save va avena anglal, haj aver save akanak si anglal, save va avena ćel maj palal.

O Isus träbul te merel anθ-o Jerusalemo

³¹ Kjar atunc aviles trin-šθar fariseš haj phende lesqe:

— Telär kaθar, kä o Irod kamel te mudarel tut!

³² Ov phendäs:

— Žan haj phenen le vulpjaqe kodolaqe: «Dikh, ages haj texara maj inkalavav bengä haj sjastärav, haj na pa but gesa va termeniva mīră buki.» ³³ Dar träbul te maj phirav ages, texara haj overtexara. Ax, zanen i tume, numa anθ-o Jerusalemo meren äl prooroćä. ³⁴ Jerusalem, Jerusalem, savo mudares le prooroćen, mudares baränća kolen saven o Del del len drom tuθe! Kabor drom kamnem te kidav ke čhaven, sar kidel e khajni pe puën tala pe phakä, haj ni kamnen. ³⁵ Ita kä tumaro kher va aćhola mulano.* Haj me phenav tumenqe kä ni va maj dikhena man

***13:35** Anθ-o verseto 35 o kher daštıl pes te avel o Templo sau o Jerusalemo, haj ov va aćhola mulano, kăc o Del va lela pi slava pa lesθe. O Jerusalemo haj o Templo sas rimome anθ-o bärs 70.

zi kana ni va avela o timpo kana va phenena: «Binekuvintime si kova savo avel anθ-o anav le Rajesqo!»⁸

O Isus sastārel āk manuś nasfalo pajesθar anθ-o ges le Sabatosqo

14 Anθ-āk ges Sabatosqo, o Isus gelos ke sinia anθ-o kher jekhesqo anθa-l bare le fariseēnqe. Āl manuś pīndinas les pašal. ² Haj ita, angla lesθe sas āk manuś nasfalo, sas les paj anθ-o korpo. ³ O Isus dinās anglal le sikaitoren le Krisaqe haj le fariseēn:

— Si voja te sastāres anθ-o ges le Sabatosqo sau ni?

⁴ On ni denas duma. Atunc o Isus lilās le manuśās kodoles, sastārdā les haj dinā lesqo drom. ⁵ Haj phendā lenqe:

— Savo anθa tumenθe, kana perela lesqo čhavo sau lesqo guruv anθ-e xaing anθ-o ges le Sabatosqo, ni va ĩnkalavela les p-o than?

⁶ Haj ni daštisajles te den les khanć anglal k-āl vorbe kadala.

E pilda anθa-l thana anglal

⁷ Phendās āk pilda le manuśānqe kaj sas dine muj ke sinia, kana dikhlās kā alonas āl maj lače thana:

— ⁸ Kana dakoniva del tut muj k-o abāv, ta na beśes ke sinia k-o than o maj lačo! Daštil pes te afi dinās muj dakanikas maj dikhlo dā sar tuθe, ⁹ haj avel kova savo dinā tumen muj i tut haj i les haj phenel tuqe:

— De kō than kadal manuśās!

Atunc lazaveča va beśesa p-o than palal. ¹⁰ Kana san dino muj, za haj beś p-o than palal! Atunc kana va avela kova savo dinā tut muj, va phenela tuqe: «Amala, av orde p-āk than maj lačo!» E buki kadaja va kerela tuqe činstja angla sǎ kaj si tuča ke sinia.

¹¹ Kāc sǎ kaj vazden pes va avena umilime, haj kova savo umilil pes va avela vazdino.

¹² Phendās i kolesqe kaj dināsas les muj:

— Kana des āk sinia o ges sau e rǎt, ta na des muj ke amalen, nić ke phralen, nić ke njamuren, nić ke većinen kaj si bravale, ka na kumva i on kā pō rīndo te den tut i tut muj haj numa kadā te aves pokindo!

¹³ Dar kana des āk sinia, de muj le čorān, le skilozen, le bangen, le korān! ¹⁴ Haj va avesa binekuvintime, kā len naj len soča te pokinen tuqe, anθa kadaja kā pokindol pes tuqe ke ĩnvierja le čaćenqi.

E pilda kolenqi kaj sas dine muj ke sinia

¹⁵ Jekh anθa kola kaj beśenas leča ke sinia, kana aśundās kadaja, phendā lesqe:

— Binekuvintime si kova savo va beśela ke sinia anθ-o thagarimos le Devlesqo!

¹⁶ Haj o Isus phendā lesqe:

— Āk manuś dinās āk bari sinia haj dinās muj but manuś. ¹⁷ Kana avilos o timpo le xamasqo, dinās drom pe robos te phenel kolenqe kaj sas dine muj: «Aven, kā sǎ si gata!» ¹⁸ Dar sǎ ĩnceposajles te phenen kā ni daštin te aven. O angluno phendā lesqe: «Numa so kindem āk than p-o kīmpo haj trābul te zav te dikhav les. Rugiv tut, jertisar man!» ¹⁹ Aver phendās: «Akanak kindem deś guruva haj zav te probiv len. Rugiv tut, jertisar man!» ²⁰ Aver phendās: «Akanak ĩnsurisajlem haj kodolasqe ni daštiv te avav.»

²¹ Kana o robo risajlos, phendā pe stāpīnosqe kadal bukā. Atunc o stāpīno le kheresqo xolājlos haj phendās pe robosqe: «Ǟa sigo p-āl droma haj p-āl ulice le forosqe haj an kathe le čorān, le skilozen, le korān, le bangen!» ²² Pala kodoja o robo phendās: «Stāpīne, kerdinājlos sar porunćisardān, haj sa maj si than.» ²³ Haj o stāpīno phendās le robosqe: «ĩnkli haj rode p-āl droma haj pašal barā, haj ker le manuśān te aven, kašte pherdol muro kher!» ²⁴ Kā phenav tumenqe kā nić jekh anθa kola dine muj ni va xana anθa muro xamos!»

Kadā trābul te avel o ućeniko le Isusosqo

²⁵ Anθ-āk than le Isusoča zanas but manuś. Ov bol-dinājlos haj phendā lenqe:

— ²⁶ Kana dakoniva avel manθe haj ni urola pe da-des, * pe da, pe rromnā, pe čhaven, pe phralen, pe pheān haj kjar pi viaca, ni daštil te avel muro ućeniko. ²⁷ Savo ni ĩngārel pō truśul haj ni avel pala manθe, ni daštil te avel muro ućeniko.

²⁸ Kāc savo si anθa tumenθe, kaj kana kamel te vazdel āk turno, maj anglal ni beśel tele te ginel kabor love xal le turnoča? Kadā va dikhela kana are-sel les āl love te termenil les. ²⁹ Kana ni kerel kadā, daštil pes kā pāće čhutās lesqi fundacia, ni daštil te termenil les, haj sǎ kaj dikhen te ĩncepon te asan lesθar ³⁰ haj te phenen: «O manuś kadava ĩnceposajlos te vazdel, haj ni daštisajlos te termenil!»

***14:26** O Isus kamel te phenel kā dakoniva kaj avel pala lesθe trābul te jubil maj but les dā sar pi familia.

§**13:35** Salmi 118:26

³¹ Sau savo thagar, kana zal k-o rãzboj te mardõl avre thagareça, ni bešel maj anglal te dikhel kana daštil te zal dešã miença manus angla kova kaj avel kontra lesqi bišã miença manus? ³² Kana ni daštil, atunć, so koaver thagar si ñnkã dur, del lesqe drom soli te mangel paćã. ³³ Sa kadã, ni daštin te aven mirã ućenićã kana ni ćhudena tumen kaθar saorã bukã tumare.

³⁴ O lon si laćho. Dar kana i o lon xasarel pō gusto, sar va dela pes lesqe parpale kadav gusto? ³⁵ Naj laćho nić anθa-i phuv, nić anθa-i grãmada le bãlegaresqi, haj ćhudel pes avri. Kas si les kan ašunimasqe te ašunel!

E bukuria kaj si anθ-o ćeri kana ãk manus ril pes k-o Del

15 Saorã vamešã haj ãl bezexale avenas k-o Isus te ašunen les. ² Haj ãl farisešã haj ãl manus kaj sikaven e Kris rovenas pes:

— O manus kadava primil le bezexalen haj xal lença.

E brakhi xasardi

³ Atunć o Isus phendã lenqe e pilda kadaja:

— ⁴ Te phenas kã jekhes anθa tumenθe si les ãk šãl brakhã, haj xasarel jekh anθa lenθe. Ni mukel kolavren ñnãdeša haj ñnã p-o islazo haj ni rodel kola le xasardã zi kana arakhel lan? ⁵ Kana arakhlã lan, bukurãça ćhul lan p-ãl dume, ⁶ haj kana aresel khere, del muj pe amalen haj pe većinen haj phenel lenqe: «Bukurin tumen mança, kã arakhlem mirã brakhã kaj sas xasardi!» ⁷ Phenav tumenqe kã sa kadã, anθ-o ćeri va avela maj bari bukuria anθa ãk manus bezexalo, savo mukel o bezex haj boldel pes k-o Del, dã sar anθa ñnãdeša haj ñnã manus ćaće saven naj len nevoja te muken o bezex.

O franqo xasardo

⁸ Sau te phenas kã ãk zuvlã si lan deš franc ruposqe haj xasarel jekh anθa lenθe. Ni astarel ãk lampa, ni šilavel o kher haj ni rodel grizaça zi kana arakhel les? ⁹ Haj kana arakhlã les, del muj pe amalãn haj pe većinãn haj phenel lenqe: «Bukurin tumen mança, kã arakhlem o franqo kaj xasardemas les!» ¹⁰ Phenav tumenqe, kã sa kadã si bukuria anglal ñnzerã le Devlesqe anθa ãk manus bezexalo savo mukel pes kaθar o bezex haj boldel pes k-o Del.

Duj ćhave haj ãk dad miloso

¹¹ O Isus maj phendãs:

— ãk manusãs sas les duj ćhave. ¹² O maj tãrno phendãs pe dadesqe: «Dadle, de man mirã rig le bravalimasqi!» Haj o dad xuladãs lenqe o bravalimos.

¹³ Pala duj trin ges, o ćhavo maj tãrno kidãs šã so sas les haj telãrdãs anθ-ãk them durãrdo. Haj othe risipisardãs pō bravalimos traindos dilivanes. ¹⁴ Pãće xalãs saorã love, anθ-o them kodova avilis ãk bokh bari, haj les ma nas les love haj ñngãrelas lan phares. ¹⁵ Haj gelos haj arakhlã pesqe buki kã jekh anθa-l manus le themosqe kodolesqe, savo dinã les drom pã pe kimpuri te pãzil le balen. ¹⁶ Sas lesqe kadiki dã bokh, kã kamelas te ćajlol le roškovença save xanas len ãl bale, dar ni delas len lesqe koniva.

¹⁷ Atunć zurajlos anθã pesθe haj phendãs: «Kabor manus keren buki anθa muro dad si len maj but marno dã kabor trãbul len, haj me merav kathe bokhaθar! ¹⁸ Si te uštãv, si te zav kã muro dad haj va phenava lesqe: ‘Dadle, kerdem bezex kontra le Devlesqi anθa o ćeri haj kontra kiri. ¹⁹ Ni maj meritiv te bućhov kō ćhavo. Ker man sar jekhes anθa ke manus!’ » ²⁰ Haj uštãlos haj telãrdãs kã pō dad.

Kana ñnkã sas dur, lesqo dad dikhlã les haj kerdi nãjlos lesqe mila lesθar. Našlos, lã les anθ-e angali haj ćumidã les. ²¹ O ćhavo phendã lesqe: «Dadle, kerdem bezex kontra le Devlesqi anθa o ćeri haj ki kontra. Ni maj meritiv te bućhov kō ćhavo.» ²² Dar o dad phendãs pe robenqe: «Anen sigo e hajna e maj laćhi haj hurjaen les laça! Ćhun lesqe anθ-o naj ãk angrusti haj pogimos anθ-ãl pĩrne! ²³ Anen le vice-los le pravardes haj ćhinen les! Te xas haj te bukuris amen, ²⁴ kã muro ćhavo kadava sas mulo haj ñnviosardãs, sas xasardo haj sas arakhado!» Haj ñnceposajles te bukurin pes.

²⁵ O ćhavo baro sas k-o kĩmpo. Kana avilos haj pašilos paša o kher, ašundãs muzika haj khelimata. ²⁶ Dinãs muj jekh anθa-l robi haj pušlã les, so si kadaja? ²⁷ Ov phendã lesqe: «Kō phral avilos haj kō dad ćhindãs le vicelos le pravardes dã bukurẽ kã lesqo ćhavo risajlos khere sastevesto.»

²⁸ O ćhavo maj baro xolãjlos haj ni kamelas te ñntril andrã. Lesqo dad ñnklistos avri haj rugisardã les te ñntril. ²⁹ Dar ov dinãs anglal pe dades: «Dikh, me dã kadikita bãrs sluziv tuqe, haj nić ãk data ni uštjadem ki porunka. Haj man ni dãn man nić ãk data makar ãk jedo te xav haj te pãv mirã amalença. ³⁰ Dar kana avilos kadav ćhavo kiro, savo xalãs kō bravalimos le kurvença, ćhindãn lesqe o vicelo pravardo!» ³¹ O dad phendã lesqe: «Muro ćhavo, tu san mança ñntodjauna haj šã so si man si kiro. ³² Dar trãbul te bukuris

amen haj te sərbătoris, kác kadav phral kiro sas mu-
lo haj ñnviosardás, sas xasardo haj sas arakhado.»

O bravalimos éáo

16 O Isus phendás i pe učenićenqe:
— Äk manuś bravalos sas les äk administra-
tori savo sas lesqe pírime ká risipil lesqo bravalimos.
² Ov diná les muj haj phendá lesqe: «So aśunav anθa
tuθe? De sokotála anθa ki buki, ká ni maj daśtis te
aves administratori.»³ O administratori gündisajlos:
«So si te kerav, ká muro stápio lele buki manθar?
Te säpiv ni daśtiv, te mangav si manqe lazavo.»⁴ Za-
nav so trábul te kerav, ka äl manuś te primin man
anθá pe khera páce ni maj kerava buki kathe sar
administratori!»

⁵ Haj dinás muj fiosaves anθa-l manuś kaj sas uzi-
le lesqe stápinosqe. Phendás le anglune manuśásqe:
«Kabor san uzile ká mírä stápio?»⁶ Ov phen-
dás: «Äk šál butoja ulej mäslinenqo.»^{*} Haj phendá
lesqe: «Le ki kitança, beś sigo tele haj ramosar pä
epaśaθe!»⁷ Pala kodoja phendás avresqe: «Haj tu ka-
bor san uzile?» Ov phendás: «Štar šála gone giv.»[†]
Haj phendá lesqe: «Le ki kitança haj ramosar trin
šála!»

⁸ O stápio le administratoresqo kaj nas éinstime
phendá lesqe ká kerdás gogáça kadaja. Ká äl manuś
kadal lumáqe si maj gogáça jekh avreça dá sar äl
éhave le luminaqe.⁹ I me phenav tumenqe: keren
tumenqe amal le aźutoreça le bravalimatenqo anθa-
i lumá, ka atunc kana ni maj trábulna tumen love, te
aven primime anθ-äl korturi veśniko.¹⁰ Kon si éáo
le bukánça cijne, si éáo i kolença bare, haj kon naj
éinstime le bukánça cijne, ni va avela éinstime nić le
bukánça bare.¹¹ Kadá ká kana ni senas éáce le brava-
limatença le lumáqe, kas va avela les pakámos anθá
tumenθe te del tumen äl bravalimata éáce?¹² Haj
kana ni senas éáce le bravalimaça avresqo, kon va
dela tumen buká save te aven tumare?

¹³ Nić äk robo ni daśtil te služil ká duj stápioja, kác,
sau va urola jekhes haj va jubila kolavres, sau va ñn-
kårela numa ká jekh haj ni va dela khanć pä koaver.
Ni daśtin te služin le Devlesqe haj i le lovenqe.

Av éinstime angla o Del haj angla äl manuś!

¹⁴ Äl fariseā, save jubinas äl love, aśunenas i on saorä
buká kadala haj marenas pesqe źoko lesθar.¹⁵ O Isus
phendá lenqe:

— Tume sen kola save roden te sikadön éáce anglal
manuś, dar o Del prinžanel tumare ile. So si dikhlo
maśkar äl manuś, o Del urol.¹⁶ Zi kaj te avel o Joan
o Bolitori, le manuśän sas len e Kris le Mojsásqi haj
äl ramomata le prooroćenqe. Dá atunc orde, e laćhi
vestja le thagarimasqi le Devlesqo vestil pes, haj sa-
ori lumá mardöl te ñntril anθá lesθe.¹⁷ Si maj uśuro
te nakhel o éeri haj e phuv dá sar te xasaol äk litera
anθa-i Kris le Mojsásqi.¹⁸ Orkon mukel pe rromná
haj lel avrja dá rromni, trail anθ-e kurvia. Haj kon
lel dá rromni jekha mukli kaθar pö rrom, trail anθ-e
kurvia.

O bravalos haj o Lazäro

¹⁹ Sas äk manuś bravalos savo hurädölas anθá coa-
lenθe kuć haj anθá inosθe sano, haj anθá fiosavo ges
ingårelas äk viaca pherdi veselia haj lesqe sini sas
pherde.²⁰ Haj sas äk éoro, kaj bućholas Lazär, savo
sas pherdo bube, haj beśelas ñntinzome telal ká lesqo
udar.²¹ Kamelas but te xal anθa so perelas kaθar e
sinia le bravalesqi. Maj but dá kadiki, äl zukel avenas
haj éjarånas lesqe bube.

²² O éoro mulos haj sas ñngårdo kaθar äl ñnzerä
anθ-e angali le Avraamosqi anθ-o rajo. Mulos i o bra-
valo, haj sas praxome.²³ Kana sas ov anθ-o kher le
mulenqo, anθ-äl kinuri, vazdás pe jakha opre, haj
dikhlás dural le Avraamos haj le Lazäros anθá lesqi
angali.²⁴ Haj dinás muj: «Dad!e, Avraam!e, av tut mi-
la manθar haj de drom le Lazäros te kingårel anθ-o
paj pö naj haj te rákoril mírä éhib, kác nasul sem ki-
nuime anθ-e jag kadaja!»²⁵ Dar o Avraam phendás:
«Éhavee!a, na bistar ká tu anθ-o timpo ke viacaqo tu
lilån äl buká äl laće, haj o Lazäro lilás kola äl nasul.
Dar akanak ov si kathe mñgüime haj tu san kinui-
me.²⁶ Paśa šá kadala, maśkar amenθe haj tumenθe
sas éhutini äk präpastia bari, kadá ká kola kaj kame-
nas te nakhen kaθar tumenθe ni daśtin, nić kodola
othar amenθe.»²⁷ O bravalos phendás: «Atunc rugiv
tut, dad!e, te des drom le Lazäros anθ-o kher mírä
dadesqo!»²⁸ Ká si man panž phral. Te phenel lenqe te
avel len griža ta na aresen i on anθá kadav than kinu-
imasqo.»²⁹ O Avraam dinás anglal: «Si len le Mojsás
haj le prooroćen, te aśunen lenθar!»³⁰ Ov phendás:
«Na, dad!e Avraam!e, haj kana dakoniva anθa-l mule
zana lenθe, mukenas pes kaθar o bezex haj boldenas
pes k-o Del.»³¹ Haj o Avraam phendás: «Kana ni aśu-

***16:6** O orižinalo si äk šál batos, kaj si trin mi haj panž šála okale.

†**16:7** O orižinalo si äk šál koros, kaj si kam 22 000 okale.

nen le Mojsās haj le prooročen, ni va pakāna kjar te ĭnviol dakoniva anθa-l mule.»

Na keren avren te keren bezex!

17 O Isus phendās pe učeničenqe: — Čáces va avena bukā save va kerena le manuśān te keren bezexa, dar vaj kaθar o manuś prin savo aven! ² Afi sas maj mišto anθa lesθe te avel les āk bar asjavesqo phanglo ke kor haj te avel čhudino anθ-o paj, dā sar te kerel jekhes anθa-l cijnorā kadala te kerel bezex. ³ Kadā kā len sāma tumenθe!

Kana tumaro phral kerel bezex, mustrosar les! Haj kana fal les nasul, jertisar les! ⁴ Haj kana kerel bezex kontra kiri jefta drom p-o ges, haj jefta drom boldel pes tuθe haj phenel: «Fal man nasul», trābul te jertis les.

De amen maj but pakāmos!

⁵ Āl apostolā phendes le Rajesqe:

— De amen maj but pakāmos!

⁶ Haj o Raj phendās:

— Te avelas tumen pakāmos kabor āk kukin muštasesqi, phenenas kadāl dudosqe: «ĭnkli anθa-i phuv haj plantosao anθ-e marja», haj aśunelas tumenθar.

So trābul te kerel āk robo

⁷ Te phenas kā jekh anθa tumenθe si les āk robo savo aril sau si le brakhānča. Kana ril pes kaθar o kimp-o, ni va phenena lesqe: «Av sigo haj beś ke sinia.»

⁸ Maj sigo va phenena lesqe: «Ker manqe te xav, čhu kō šorco haj servisar man zi kana xav haj pāv! Pala kodoja daštis te xas haj te pes i tu.» ⁹ Oare trābul te nais ke robosqe kā kerdās so phendān lesqe? Ni trābul. ¹⁰ Sa kadā i tume, pāće keren sā so porunčisajlos tumenqe, te phenen: «Sām robi bimeritosqo. Kerdām so trābulas te keras.»

O Isus sastārel deś manuś lepratar

¹¹ Kana o Isus zalas karing o Jerusalimo, gelos paśa o xotaro kaj si maśkar e Samaria haj e Galilea. ¹² Kana paśilos te ĭntril anθ-āk gav, malade les deś manuś nasfale lepratar. On beśenas dur, ¹³ haj dines muj zurales:

— Isus!e, stāpine, av tut mila amenθar!

¹⁴ Kana dikhlā len o Isus, phendā lenqe:

— Žan haj sikadōn le raśaēnqe!

Haj anθ-o timpo so žanas k-āl raśaja, užosajles.

¹⁵ Jekh anθa lenθe, kana dikhlās kā si sastārdo, risajlos, haj moča baro lāudilas le Devles. ¹⁶ Čhudā pes

le moča ke phuv k-āl pirne le Isusosqe haj naisardā lesqe. Ov sas anθa-i Samaria. ¹⁷ O Isus phendās:

— Ni užosajles sā āl deś? Kaj si kolaver ĭnā? ¹⁸ Sosθe ni aviles te lāudin le Devles haj numa kadav strāiino korkoro avilos?

¹⁹ Haj phendā lesqe:

— Ušti haj telar! Kō pakāmos sastārdā tut.

Kana va avela o thagarimos le Devlesqo?

²⁰ Āl fariseā puśles le Isusos, kana va avela o thagarimos le Devlesqo. Ov phendās lenqe:

— O thagarimos le Devlesqo ni avel anθ-āk felo te avel dikhlo. ²¹ Ni va phendola: «Ita, si kathe!» sau «Si okote!» Dar aśunen, o thagarimos le Devlesqo si maśkar tumenθe.

²² Haj phendās le učeničenqe:

— Va avena gesa kana va kamena te dikhen jekh anθa-l gesa le Čhavesqe le Manuśāsqo, haj ni va dikhena les. ²³ Va phendōla tumenqe: «Ita, si kathe!» sau «Ita, okote si!» Beśen kaj sen haj na žan pala lenθe! ²⁴ Anθa kodoja kā kana o Čhavo le Manuśāsqo va rila pes, anθ-o ges kodova, va avela sar o fulzero kaj strālučil haj luminil kaθar āk rig kā aver le cérosqi. ²⁵ Dar maj anglal trābul te suferil but haj te avel dino rigaθe kaθar āl manuś save train akana.

²⁶ Haj sar sas anθ-āl gesa le Nojasqe, kadā va avela i anθ-āl gesa le Čhavesqe le Manuśāsqo: ²⁷ xanas, penas, ĭnsurinas pes haj mārātinās pes zi anθ-o ges kana ĭntrisajlos o Noja anθ-e korabia. O paj tasadās e phuv haj distruzisardās saorān.

²⁸ Sa kadā si te avel sar sas anθ-āl gesa le Lotosqe: xanas, penas, kinenas, bikinenas, plantonas, zidonas. ²⁹ Dar anθ-o ges kana ĭnklistos o Lot anθa-i Sodomā, dinās brīšind jagača haj pučoasača anθa o čeri haj distruzisardā len saorān.

³⁰ Sa kadā va avela i anθ-o ges kana va sikadōla o Čhavo le Manuśāsqo. ³¹ Anθ-o ges kodova, kova savo va avela p-o akoperiś le kheresqo haj va avela les lesqe lačhimata anθ-o kher, ta na del pes tele haj te ĭntril te lel len! Haj kova savo va avela p-o kimp-o, sa kadā, ta na maj ril pes khere! ³² Na bistren le rromnā le Lotosqi! ³³ Kon va ĭncerkola te xastravel pi viaca, va xasarela lan, haj kon va xasarela lan va pāstrola lan. ³⁴ Phenav tumenqe kā anθ-e rāt kodoja anθa duj manuś save va avena anθ-āk pato, jekh va avela lilo, haj koaver va avela muklo. ³⁵ Anθa duj žuvlā save māćinina anθ-āk than, jekh va avela lili, haj kojaver va avela mukli.

³⁷ Āl učeničā puśle les:

— Kaj, Raila?

Haj ov phendă lenqe:

– Kaj si o trupo mulo, othe kiden pes äl vulturi.

O Del va azutila kolen kaj den muj lesŕe

18 O Isus phendăs äk pilda le učenićenqe, kašte sikavel lenqe kä träbul te rugin pes merŕ haj ta na muken pes. ² Phendăs:

– Anŕ-äk foro sas äk krisitori savo kaŕar o Del ni daralas, haj kaŕar äl manus ni lažalas. ³ Anŕ-o foro kodova sas i äk phivli savi avelas merŕ lesŕe haj phenelas lesqe: «Ker manqe ćacimos kontra miră dušmanosqi!» ⁴ But timpo ni kamnos, dar pala kodoja ġindisajlos: «Kjar kana ni darav kaŕar o Del haj kaŕar äl manus ni lažav, ⁵ dar kä e phivli kadaja ni del man paćă, si te kerav laqe ćacimos, kašte na maj avel merŕ haj te marel man k-o šăro.»

⁶ Atunća o Raj phendăs:

– Ašunen so phenel o krisitori kaj naj ćaco! ⁷ Dar o Del ni va kerela ćacimos le manusänqe kaj alosardă len haj save den muj lesŕe ku ges ku răt? Va mukela len te azukăren? ⁸ Phenav tumenqe, sigo va kerela lenqe ćacimos. Dar kana va avela o Ćhavo le Manusăsqo, va arakhela manus kaj ćhun pŕ pakămos anŕ-o Del?

O vamešo haj o fariseo

⁹ Othe sas manus save dikhenas pes ćace haj dikhenas opral kä šă kolaver. O Isus phendă lenqe e pilda kaja:

– ¹⁰ Duj manus geles k-o Templo te rugin pes. Jekh sas fariseo, haj koaver vamešo. ¹¹ O fariseo bešelas anŕă pîrnenŕe haj ĩnceposajlos te rugil pes anŕa pesŕe kadă: «Dev!a, naiv tuqe kä ni sem sar kolaver manus, save ćoren, kaj si nasul, kaj soven avre rromnănça kaj naj lenqe sau kjar sar kadav vamešo. ¹² Me postiv duvar p-o kurko haj dav le dešenqi rig anŕa šă so kištigiv.» ¹³ O vamešo bešelas dur haj ni ĩndrăznilas te vazdel pe jakha karing o ćeri, dar mardŕlas anŕ-o kolin haj phenelas: «Dev!a, av tut mila manŕar, o bezexalo!»

¹⁴ Phenav tumenqe kä kana geles khere, o Del phendăs anŕa o manus kadava kä si ćaco, na anŕa o fariseo. Kăć orkon vazdel pes, va avela smerime, haj orkon va smerila pes va avela vazdino.

O Isus haj äl cinoră

¹⁵ Andine lesqe i nište cijnorăn ćućaqe, kašte makel pes lenŕar. Dar äl učenićă, kana dikhles e buki kadaja, mustrosardes kolen kaj anenas len. ¹⁶ Dar o Isus dină muj pesŕe le cijnorăn haj phendăs:

– Muken le cijnorăn te aven manŕe haj na oprin len! Kä o thagarimos le Devlesqo si kolenqo save si sar lenŕe. ¹⁷ Ćacės, phenav tumenqe, kä orkon ni primil o thagarimos le Devlesqo sar äk cijnoro, ni va ĩntrila anŕă lesŕe.

Mukindos šă ĩntris anŕ-o thagarimos le Devlesqo

¹⁸ Äk manus anaveça pušlăs le Isusos:

– Laćeja sikaitorina, so träbul te kerav kašte del pes manqe viaca vešniko?

¹⁹ O Isus phendă lesqe:

– Sosŕe phenes manqe laćho? Konik naj laćho numa jekh: o Del. ²⁰ Žanes äl porunć: «Ta na soves zuvlăça kaj naj kiri, ta na mudares, ta na ćores, ta na aves äk martori oxamno, ćinstisar ke dades haj ke da!»

²¹ Ov phendăs:

– Šă kadala kerdem len dă kana semas tărno!

²² Kana o Isus ašundăs, phendă lesqe:

– Maj träbul te keres äk buki: bikin šă so si tut, äl love de len k-äl ćoră, haj va avela tut äk komoara anŕ-äl ćeruri. Pala kodoja av pala manŕe!

²³ Kana ašundăs ov kadala, nasul năkăzisajlos, kä sas but bravo.

²⁴ Kana o Isus dikhlăs kä năkăzisajlos nasul, phendăs:

– Kabor dă pharo si te ĩntrin äl bravele anŕ-o thagarimos le Devlesqo! ²⁵ Kä si maj ušuro te nakhel äk kămila anŕa-l kan le sujaqe dă sar te ĩntril äk manus bravo anŕ-o thagarimos le Devlesqo.

²⁶ Kola save ašunenas les phendes:

– Atunć kon daštil te avel xastrame?

²⁷ Ov phendăs:

– So ni daštil pes k-äl manus, daštil pes k-o Del.

²⁸ Atunć o Petre phendăs:

– Dikh, ame muklăm šă so sas amen haj avilăm pala tuŕe.

²⁹ Haj o Isus phendă lenqe:

– Ćacės, phenav tumenqe, kä naj konik savo, anŕa o thagarimos le Devlesqo, muklăs pŕ kher, sau rromni, sau phral, sau dej haj dad, sau ćhave, ³⁰ haj ta na primil but maj but anŕ-e vremă kadaja, haj anŕ-e vremă kaj avel, e viaca vešniko.

O Isus pale del дума anŕa pŕ merimos haj pi ĩnvierja

³¹ O Isus lilăs rigaŕe le dešudujen haj phendă lenqe:

– Dikhen kä žas k-o Jerusalimo, haj šă so äl proo- roćă ramosarde anŕa o Ćhavo le Manusăsqo va ker-

döla. ³² Káč va avela dino anθ-äl vast le neevreenqe haj va batzokorina les, va päkälina les haj va čungarena les. ³³ Haj päce va bičiuina les, va mudarena les, dar anθä le trinenqo ges va ĩnviola.

³⁴ Äl dešuduj ni xakärdes khanć anθa-l bukă kadala, kadav dimos дума sas garado anθa lenθe haj ni zanenas so phenel lenqe.

O sastjarimos äk koräsqo anθa o Jerihono

³⁵ Kana pašolas o Isus k-o Jerixon, äk koro bešelas pašo o drom haj mangelas. ³⁶ Kana ašundäs kä nakhen but manuś, puślās so si kothe. ³⁷ Phende lesqe:

— Nakhel o Isus, o nazaritjano.

³⁸ Atunć ov dinās muj:

— Isus!e, o Čhavo le Davidosqo, av tut mila manθar!

³⁹ Kola save zanas anglal xanas pes leča te ačhol, dar ov delas muj i maj zurales:

— O Čhavo le Davidosqo, av tut mila manθar!

⁴⁰ O Isus beślos p-o than haj porunćisardäs te anen les lesθe. Kana areslos, o Isus puślă les:

— ⁴¹ So kames te kerav tuqe?

Haj ov phendäs:

— Rai!a, te dikhav.

⁴² Haj o Isus phendäs lesqe:

— Dikh! Kă pakămos sastărdăs tut.

⁴³ P-o than, o koro dikhlăs haj gelos pala o Isus, dindos muj kabor dă baro si o Del. Saoro poporo, kana dikhlăs e buki kadaja, läudisardăs le Devles.

O Isus haj o Zakeo

19 O Isus ĩntrisajlos anθ-o Jerihono haj nakhelas anθa lesθe. ² Othe sas äk manuś p-o anav Zakeo. Sas o baro le vamešenqo haj sas äk manuś bravallo. ³ Rodelas te dikhel kon si o Isus, dar anθa-i kauza le bute manuśänqi ni daśtilas, kä sas cijno. ⁴ Naślos angle haj uśtilos anθ-äk pomo baro kašte dikhel les, káč othar sas te nakhel. ⁵ Kana o Isus areslos anθ-o than kodova, dikhlăs opre haj phendă lesqe:

— Zakee, de tut sigo tele, kä ages trăbul te bešav anθä kă kher!

⁶ O Zakeo dină pes sigo tele haj primisardă les bukurăča. ⁷ Kana să dikhles e buki kadaja, pupuinas pes haj phendes:

— Gelos te bešel anθ-äk kher äk bezexalesqo!

⁸ Dar o Zakeo, beśindos anθä pĳrnenθe, phendăs le Rajesqe:

— Dikh, Rai!a, anθa să so si man, epaś dav le čorăn, haj kana thardem dakanikas daićeča, va dava les parpale śtar drom maj but!

⁹ O Isus phendă lesqe:

— Ages avilis e mĳntujră anθ-o kher kadava, kä i ov si čhavo le Avraamosqo. ¹⁰ Kă o Čhavo le Manusăsqo avilos te rodel haj te xastravel so si xasardo.

Äk paramić anθa deś robi

¹¹ Anθ-o timpo so on ašunenas kadala, o Isus maj phendăs äk pilda, anθa kodoja kä pašolas pašo o Jerusalimo, haj äl manuś pakănas kä o thagarimos le Devlesqo si te sikadöl kjar atunć. ¹² Kadă kä phendăs:

— Äk manuś anθa-k njamo lačho gelos anθ-äk them durărdo k-o baro thagar, te avel kerdo thagar pä pă them, haj pala kodoja te ril pes. ¹³ Dinăs muj deś anθa pe robi, dină len saorăn po-k punga lovenča haj phendă lenqe: «Folosin len te keren maj but love zi kana va avava!» ¹⁴ Dar äl manuś anθä lesqo them uronas les, haj dines drom nište manuś pala lesθe te phenen: «Ni kamas ka o manuś kadava te avel thagar pä amenθe.»

¹⁵ Dar o manuś sas kerdo thagar, haj risajlos khere. Dinăs drom pala äl robi, saven dinăsas len love, kašte dikhel kabor kerdesas.

¹⁶ O angluno avilos haj phendă lesqe: «Rai!a, ke love andines deś drom maj but.» ¹⁷ Ov phendă lesqe: «Mišto, robo lačho! Kă sanas pakămasqo anθ-äl bukă cijne, primis autoritată pä deś foruri!»

¹⁸ Avilos le donqo haj phendăs: «Rai!a, ke love andines panz drom maj but.» ¹⁹ Ov phendăs i lesqe: «I tu va avesa baro pä panz foruri.»

²⁰ Avilos aver haj phendă lesqe: «Rai!a, ita ki punga le lovenqi, savi garadem la ĩnvăluime anθ-äk śtergari. ²¹ Žanav kä san äk manuś aspro haj darajlem tuθar: les so naj kiro haj sećeris so ni sămănisardăn.»

²² Ov phendăs lesqe: «Robona nasul, va krisova tut pala ke vorbe! Žanglăn kä sem äk manuś aspro, kaj lav kaθar ni čhudem haj sećeriv so ni semănisardem.

²³ Atunć sosθe ni čhutăn mĳră love ke banka, kä afi lilemas len dobĳndača kana avilemas parpale?»

²⁴ Pala kodoja phendăs kolenqe kaj bešenas pašo lesθe: «Len äl love lesθar haj den len kolesqe kaj andăs deś drom maj but!»

²⁵ On phende lesqe: «Rai!a, les si les deś drom maj but love.» ²⁶ Ov phendăs: «Phenav tumenqe kä koles kaj si les, va dela pes lesqe, dar kaθar kova kaj naj les, va lela pes kjar i so si les. ²⁷ Kabor anθa mĳră duśmaj, save ni kamnes te avav thagar pä lenθe, anen len kathe haj mudaren len angla manθe!»

O Isus sikavel k-o Templo

(19:28–21:38)

O Isus ĩntril anθ-o Jerusalimo

²⁸ Pala so phendās kadala, o Isus gelos anglal haj uštelas karing o Jerusalimo. ²⁹ Kana pašilos kaθar o Betfage haj kaθar e Betania, k-o plaj kaj bučhol le Mäslinenqo, dinās drom duj anθa pe učeničā ³⁰ phenindos:

— Zan anθ-o gav kaj si angla tumenθe! Kana va ĩntrina anθā lesθe, va arakhena āk xārāro phanglo, pä savo ni uštulos koniva nič āk data. Putren les haj anen les kathe! ³¹ Haj kana va pučhena tumen dakoniva: «Sosθe putren les?», te phenen lesqe kadā: «Kā Je Rajes si les nevoja lesθar.»

³² Kola kaj sas dine drom geles haj arakhles kadā sar phendās o Isus. ³³ Anθ-o timpo so putrenas le xārāros, lesqe stāpĳja phende lenqe:

— Sosθe putren le xārāros?

³⁴ On dines anglal:

— Le Rajes si les nevoja lesθar.

³⁵ Haj andines le xārāros k-o Isus, čhutes pe coale p-o xārāro haj čhutes le Isusos pä lesθe. ³⁶ Anθ-o timpo so zalas o Isus, āl manus čhunas pe coale p-o drom. ³⁷ Haj kana pašilos kaθar o Jerusalimo, kaθar mukelas pes poa plaj le Mäslinenqo, saorā učeničā kidine, pherde bukuria, ĩnceposajles te läudin le Devles glasoča zuralo anθa saorā minuni save dikhle len. ³⁸ Phenenas:

— Binekuvintime si o thagar, savo avel anθ-o anav le Rajesqo!^h Pačā anθ-o čeri haj slava le Devlesqi, anθ-o baro čeri!

³⁹ Nište fariseā anθa-l manus kidine phendes le Isusosqe:

— Sikaitorina, mustrosar ke učeničen!

⁴⁰ Dar ov dinās anglal:

— Phenav tumenqe, kana on va ačhona, āl bar va dena muj.

O Isus rovel anθa o Jerusalimo

⁴¹ Kana pašilos kaθar o foro haj dikhlā les, o Isus rujas anθa lesθe ⁴² haj phendās:

— Te afi prinzandānas i tu anθ-o ges kadava āl bukā kaj daštinas te den tut e pačā! Dar akanak si garade kaθar ke jakha. ⁴³ Kāc va avena pä tuθe gesa, kana ke dušmaja va ĩnkonzurina tut āk zidoča,

va phandena tut anθa saorā riga haj va kidena tut koraθar. ⁴⁴ Va kerena tut jekh le phujača, tut haj ke manusān. Ni va mukena anθā tuθe bar pä barāsθe, kā ni prinzandān kā o Del avilos tuθe akanak!

O Isus ĩnkalavel kolen kaj bikinenas k-o Templo

⁴⁵ Atunc ĩntrisajlos anθ-e bar le Templosqi haj ĩnceposajlos te ĩnkalavel kolen kaj bikinenas anθā laθe.

⁴⁶ Phendā lenqe:

— Si ramome: «Muro kher va avela āk kher rugimasqo.»ⁱ Dar tume kerden les āk peštera tilxarenqi!

⁴⁷ O Isus sikavelas anθ-e bar le Templosqi anθā ficosavo ges. Haj āl bare rašaja, āl sikaitorā le Krisaqe haj āl phure le poporosqe rodenas te mudaren les, ⁴⁸ dar ni zanenas sar te keren, kā saoro poporo ĩnkardonas pala lesθe ašundindos les.

Kaθar avel e autoritatā le Isusosqi?

20 Anθ-āk ges, kana o Isus sikavelas le poporos haj phenelas e vestja e lači anθ-e bar le Templosqi, aviles āl bare rašaja haj āl sikaitorā le Krisaqe le phurenča ² haj phende lesqe:

— Phen amenqe, so autoritatjača keres kadal bukā haj kon dā tut kadaj autoritatā?

³ Ov dinā len anglal:

— I me si te pučhav tumen daiči. Phenen manqe:

⁴ O bolimos le Joanosqo avelas anθa o čeri sau kaθar āl manus?

⁵ On dines дума maškar pesθe:

— Kana phenasa: kaθar o Del, va phenela: «Atunc sosθe ni pakājen les?» ⁶ Haj kana phenasa: kaθar āl manus, saoro poporo va mudarena amen barānča, kāc on pakān čačes kā o Joan sas āk prooroko.

⁷ Haj phendes kā ni zanen kaθar avelas. ⁸ O Isus phendā lenqe:

— Nič me naj te phenav tumenqe so autoritatjača kerav kadal bukā.

O Čhavo si dino drom haj si mudardo

⁹ Haj ĩnceposajlos te phenel le poporosqe e pilda kadaja:

— Āk manus čhutās āk rez, ĩnkirisardā lan kā nište fermierā haj telārdās anθa but timpo. ¹⁰ K-o timpo le kidimasqo le drakhaqo, dinās drom āk robo k-āl fermierā, kašte den les lesqi rig anθa-i drakh. Dar on marde les haj dine les drom parpale bi khačesqo.

¹¹ O manus maj dinās drom aver robo. On mardes i

^h19:38 Salmi 118:25-26; Luka 13:35; Joan 12:13 ⁱ19:46 Isaja 56:7 ^j19:46 Jeremia 7:11

kadales, phiradiles nasul leça haj dine les drom par-pale bi khanćesqo. ¹² Maj dinās drom ĩnkā āk robo, le trinenqo. On rānisardes i kodoles haj ćhude les avri.

¹³ O stāpino le rezaqo phendās: «So te kerav? Si te dav drom mīrā ćhaves kaj jubiv les. Daštıla pes, les te respektin les.» ¹⁴ Dar kana dikhle les, āl fermierā dine pes дума maškar pesθe: «Kadava si o moštenitori. Te mudaras les, ka e moštenirja te avel amari!» ¹⁵ ĩnkalade les avri anθa-i rez haj mudarde les.

Akanak so va kerela lenqe o stāpino le rezaqo? ¹⁶ Va avela, va mudarela le fermieren kodolen, haj e rez va dela lan avrenqe.

Kana on aśundes kadal vorbe, phendes:

— Ta na kerdōl jekh sar kadaja!

¹⁷ Dar o Isus dikhlās pā lenθe haj phendās:

— Atunć sar xakārdōn āl vorbe save sas ramome:

«O bar savo āl zidarā hotārisarde kā naj laćho anθa lenθe,

areslos te avel o bar o maj laćho?»^k

¹⁸ O manuś savo perel p-o bar kadava, va avela kerdo kotora, haj pā savo manuś va perela ov, va ĩnhārela les.

Āl phure haj āl sikaitorā le Krisaqe ni daštisajles te astaren le vorbenća le Isusos

¹⁹ Āl sikaitorā le Krisaqe haj āl bare raśaja rodenas kjar atunć te ćhun o vast pā lesθe, kā zanenas kā o Isus phendās e pilda kadaja kontra lenqi. Dar daranas kaθar o poporo. ²⁰ Haj ĩnceposajles te pīndin le Isusos. Dines drom nište iskoade save kerdonas kā si manuś ćaće, kašte astaren le Isusos phenindos daići grešime, haj te den les p-o vast le guvernatoresqo.

²¹ Āl iskoade puśle les:

— Sikaitorina, zanas kā so phenes haj so sikaves si ćaćimos haj kā ni dikhes k-o muj le manuśāsqo haj sikaves len o ćaćimos anθa o drom le Devlesqo. ²² Si mišto te pokinas takse le maj bare thagaresqe sau naj?

²³ O Isus zanglās kā kamen te tharen les haj phendā lenqe:

— ²⁴ Sikaven manqe āk bano! Kasqo muj haj anav si pā lesθe?

On phendes:

— Le ćezarosqe.

²⁵ Haj ov phendās:

— Atunć den le ćezaros so si le ćezarosqo haj le Devles so si le Devlesqo!

²⁶ Ni daštisajles te astaren les le vorbaća angla o poporo, haj aćhiles anθa o muj, mirime sar dinās ov anglal.

Āl sadukeā kamen te astaren le Isusos le pućhimaća anθa-i ĩnvierja

²⁷ Pala kodoja nište sadukeā, save phenen kā āl manuś ni ĩnvion, aviles k-o Isus haj puśle les:

— ²⁸ Sikaitorina, dikh, o Mojsā ramosardā amenqe: «Kana merel o phral dakanikasqo, haj sas les rromni dar nas les ćhave, lesqo phral te lel lesqe rromnā haj te kerel ćhave anθa lesqo phral kaj si mulo.»¹ ²⁹ Sas āk data jefta phral. O baro ĩnsurisajlos haj mulos fārā te avel les ćhave. ³⁰ Haj sa kadā le dujenqo. ³¹ Haj i le trinenqo lilā lan dā rromni, haj sa kadā sā āl jefta. Mules haj ni mukles ćhave. ³² Pala lenθe i e rromni mulis. ³³ Kadā kā kasqi rromni va avela oj ke ĩnvierja? Kā sā āl jefta ĩnkārde lan dā rromni.

³⁴ O Isus phendā lenqe:

— Āl manuś dā agesara ĩnsurin pes haj mārītin pes; ³⁵ dar kola save va avena arakhade vredniko ka o Del te ĩnviol len anθa-l mule haj te avel len rig anθ-e lumā kaj avel, nić ni va ĩnsurila pes, nić ni va mārītina pes. ³⁶ Kāć nić ni va daština te meren, kā va avena sar āl ĩngerā. Si ćhave le Devlesqe, kā si ćhave le ĩnvierjaqe. ³⁷ Atunć kana das дума anθa-i ĩnvierja, i o Mojsā sikadā kā āl mule si ĩnviome, kana ramosardās anθa o stufišo kaj phabolas: phendās kā o Raj si «o Del le Avraamosqo, o Del le Isakosqo haj o Del le Jakovosqo».^m ³⁸ Haj o Del naj o Del le mulenqo, haj si o Del le zuvindenqo, kā anθa lesθe sā train.

³⁹ Duj-trin anθa-l sikaitorā le Krisaqe dines anglal:

— Sikaitorina, mišto phendān.

⁴⁰ Kā ni maj ĩndrāzninas te maj pućhen les khanć.

Kasqo ćhavo si o Kristos?

⁴¹ O Isus phendā lenqe:

— Sar phenen āl manuś kā o Kristos si o ćhavo le Davidosqo? ⁴² Kāć kjar o David phenel anθ-o lil le Salmenqo: «O Raj phendās mīrā rajesqe: ‘Beś kā mīri ćaći ⁴³ zi kana va ćhava ke duśmaēn sar āk skāunelo pā save hodinis ke pīrne!’ »ⁿ ⁴⁴ Kadā kā o David phenel lesqe raj. Atunć sar si o ćhavo le Davidosqo?

⁴⁵ Anθ-o timpo so aśunenas saorā manuś, ov phendās pe ućenīćenqe:

— ⁴⁶ Ferin tumen kaθar āl sikaitorā le Krisaqe, sa-ven plaćol len te plimbon pes anθā hajnenθe lunz haj save jubin ka āl manuś te sikaven lenqe respek-

^k20:17 Salmi 118:22 ^l20:28 Deuteronomo 25:5 ^m20:37 Eksodo 3:6 ⁿ20:43 Salmi 110:1

to anθ-äl pjace, haj te den pes lenqe äl skaunä anglal anθ-äl sinagoz haj äl thana anglune k-äl sini! ⁴⁷ Haj xan äl khera le phivlänqe, haj kerdön kä keren rugäcuni bare. Äl manus kadala kaj si äl sikaitorä le Krisaqe va lena e maj phari pedjapsa.

Äl love le phivläqe

21 O Isus vazdäs pe jakha haj dikhläs le bravalen čhutindos pe daruri anθ-e visteria le Templosqi. ² Haj dikhläs i äk phivlä čori čhutindos othe duj pareci. ³ Haj phendäs:

– Čačes, phenav tumenqe: kadaja phivli čori čhutäs maj but dä sar sä kolaver, ⁴ kä sä kadala čhutes anθa so sas len opral. Dar oj čhutäs anθa pö čorimos, sä so sas lan kašte trail.

Äl phare timpuri kaj va avena

⁵ Anθ-o timpo so nište manus denas дума anθa o Templo, kä sas šukar hurädo baränça kuč haj darença dine anθa o Del, o Isus phendäs:

– ⁶ So dikhen akanak – si te avel o timpo kana ni va ačhola bar pä baräsθe ta na avel pherado dušmaenθar.

⁷ On pušle les:

– Sikaitorina, kana va kerdöna pes sä kadal bukä? Haj savo va avela o semno kaj va sikavela kä si te kerdön kadal bukä?

⁸ O Isus phendäs:

– Avel tumen griža ta na tharel tumen dakoniva! Kä but si te aven anθä muro anav haj va phenena: «Me sem o Kristos» haj «O timpo si pašä!» Ta na len tumen pala lenθe! ⁹ Kana va ašunena anθa räzboenθe haj räskoalenθe, ta na daran, kä maj anglal träbul te kerdön kadal bukä. Dar o sfirsito naj imedime.

¹⁰ Pala kodoja phendä lenqe:

– Poporä va uštena kontra avre poporenqe, haj thagarimata kontra avre thagarimatenqe. ¹¹ Va avela bare izdraimata phuäqe, haj anθa-k than anθä aver than, bokh haj nasfalimata. Va kerdöla bukä daraimasqe haj va avena bare semnä anθ-o čeri.

¹² Dar maj anglal dä sä kadala, anθa-i kauza mirä anavesqi va čhuna o vast pä tumenθe haj va rode-na te keren tumenqe numa nasul. Va dena tumen anθ-äl vast le sinagogjanqe, va čhudena tumen anθ-äl temnice, va ingärena tumen angla äl thagara haj angla äl guvernatorä. ¹³ Dar kadal bukä va kerdöna tumenqe kašte aven martorä. ¹⁴ Kadä kä hotärin tume ta na gindin tumen maj anglal so va phenena kašte apärin tumen! ¹⁵ Kä va dava tumen vorbe haj

gogi savenqe tumare dušmaja ni va daština te den anglal. ¹⁶ Va avena dine anθä lenqe vast kjar kaθar tumare dada, tumare phral, tumare njamuri haj tumare amal, haj aver anθa tumenθe va mudarena. ¹⁷ Anθa-i kauza mirä anavesqi sä va urona tumen. ¹⁸ Dar nič äk bal anθa tumaro šäro ni va xasaola tumenqe. ¹⁹ Prin tumari räbdarä va xastravena tumare sufletä.

²⁰ Kana va dikhena kä o Jerusalimo si inkonzurime armatenθar, te zanen kä pašol o timpo kana va avela distruzime. ²¹ Atunc, kola anθa-i Judea te našän p-äl plaja, kola anθa o Jerusalimo te inklen anθa lesθe, haj kola kaj si avri anθa o foro ta na intrin anθä lesθe, ²² kä kodola va avena gesa anθä save o Del va pepsila kašte kerdöl sä so si ramome! ²³ Vaj kaθar äl zuvlä save va avena khamnä haj kaθar kola save den ćuci anθ-äl gesa kodola! Kä p-o them va avena timpuri phare haj va xoläola pes p-o poporo kadava. ²⁴ Aver manus va avena mudarde kaθar e sabia, aver va avena lile prizonerä haj ingärde anθä saorä thema, haj o Jerusalimo va avela uštädo anθ-äl pirne kaθar aver poporä, zi kana va nakhela e vremä le poporenqi.

²⁵ Va avela semnä anθ-o kham, anθ-o čhonot haj anθ-äl stele. Haj pe phuv äl poporä va avena anθ-äl dukha. Äl märi va tulburina pes haj va urläna, haj äl manus ni va zanena so te keren. ²⁶ Äl manus va merena daraθar azukärindos so va kerdöla pe phuv, káč sä so si baro anθ-o čeri va izdrala. ²⁷ Atunc va dikhena le Čhaves le Manusäsqo avindos p-äk noro zuralimaça haj bare slavaça. ²⁸ Kana va incepona te kerdön kadal bukä, orton tumen haj vazden tumare šäre, káč tumaro xastraimos pašol!

²⁹ Haj phendä lenqe äk pilda:

– Dikhen o smokino haj saorä dafä! ³⁰ Kana dikhen kä den lenqe paträ, zanen kä o milaj si pašä. ³¹ Sa kadä, kana dikhen kä kerdön äl bukä kadala, te zanen kä o thagarimos le Devlesqo si pašä. ³² Čačes, phenav tumenqe, kä ni va merena saorä manus save train akana, zi kana va kerdöna saorä bukä kadala. ³³ O čeri haj e phuv va nakhena, dar mirä vorbe ni va nakhena nič äk data.

³⁴ Len tumari säma, haj na muken tumare ile te pharön petrečerenθar haj matimasθar, haj le grižaθar kadal viacaqi haj kadä o ges kodova te avel pä tumenθe färä te azukären, ³⁵ sar äk kapkana. Káč o ges kodova va avela pä saorä save bešen pä saorä phuv. ³⁶ Dar te len säma saoro timpo haj te rugin tumen, te daštin te xastran kaθar saorä bukä kadala

save va avena, haj te daŝtin te beŝen le ŝäreça opre angla o Ĉhavo le Manuŝäsqo!

³⁷ O ges, o Isus sikavelas anθ-e bar le Templosqo, haj e rät zalas haj nakhavelas lan p-o plaj savo buĉhol le Mäslinenqo. ³⁸ Haj detexara anθa-i rät saoro poporo avelas lesθe k-o Templo, kaŝte aŝunen les.

O merimos le Isusosqo

(22:1–23:56)

K-o baro ges le Nakhimasqo o Isus xal ke sinia pe učenićença

O Juda kamel te bikinel le Isusos

22 Paŝolas o timpo anθa o ges o baro le Azimenqo, kaj buĉholas o ges o baro le Nakhimasqo. ² Āl bare raŝaja haj Āl sikaitorä le Krisaqe rodenas sar te mudaren le Isusos, kä daranas kaθar Āl manuŝ. ³ O Satana ĩntrisajlos anθ-o Juda, kaj buĉholas Iskariotjano, jekh anθa-l deŝuduj. ⁴ O Juda gelos haj dinäs duma le bare raŝaença haj le kăpitaença le gărzenqe le Templosqe sar te del le Isusos anθä lenqe vast. ⁵ On bukurisajles haj sas dä akord te den les love. ⁶ Ov sas dä akord, haj rodelas äk timpo laĉho te del le Isusos anθä lenqe vast, kana Āl but manuŝ naj leça.

Kaj daŝtil te xal o Isus e sinia le bare gesesqi?

⁷ Avilos o ges o baro le Azimenqo kana trăbulas žertfime o mielo anθa o ges o baro le Nakhimasqo. ⁸ O Isus dinäs drom le Petres haj le Joanos haj phendä lenqe:

— Žan haj pregätin e sinia le bare gesesqi le Nakhimasqo anθa amenθe, kaŝte xas!

⁹ On phendes lesqe:

— Kaj kames te pregätis lan?

¹⁰ Ov phendäs:

— Dikhen, kana va ĩntrina anθ-o foro, va malavena äk manuŝ kaj ĩngărel äk ulçori pajeça. Žan pala lesθe anθ-o kher kaj ĩntril ¹¹ haj phenen le stăpĭnosqe le kheresqo:

— O sikaitori puĉhel tut: «Kaj si e hodaja e laĉhi anθä savi te xav e sinia le bare gesesqi le Nakhimasqo mĭră učenićença?» ¹² Haj si te sikavel tumenqe äk hodaja bari laĉhardi opre. Othe te pregätin e sinial!

¹³ On telărdes haj arakhles kadä sar phendäs ov. Haj pregätisarde e sinia le bare gesesqi le Nakhimasqo.

Sar ĩnceposajlis e čina le Rajesqi

¹⁴ Kana avilos o timpo, o Isus haj Āl apostolă beŝles ke sinia. ¹⁵ Ov phendä lenqe:

— Kadiki dä but kamnem te xav kadaj sinia le bare gesesqi le Nakhimasqo tumença anglal ži kaj te suferiv! ¹⁶ Kä phenav tumenqe kä dakanara angle naj te maj xav lan, ži kana ni va avela o čaço ges o baro le Nakhimasqo anθ-o thagarimos le Devlesqo.

¹⁷ Liläs äk paharo, naisardäs le Devlesqe haj phendäs:

— Len o paharo kadava haj xulaven les maŝkar tumenθe, ¹⁸ kăc phenav tumenqe kä dakanara angle naj te maj păv mol, ži kana ni va avela o thagarimos le Devlesqo.

¹⁹ Pala kodoja liläs marno, naisardäs le Devlesqe, phaglă les haj dină les lenqe phenindos:

— Kadava si muro trupo savo del pes anθa tumenθe. Keren kadaj buki te anen tumenqe gogi manθar!

²⁰ Păce xales, liläs i o paharo haj phendäs:

— Kadaj mol si o phanglimos o nevo, kerdo mĭră rateça savo čhordöl anθa tumenθe. ²¹ Dar ita kä o vast kodol manuŝäsqo kaj va bikinela man si mança ke sinia. ²² O Ĉhavo le Manuŝäsqo va žala te merel pala sar plănuisardäs o Del. Dar vaj kaθar o manuŝ kodova savo va bikinela les!

²³ On ĩnceposajles te puĉhen pes maŝkar pesθe, savo anθa lenθe va kerela kadaj buki.

Kon si o maj baro

²⁴ Haj Āl apostolă ĩnceposajles te xan pes, savo anθa lenθe si o maj baro. ²⁵ O Isus phendä lenqe:

— Āl thagara anθa-i lumă stăpĭnin p-ăl manuŝ. Kola kaj si len autoritată pă lenθe plaçol len te buĉhon „kola kaj keren miŝto”. ²⁶ Tume ta na aven kadă! Haj o maj baro maŝkar tumenθe te avel sar o maj cĭjno, haj kova savo si kondukători, te avel sar kova kaj služil. ²⁷ Kăc kon si o maj baro: kon beŝel ke sinia sau kon služil? Naj kova kaj beŝel ke sinia? Haj me, anθä tumaro maŝkar, sem sar kova kaj služil. ²⁸ Tume sen kola kaj beŝlen paŝa manθe anθä saoră nekazuri mĭră. ²⁹ Haj sar muro Dad phendä manqe: «Av thagar mança», i me phenav tumenqe: «Aven thagara mança», ³⁰ kaŝte xan haj te pen kä mĭrĭ sinia anθä muro thagarimos, haj te beŝen p-ăl skauja

le thagarenqe, kašte krison le dešudon njamuren le Israelosqe.

O Petre va phenela kä ni prinzanel le Isusos

— ³¹ Simon!e, Simon!e, dikh, o Satana mangläs te učanel tumen sar le gives. ³² Dar me rugisajlem anθa tuθe, ta na xasares kō pakāmos. Haj, päće boldesa tut manθe, te zurāres ke phralen!

³³ O Petre phendā lesqe:

— Raila, sem gata te avav phandado tuça, haj kjar te merav anθ-äk than tuça!

³⁴ Haj o Isus phendā lesqe:

— Petre, phenav tuqe kä ni va gilabela ages o baš-no, zi kana ni va phenesa trin drom kä ni prinzanes man.

Te aven gata anθa-l timpuri phare

³⁵ Pala kodoja phendā lenqe:

— Kana dinem tumen drom bi lovenqo, bi traist-jaqo haj bi pogimasqo, ingjarden lipsa daićesqi?°

On phendes:

— Khanćesθar.

³⁶ Haj ov phendā lenqe:

— Dar akanak kana si tumen love sau äk traista, len len tumença, haj kas naj les sabia te bikinel pi hajna haj te kinel pesqe! ³⁷ Kä phenav tumenqe kä träbul te kerdöl mança so si ramome: «Sas dikhlo sar äk manuś nasul bi krisaqo».p Čaćes, so si ramome anθa manθe si gata te kerdöl pes.

³⁸ On phendes:

— Raila, dikh, kathe si duj säbi.

Haj ov phendā lenqe:

— Aresel!

O Isus rugil pes korkoro p-o Plaj le Mäslinenqo

³⁹ Haj o Isus inklistos anθa o foro haj gelos p-o Plaj le Mäslinenqo sar zalas dä obićej. Lesqe učeničā geles pala lesθe. ⁴⁰ Kana areslos othe, phendā lenqe:

— Rugin tumen, ta na peren anθ-e ispita!

⁴¹ Haj ov durilos lenθar sar k-äk čhudimos bar-raqo, dinās koća haj inćeposajlos te rugil pes:

— ⁴² Dad!e, kana kames, le o paharo kadava manθar! Dar te kerdöl ki voja, na mīri!

⁴³ Atunc sikadilos lesqe äk inzero anθa o ćeri, kašte zurārel les. ⁴⁴ O Isus suferilas but anθā pō ilo, haj inćeposajlos te rugil pes i maj but. Lesqi transpiracia perelas pe phuv sar pikături ratesqe. ⁴⁵ Päće rugisa-

jlos, uštilos haj avilos k-äl učeničā, arakhlā len sute kabor dä trišti sas ⁴⁶ haj phendā lenqe:

— Sosθe soven? Ušten haj rugin tumen, kašte na peren anθ-e ispita!

O Isus si astardo

⁴⁷ Anθ-o timpo so ov inkā delas duma, ita kä but manuś aviles. Kova kaj bućholas Juda, jekh anθa-l dešuduj, zalas angla lenθe. Pašilos paša o Isus kašte ćumidel les. ⁴⁸ Haj o Isus phendā lesqe:

— Juda, äk ćumidimaça bikines le Čhaves le Manuśäsqo?

⁴⁹ Kola kaj sas le Isusoça, dikhles so avelas te kerdöl haj phendes:

— Raila, te das dab le sabiaça?

⁵⁰ Haj jekh anθa lenθe dinās dab le robos le bare rašajesqo haj čhindās lesqo kan o ćaço. ⁵¹ Dar o Isus phendās:

— Oprin tumen!

Haj maklä pes kaθar o kan kodol manuśäsqo haj sastārdā les. ⁵² Pala kodoja o Isus phendās le bare rašaenqe, le kápitaenqe le gārzenqe kaθar o Templo haj le phurenqe, save avilesas kontra lesqi:

— Inklisten pala manθe sar pala äk tilxari, säbi-ença haj rovlänça? ⁵³ Semas tumença anθā saorā gesa anθ-o Templo, haj ni čhuten o vast pä manθe. Dar kadava si tumaro ćaso haj e vremā kana stāpīnil o intunjariko.

O Isus si krisime

O Petre phenel kä ni prinzanel le Isusos

⁵⁴ Päće čhute o vast p-o Isus, lile les haj ingārde les anθ-o kher le bare rašajesqo. O Petre zalas maj dural pala lesθe. ⁵⁵ Kerdes äk jag anθ-o maškar le bar-raqo haj bešles tele paša laθe. O Petre bešlos maškar lenθe. ⁵⁶ Äk služnika dikhlā les sar bešelas ke lumina le jagaqi, dikhlās mišto pä lesθe haj phendās:

— I kadava sas leça.

⁵⁷ Dar o Petre phendās ni:

— Žuvlie, ni prinznav les.

⁵⁸ Äk ćira maj tīrzio aver dakoniva dikhlā les haj phendās:

— I tu san jekh anθa lenθe.

Haj o Petre phendās:

— Manuśana, ni sem.

⁵⁹ Kam pala äk ćaso, aver phenelas sa kodoj buki:

— Čáces, i kadav manuś sas leça, kã i ov si galileano.

⁶⁰ O Petre dinãš anglal:

— Manuśana, ni zanav so phenes.

Kjar anθ-o timpo kodova, kana ov ñnkã delas duma, gilabadãš o baśno. ⁶¹ O Raj boldinãjlos haj dikhlãš p-o Petre. Haj o Petre andinã pesqe gogi ke vorba kaj phendãsas lan lesqe o Raj: „Ages ni va gilabela o baśno, zi kana va phenesa trin drom kã ni prinzanes man.” ⁶² Atunć ñnklistos avri haj dukhaça rujas.

O Isus si batzokorime

⁶³ Āl manuś kaj pãzinas le Isusos ñnceposajles te maren pesqe źoko lesθar haj te den les dab. ⁶⁴ Phangle les k-ãl jakha haj pućhenas les:

— Prooroćisar, kon dinã tut dab?

⁶⁵ Haj phenenas kontra lesqi but aver xule.

O Isus angla-i kris le evreenqi

⁶⁶ Kana parnilos, ãl phure le poporosqe (ãl bare raśaja haj ãl sikaitorã le Krisaqe) kidinãjles anθ-ãk than haj ñngãrdes le Isusos anθã lenqi kris. ⁶⁷ Phende lesqe:

— Phen amenqe kana tu san o Kristos!

O Isus phendã lenqe:

— Kana phenava tumenqe, sa naj te pakãñ, ⁶⁸ haj kana va pućhava tumen, ni va dena man anglal. ⁶⁹ Dar dakanara angle, o Čhavo le Manuśãsqo va beśela ke ćaci le Devlesqi o maj zuralo.⁹

⁷⁰ Sã phendes:

— Kadã kã tu san o Čhavo le Devlesqo?

Haj ov phendã lenqe:

— Kadã sar tume phenen, me sem.

⁷¹ On phendes:

— So nevoja maj si amen mãrturãθar? Kjar ame aśundãm anθa lesqo muj!

O Isus angla o Pilat

23 Uśtiles ku sã haj ñngãrdes le Isusos angla o Pilat. ² Haj ñnceposajles te den duma jagaça kontra lesqi:

— Kadal manuśãš arakhlãm les kaj sikavel amare poporos ãk drom kaj naj laćho. Phenel ta na pokinas takse le bare thagaresqe haj phenel kã ov si o Kristos, ãk thagar.

³ O Pilat puślã les:

— San tu o thagar le evreenqo?

O Isus dinã les anglal:

— Kadã sar phenes tu.

⁴ O Pilat phendãš le bare raśaēñqe haj le bute manuśãñqe kidine:

— Me ni arakhav nić ãk doś anθ-o manuś kadava.

⁵ Dar on maj but stãruinas haj phenenas:

— Acicol o poporo pe sikaimaça anθã saorĩ Judea. Ānceposajlos anθ-e Galilea haj areslos zi kathe.

O Isus angla o Irod

⁶ Kana o Pilat aśundãš anθa-i Galilea, puślãš kana o Isus si galileano. ⁷ Haj kana aśundãš kã si anθa o thagarimos le Irodosqo, dinã les drom k-o Irod, savo anθ-ãl gesa kodola sas i ov anθ-o Jerusalimo. ⁸ Kana o Irod dikhlãš le Isusos, but bukurisajlos, kã dãmult kamelas te dikhel les, kãć aśundãsas anθa lesθe haj sperilas te dikhel dak minunja kerdi lesθar. ⁹ Puślã les but pućhimata, dar o Isus ni dinã les khanć anglal. ¹⁰ Āl bare raśaja haj ãl sikaitorã le Krisaqe beśenas othe haj jagaça denas duma kontra lesqi. ¹¹ O Irod pe soldacença nasul phiradiles leça haj pãće marde pesqe źoko lesθar haj hurãde les ãk hajnaça thagaresqi, dine les drom palpale k-o Pilat. ¹² Anθ-o ges kodova, o Irod haj o Pilat kerdinãjles amal jekh avreça, kã maj anglal sas duśmaja.

O Pilat kamel te del o drom le Isusosqo, dar si lesqe dar

¹³ O Pilat kidãš le bare raśaēñ, le maj baren haj le poporos ¹⁴ haj phendã lenqe:

— Anden angla manθe kadal manuśãš sar jekhes kaj sikavel le poporosqe ãk drom kaj naj laćho. Haj ita kã puślem les kathe, angla tumenθe, haj ni arakhlẽm les dośalo kaθar ãl bukã anθa save phenden kontra lesqi. ¹⁵ Nić o Irod ni arakhlã les dośalo, kãć dinã les amenqe drom parpale. Pala sar dikhen, ni kerdãš khanć kašte mudaras les. ¹⁶ Kadã kã, pãće ćhava te maren les, va mukava les te telãrel.

¹⁷ (Kã fiosavo ges baro le Nakhimasqo, o Pilat trãbulas te del o drom ãk phandadesqo.)* ¹⁸ Dar saorã manuś dine muj:

— Mudar kadal manuśãš haj anθa amenθe de o drom le Barabasqo!

¹⁹ Kadava sas phandado kã sas anθ-ãk rãskoala anθ-o foro haj kã mudardãsas dakanikas. ²⁰ O Pilat pale dinã lenqe duma, kã kamelas te del o drom le Isusosqo. ²¹ Dar on denas muj:

***23:17** So si anθ-ãl paranteze (o verseto 17), ni arakhadol anθã saorã manuskriśã purane.

¶**22:69** Salmi 110:1

— Rästignisar les, rästignisar les!

²² O Pilat phendă lenqe i le trinenqo drom:

— Dar so nasul kerdăs? Me ni arakhlem anθă lesθe nić äk doś kašte merel. Kadă kă päće čhava te maren les, va mukava les te telărel.

²³ Dar on să zbărinas anθ-o muj o zuralo mangindos ka o Isus te avel rästignime. Haj zbărısardes kadiki dă zurales kă ²⁴ o Pilat hotărısardăs te kerdöl pes so mangles. ²⁵ Dinăs o drom le manusăsqo kaj sas phandado kă sas anθ-äk răskoala haj kă mudardăsas dakanikas, haj saves mangenas les on. Dar le Isusos dină les anθă lenqe vast, kašte keren lesqe so kamen.

O merimos le Isusosqo

O drom kaj İngărelas k-o truśul

²⁶ Anθ-o timpo so İngărenas les te rästignin les, čhutes o vast p-o Simon, äk manus anθa o foro Ćirena, savo avelas kaθar o kımpo, haj čhute lesqe o truśul p-äl zea te İngărel les pala o Isus. ²⁷ But manus zanas pala o Isus, haj zuvlă save žălinas les haj rovenas les.

²⁸ O Isus boldinäjlos karing lenθe haj phendăs:

— Ćea le Jerusalimosqe, na roven man man, haj roven anθa tumenθe haj anθa tumare čhave! ²⁹ Kă dikhen, va avena gesa kana va phendöla pes: «Baxtală si äl zuvlă save ni daśtin te avel len čhave, äl zuvlă save ni kerdes haj ni dines ćuci! ³⁰ Atunc äl manus va inćepona te phenen le muncenqe: ‘Peren pä amenθe!’, haj va phenena le plaenqe: ‘Učharen amen!’» ³¹ Kăc kana kerdön pes kadal bukă le dafinosqe zeleno, so va kerdöla le śukesqe?^s

*

E rästigniră le Isusosqi

³² İngărenas i duj manus kaj kerdesas nasul, te aven mudarde leça. ³³ Kana areles k-o than kaj bućholas „O Kokalo le Śăresqo”, rästignisardes othe le Isusos haj le manusăn kaj kerdes nasul: jekh ke ćaci, haj jekh ke stingo. ³⁴ O Isus phenelas:

— Dadle, jertisar len, kă ni zanen so keren!

Äl soldacă dines le zaloça anθa lesqe hajne haj xulade len maśkar pesθe. ³⁵ O poporo beśelas othe haj dikhelas. Äl bare le poporosqe marenas pesqe žoko kaθar o Isus:

— Avren xastradăs; te xastravel pes, kana ov si o Kristos, saves alosardă les!

³⁶ I äl soldacă asanas lesθar: paśonas, denas les mol śukli ³⁷ haj phenenas lesqe:

— Kana tu san o thagar le evreenqo, xastra!

³⁸ Opral pa lesθe sas ramome: „Kadava si o thagar le evreenqo.” ³⁹ Jekh anθa-l duj manus kaj kerde nasul haj sas rästignime, delas duma lesqi kontra:

— Ni san tu o Kristos? Xastra tu, haj xastra amen i amen!

⁴⁰ Dar koaver mustrosardă les:

— Ni daras kaθar o Del, kă sanas kondamnime te meres, sar lesθe? ⁴¹ Haj anθa amenθe si ćacimos, kă primis so meritis anθa so kerdăm. Dar o manus kadava ni kerdăs khanć nasul.

⁴² Haj phendăs:

— Isusle, na bistar man kana va avela kő thagarimos!

⁴³ O Isus dinăs anglal:

— Phenav tuqe ćaces kă ages va avesa mança anθ-o rajo.

O Isus merel

⁴⁴ Sas k-äl deśuduj o ges, kana kerdilos tunjariko anθă saoro them, zi k-äl trin pala äl deśuduj, ⁴⁵ haj o kham ni maj luminilas. E perdjaua andral anθa o Templo čhindinäjlis anθă duj. ⁴⁶ O Isus dinăs muj zurales:

— Dadle, anθă ke vast dav muro duxo!

Haj kana phendăs kadal vorbe, mulos.

⁴⁷ Kana o komandanto dikhlăs so kerdinäjlos, slăvisardăs le Devles:

— Ćaces, o manus kadava sas ćaco!

⁴⁸ Haj saoră manus kaj kidinäjles te dikhen e rästigniră, kana dikhles so kerdinäjlos, geles khere haj marenas pes anθ-o kolin. ⁴⁹ Saoră prinzande le Isusosqe haj äl zuvlă kaj aviles leça anθa-i Galilea beśenas dur haj vardinas.

O praxomos le Isusosqo

⁵⁰ Sas äk manus kaj bućholas Josif, anθa-i Arimatea, äk foro anθa-i Judea, kaj sas anθ-o konsilo le evreenqo, manus laćho haj ćaco, ⁵¹ savo nas dă akord le hotărırăça le konsilosqi te mudaren le Isusos, haj soça kerdes on, haj azukărelas o thagarimos le Devlesqe. ⁵² O manus kadava gelos k-o Pilat haj manglăs

***23:31** O orizinalo maj daśtil te xakărdöl: „Kăc kana kerdön pes kadal bukă le kašteça kingo, so va kerdöla kolesqe śuko?”

†**23:30** Osă 10:8 **23:31** Luka 3:9; Joan 15:6

o trupo le Isusosqo. ⁵³ Păće dinăs tele lesqo trupo, pakărdă les anθ-ăk pînza inosqi haj čhută les anθ-ăk than praxomasqo săpime anθ-e stînka, anθă savo ma nas čhutino koniva. ⁵⁴ Sas paraštui haj inće-polas o savato. ⁵⁵ Āl zuvlă kaj avilesas le Isusoça anθa-i Galilea geles pala o Josif haj dikhles o than le praxomasqo haj sar sas čhutino o trupo le Isusosqo anθă lesθe. ⁵⁶ Risajles khere haj pregătisardes ulej kaj khandel haj khandimata. Haj savatone hodi-nisajles, sar phenel e Kris.

O Isus si zuvindo

(24:1-53)

E ĩnvierja le Isusosqi

24 Kurke, detexara anθa-i răt aviles Āl zuvlă k-o than le praxomasqo haj andines Āl khandimata kaj pregătisardes len. ² Dikhles kă o bar kaj phandavelas e intrară k-o than le praxomasqo sas dino rigaθe, ³ haj kana ĩntrisajles, ni arakhles o trupo le Rajesqo le Isusosqo. ⁴ Anθ-o timpo so Āl zuvlă ni zanenas so te keren anθa kadaj buki, ita kă duj murś anθă hajnenθe kaj strălućinas beśles paśa lenθe. ⁵ Pherde dar, Āl zuvlă bangiles le moça ke phuv. Dar on phende lenqe:

— Sosθe roden maśkar Āl mule koles kaj si zuvindo? ⁶ Naj kathe, sas ĩnviome. Anen tumenqe gogi so phendă tumenqe anθ-o timpo so maj sas anθ-e Galilea: ⁷ «O Čhavo le Manuśăsqo trăbul te avel dino anθ-ăl vast le manuśănqe bezexale, te avel răstignime, haj le trinenqo ges te ĩnviol.»^t

⁸ Atunc on andine pesqe gogi kă lesqe vorbe.

⁹ Kana risajle kaθar o than le praxomasqo, phende să kadala kolenqe le deśujekhenqe haj saoră kolavrenqe. ¹⁰ Sas e Maria anθa-i Magdala, e Joana, e Maria, e dej le Jakovosqi, haj kolaver kaj sas lença, kaj phendes le apostolenqe kadal bukă. ¹¹ Dar kadal vorbe falas lenqe paramiće haj ni pakănas len. ¹² Dar o Petre uśtilos haj naślos k-o than le praxomasqo. Bangilos haj dikhlăs numa Āl doră le pînzaqe anθă save sas čhutino o trupo le Isusosqo. Haj telărdăs khere mirime anθa so kerdinăjlos.

P-o drom karing o Emaus

¹³ Sa anθ-o ges kodova, duj ućeniće zanas anθ-ăk gav savesqo anav sas Emaus, savo sas kam deśujekh kilometră kaθar o Jerusalamo. ¹⁴ Denas дума maśkar

pesθe anθa să so kerdinăjlosas. ¹⁵ Anθ-o timpo so denas дума haj analizinas, kjar o Isus paśilos haj zalas p-o drom lença. ¹⁶ Dar lenqe jakha sas ĩnkărde te na daśtin te prinzanen les. ¹⁷ Ov phendă lenqe:

— Anθa sosθe den дума anθ-o timpo so zan p-o drom?

Haj on oprisajles, vardindos tristo. ¹⁸ Jekh anθa lenθe, p-o anav Kleopa, dină anglal:

— Tu san korkoro manuś savo sas anθ-o Jerusalamo kaj ni zanel so kerdinăjlos othe anθ-ăl gesa kadala?

¹⁹ Ov phendăs:

— So?

Haj on phende lesqe:

— So kerdinăjlos le Isusoça anθa o Nazaret, savo sas Āk prooroko zuralo anθ-ăl fapte haj anθ-ăl vorbe angla o Del haj angla saoro poporo. ²⁰ Sar Āl bare raśaja haj Āl maj bare amare dine les te avel mudardo haj sas răstignime. ²¹ Haj amen sas amen nădezdă kă ov si kodova kaj va xastravela o Israelo. Dar i maj but, ages si le trinenqo ges dă kana kerdiles kadal bukă. ²² Dar nište zuvlă amarănθar ujmisarde amen: geles detexara anθa-i răt k-o than le praxomasqo, ²³ haj ni arakhles lesqo trupo haj aviles haj phendes kă dikhles i Āk dikhimos ĩnzerenqo save phenenas kă ov trail. ²⁴ Haj duj-trin maśkar amenθe geles k-o than le praxomasqo haj arakhles kadă sar phendesas Āl zuvlă, dar le Isusos ni dikhle les.

²⁵ Atunc o Isus phendă lenqe:

— O, manuś bi gogăqo, phares pakăn să so phendes Āl prooroćă! ²⁶ Naj kadă kă o Kristos trăbulas te suferil kadal bukă haj te primil pi slava?

²⁷ Haj ĩnceposajlos kaθar o Mojsă haj kaθar saoră prooroćă, haj kerdă len te xakăren Āl bukă anθa lesθe anθă saoro lil le Devlesqo.

²⁸ Paśiles kaθar o gav anθă savo zanas, haj ov kerdilos kă kamel te zal maj dur. ²⁹ Dar on rugisajles lesθar:

— Aćho amença, kă paśol e răt, haj anθa o ges maj si Āk cira haj nakhlos!

Haj ĩntrisajlos te aćhol lença. ³⁰ Anθ-o timpo so beśelas lença ke sinia, lilăs o marno, naisardăs le Devlesqe, phaglă les haj dină les lenqe. ³¹ Atunc putardiles lenqe jakha haj prinzande les. Dar o Isus xasajlos angla lenθe. ³² Haj phendes jekh avresqe:

— Naj kadă kă mardolas o ilo amaro dă bukurě kana delas amenqe дума p-o drom haj sikavelas amen anθa o lil le Devlesqo?

^t24:7 Luka 9:22

³³ Haj kjar anθ-o ćaso kodova uřtiles, risajles anθ-o Jerusalimo haj arakhles kolen le deřujekhen haj kolen kaj sas lenća kidine ³⁴ dindos дума:

— İnviosardās o Raj ćaćes haj sikadilos le Simonosqe!

³⁵ Atunc ħal duj ućenića phendes so kerdinājlos lenqe p-o drom haj sar prinzande les kana phaglās o marno.

O Isus sikadħl andindos paća pe ućenićenqe

³⁶ Anθ-o timpo so on denas дума kada, o Isus beřlos anħa lenqo mařkar haj phendā lenqe:

— E paća te avel tumenća!

³⁷ Ujmime haj pherde dar, pakānas kā dikhen le mules. ³⁸ Dar ov phendā lenqe:

— Sosħe sen tulburime? Haj sosħe ni pakān kā sem zuvindo? ³⁹ Dikhen kā mīrā vast haj kā mīrā pīrne, me sem! Pipāiin man haj dikhen: le mules naj les nić mas, nić kokalā, sar dikhen kā si man man.

⁴⁰ Haj, pāće phendās kadala, sikadā lenqe pe vast haj pe pīrne. ⁴¹ Anθ-o timpo so ħal apostolā sas kadiki dā bukuroři haj ujmime, kā ħnkā avelas lenqe phares te pakān, ov phendā lenqe:

— Si tumen kathe daići xamos?

⁴² Haj on dine les ħk kotor maćhesqo peko. ⁴³ Ov lilā les haj xalā les angla lenħe.

⁴⁴ Pala kodoja phendā lenqe:

— Ita so phenavas tumenqe, kana ħnkā semas tumenća: kā trābul te kerdħl pes sā so si ramome anħa manħe anħ-e Kris le Mojsāsqi, anħ-ħal Prooroća haj anħ-ħal Salmi.

⁴⁵ Atunc putardās lenqi gogi kaće xakāren o lil le Devlesqo ⁴⁶ haj phendā lenqe:

— Si ramome kā o Kristos trābul te suferil haj anħa le trinenqo ges te ħnviol anħa-l mule. ⁴⁷ Haj te avel phendo anħa lesqo anav saorā poporenqe, ħncepīndos anħa o Jerusalimo, kā trābul te muken o bezex haj te bolden pes k-o Del, ka lenqe bezexa te aven jertime. ⁴⁸ Tume sen martorā kadal bukānqe. ⁴⁹ Haj ita kā va dava drom pā tumenħe so muro Dad phendās kā va dela. Dar aćhon anħ-o foro zi kana va avena hurāde zuralimaća kaħar o Del!

O Isus si vazdino anθ-o ćeri

⁵⁰ O Isus ħngārdā len avri zi karing e Betania. Vazdās pe vast haj binekuvintisardā len. ⁵¹ Anθ-o timpo so binekuvintilas len, telārdās lenħar haj sas lilo opre k-o ćeri. ⁵² Pāće ħnkinosajles lesqe, risajles k-o Jerusalimo ħk bare bukurāća. ⁵³ Haj saoro timpo beřenas k-o Templo haj lāudinas le Devles.